PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY UJSOŁY
NA LATA 2027-2030 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2032

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Ujsoły, 2026

ZLECENIODAWCA:

GMINA UJSOŁY
ul. Gminna 1, 34-371 Ujsoły
tel.: 33 8647 350, 33 8647 351 fax: 33 8647 354
mail: ugujsoly@ujsoly.com.pl, www.ujsoly.com.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING
ul. Spacerowa 2, 43-330 Stara Wieś
tel.: 33 486 53 53, fax: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:
Agnieszka Chylak
Iwona Szczepanik-Retka
Adrianna Organ-Telega

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Gminy Ujsoły,
- Starostwo Powiatowe w Żywcu,
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- Zakład Usług Komunalnych w Ujsołach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach,
- Nadleśnictwo Ujsoły,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny,
- TAURON Dystrybucja S.A.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP ... 10
1.1 Cel i podstawa opracowania ... 10
1.2 Metodologia opracowania i zawartość dokumentu ... 10
2. UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI ... 12
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY UJSOŁY ... 16
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA ... 18
4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza ... 18
4.1.1. Opis stanu obecnego ... 19
4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Ujsoły ... 19
4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Ujsoły ... 22
4.1.1.3. Źródła emisji na terenie gminy Ujsoły ... 23
4.1.1.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Ujsoły ... 25
4.1.1.5. Warunki wykorzystania OZE ... 26
4.1.1.6. Kontrole ... 29
4.1.1.7. Działania informacyjno-edukacyjne ... 30
4.1.2. Analiza SWOT ... 30
4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza ... 30
4.2 Zagrożenie hałasem ... 32
4.2.1. Opis stanu obecnego ... 32
4.2.1.1. Hałas przemysłowy ... 32
4.2.1.2. Hałas drogowy ... 33
4.2.1.3. Hałas kolejowy i lotniczy ... 33
4.2.2. Analiza SWOT ... 33
4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie hałasu ... 34
4.3 Pola elektromagnetyczne ... 35
4.3.1. Opis stanu obecnego ... 35
4.3.2. Analiza SWOT ... 36
4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych ... 36
4.4 Gospodarowanie wodami ... 37
4.4.1. Opis stanu obecnego ... 37
4.4.1.1. Wody powierzchniowe i ich monitoring ... 37
4.4.1.2. Wody podziemne i ich monitoring ... 41
4.4.1.3. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy ... 43
4.4.1.4. Kontrole ... 46
4.4.2. Analiza SWOT ... 46
4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarowania wodami ... 46
4.5 Gospodarka wodno-ściekowa ... 48
4.5.1. Opis stanu obecnego ... 49
4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę ... 49
4.5.1.2. Odbiór ścieków ... 49
4.5.1.3. Kontrole ... 50
4.5.2. Analiza SWOT ... 51
4.5.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej ... 51

4.6 Zasoby geologiczne ... 52
4.6.1. Ocena stanu obecnego ... 52
4.6.1.1. Surowce naturalne ... 52
4.6.2. Analiza SWOT ... 53
4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych ... 53
4.7 Gleby ... 54
4.7.1. Opis stanu obecnego ... 54
4.7.1.1. Struktura użytkowania gruntów ... 54
4.7.1.2. Rolnictwo ... 56
4.7.1.3. Program Owca Plus ... 58
4.7.1.4. Badania gleb ... 59
4.7.1.5. Osuwiska ... 59
4.7.2. Analiza SWOT ... 60
4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb ... 60
4.8 Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów ... 62
4.8.1. Opis stanu obecnego ... 63
4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy ... 65
4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów ... 66
4.8.1.3. Kontrole ... 68
4.8.1.4. Działania informacyjno-edukacyjne ... 68
4.8.1.5. Azbest ... 68
4.8.2. Analiza SWOT ... 69
4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów ... 69
4.9 Zasoby przyrodnicze ... 70
4.9.1. Opis stanu obecnego ... 70
4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ujsoły ... 71
4.9.1.2. Korytarze ekologiczne ... 74
4.9.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów ... 76
4.9.1.4. Roślinność inwazyjna ... 79
4.9.1.5. Ochrona czynna przyrody ... 79
4.9.1.6. Działania informacyjno-edukacyjne ... 80
4.9.2. Analiza SWOT ... 80
4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów przyrodniczych ... 80
4.10 Zagrożenia poważnymi awariami ... 82
4.10.1. Opis stanu obecnego ... 82
4.10.1.1. Ochotnicza Straż Pożarna ... 83
4.10.1.2. Kontrole ... 84
4.10.2. Analiza SWOT ... 84
4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia poważnymi awariami ... 84
5. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE ... 85
5.1 Adaptacja do zmian klimatu ... 85
5.2 Nadzwyczajne zagrożenia ... 86
5.3 Działania edukacyjne ... 86

5.4 Monitoring środowiska 87
6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE 88
7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA 114
8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 115

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Lokalizacja gminy Ujsoły na tle powiatu żywieckiego 16
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Ujsoły w latach 2021-2025 17
Rysunek 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Ujsoły w latach 2021-2025 17
Rysunek 4. Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025 [µg/m^3] ... 20
Rysunek 5. Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025 [µg/m^3] 20
Rysunek 6. Średnie stężenie benzo(a)pirenu na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025 [µg/m^3] 21
Rysunek 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO_2) i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu żywieckiego w latach 2021-2025 [Mg/rok] 24
Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz tlenku węgla z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu żywieckiego w latach 2021-2025 [Mg/rok] 24
Rysunek 9. Średnia roczna suma energii wiatrowej [kWh/m^2/rok] na poziomie 10 m n.p.g. na terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku 27
Rysunek 10. Mapa usłonecznienia Polski w 2025 roku 28
Rysunek 11. Mapa potencjału energii geotermalnej 29
Rysunek 12. Wody powierzchniowe na terenie gminy Ujsoły 38
Rysunek 13. JCWP na terenie gminy Ujsoły 40
Rysunek 14. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Ujsoły 41
Rysunek 15. Lokalizacja Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych na terenie gminy Ujsoły 42
Rysunek 16. Mapa szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Ujsoły 44
Rysunek 17. Mapa zagrożenia powodziowego z prawdopodobieństwem 10, 100 i 500 lat na terenie gminy Ujsoły 44
Rysunek 18. Łączne zagrożenie suszą (rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) na terenie kraju oraz na terenie gminy Ujsoły 45
Rysunek 19. Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Ujsoły w latach 2021-2025 50
Rysunek 20. Lokalizacja złoża naturalnego na terenie gminy Ujsoły 52
Rysunek 21. Lokalizacja osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie gminy Ujsoły 60
Rysunek 22. Lokalizacja form ochrony przyrody (pomników przyrody, rezerwatów, obszaru Natura 2000 – SOOS, parku krajobrazowego wraz z otuliną) na terenie gminy Ujsoły 71
Rysunek 23. Lokalizacja form ochrony przyrody (obszaru Natura 2000 – OSOP i użytku ekologicznego) na terenie gminy Ujsoły 74
Rysunek 24. Lokalizacja ogólnopolskich korytarzy ekologicznych na terenie gminy Ujsoły 75
Rysunek 25. Lokalizacja korytarzy ekologicznych (regionalnych) przebiegających przez teren gminy 76
Rysunek 26. Powierzchnie lasów znajdujących się na terenie gminy Ujsoły w latach 2021-2024 [ha] 76
Rysunek 27. Obszary leśne na terenie gminy Ujsoły 77
Rysunek 28. Powierzchnia lasów na gruntach leśnych wg gatunków panujących na terenie gminy Ujsoły [ha] 78
Rysunek 29. Powierzchnia typów siedliskowych lasów występujących na terenie gminy Ujsoły [tys. ha] 78
Rysunek 30. Struktura wiekowa drzewostanów na terenie gminy Ujsoły [ha] 79

SPIS TABEL

Tabela 1. Relacja obszarów interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030 11
Tabela 2. Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2032” 12
Tabela 3. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 18
Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza 19
Tabela 5. Zestawienie danych dla poszczególnych zanieczyszczeń ze stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025 21

Tabela 6. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej 22
Tabela 7. Długość linii napowietrznych i kablowych na terenie gminy Ujsoły – stan na 2025 rok 25
Tabela 8. Zestawienie stacji transformatorowych zlokalizowanych na terenie gminy Ujsoły 25
Tabela 9. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 32
Tabela 10. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia hałasem 32
Tabela 11. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 35
Tabela 12. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie gminy Ujsoły 35
Tabela 13. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 37
Tabela 14. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarowania wodami 37
Tabela 15. Charakterystyka JCWP na terenie gminy Ujsoły 39
Tabela 16. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Ujsoły w latach 2019-2024 40
Tabela 17. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Ujsoły 41
Tabela 18. Charakterystyka LZWP nr 445 zlokalizowanego na terenie gminy Ujsoły 43
Tabela 19. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 48
Tabela 20. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej 48
Tabela 21. Istniejąca sieć kanalizacyjna zlokalizowana na terenie gminy Ujsoły w obrębie Aglomeracji Węgierska Górka 50
Tabela 22. Złoże naturalne na terenie gminy Ujsoły 52
Tabela 23. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 54
Tabela 24. Struktura gruntów rolnych na terenie gminy Ujsoły 54
Tabela 25. Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na terenie gminy Ujsoły 55
Tabela 26. Struktura terenów komunikacyjnych na terenie gminy Ujsoły 56
Tabela 27. Zestawienie zwierząt gospodarczych znajdujących się na terenie gminy Ujsoły w latach 2024-2026 56
Tabela 28. Dane dotyczące realizacji programów rolno-środowiskowo-klimatycznych na terenie gminy Ujsoły w latach 2023-2025 56
Tabela 29. Zadania realizowane na terenie gminy Ujsoły w ramach Programu Owca Plus 58
Tabela 30. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 62
Tabela 31. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów 63
Tabela 32. Ilość odebranych i zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Ujsoły w 2024 roku 67
Tabela 33. Ilość odebranych i zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Ujsoły w 2025 roku 67
Tabela 34. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 70
Tabela 35. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych 70
Tabela 36. Pomniki przyrody zlokalizowany na terenie gminy Ujsoły wg CRFOP 73
Tabela 37. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ 82
Tabela 38. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia poważnymi awariami 82
Tabela 39. Zestawienie wyjazdów OSP z terenu gminy Ujsoły w 2025 roku 83
Tabela 40. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza 88
Tabela 41. Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza 90
Tabela 42. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza 91
Tabela 43. Cele, kierunki inwestycji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem 92
Tabela 44. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem 93
Tabela 45. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem 93
Tabela 46. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pól elektromagnetycznych 94
Tabela 47. Harmonogram zadań własnych w zakresie pól elektromagnetycznych 94
Tabela 48. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie pól elektromagnetycznych 95
Tabela 49. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami 96
Tabela 50. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami 97
Tabela 51. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami 98
Tabela 52. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej 99
Tabela 53. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej 100
Tabela 54. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej 101
Tabela 55. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych 102
Tabela 56. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych 102

Tabela 57. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb 103
Tabela 58. Harmonogram zadań własnych w zakresie gleb 104
Tabela 59. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb 105
Tabela 60. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów 106
Tabela 61. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów.. 107
Tabela 62. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów 108
Tabela 63. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów przyrodniczych 109
Tabela 64. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych 110
Tabela 65. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych 111
Tabela 66. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami..... 112
Tabela 67. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami 113
Tabela 68. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami..... 113
Tabela 69. Działania w ramach zarządzania środowiskiem..... 114

WYKAZ SKRÓTÓW

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
ARiMR		Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSRG	-	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
KZGW	-	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSCHR	-	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGN	-	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIORiN	-	Powiatowy Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POIiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZK	-	Plan Zarządzania Kryzysowego

PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
PZDR	-	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO	-	Regionalny Program Operacyjny
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SODR	-	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WIORIN	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

1. WSTĘP

1.1 Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentu pn.: „Program ochrony środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2032" (dalej: Program), jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 r., poz. 647 z późn.zm.), która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych".

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Ujsoły.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2026 r. poz. 670 z późn.zm.) stanowią, iż po uzgodnieniu braku potrzeby przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania Programu Gmina Ujsoły zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Żywieckiego Program zostanie przyjęty uchwałą Rady Gminy Ujsoły do realizacji.

Z wykonania Programu Wójt Gminy Ujsoły powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Gminy oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Zarządu Powiatu Żywieckiego.

Realizacja Programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2 Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

Program został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne.

Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Ujsoły oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Gminy Ujsoły, Starostwa Powiatowego w Żywcu, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy, w tym między innymi Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Nadleśnictwa Ujsoły, Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych,
- ocena realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska**,**
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2025 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2024 r.,
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli, danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Ujsoły oraz instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje,
- określenie realizacji Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania,
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji Programu co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030" oraz w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego, w nazewnictwie obszarów interwencji użyto nazw z Programu ochrony środowiska dla

województwa śląskiego. Poniżej w tabeli wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji użytych w polityce ekologicznej oraz obszarów interwencji w wojewódzkim programie ochrony środowiska.

Tabela 1. Relacja obszarów interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	**Obszary interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego**
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrona klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowanie wodami
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądrowego i ochrony radiologicznej	Zagrożenie poważnymi awariami
Zarządzenie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasoby przyrodnicze
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarzadzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Pola elektromagnetyczne Zagrożenie hałasem Gospodarka wodno-ściekowa

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2032" przyjęto podział na obszary interwencji zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla województwa śląskiego" oraz cele i kierunki interwencji, które są spójne z ww. Programem oraz „Polityką ekologiczną Państwa 2030" i zawierają następujące elementy:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenie poważnymi awariami.

2. UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść Programu były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w strategicznych dokumentach programowych opracowanych na poziomie powiatowym, wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia Programu brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2032"

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele Programu
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, 7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych, 7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce, 7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, 7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, 8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych, 9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy, Rozwój obszarów miejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II). Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1). Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3).

	oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1). Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1). Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności, Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska, Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska, Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych, Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów, Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Cel 1 – osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM2,5, także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Natężenia, Cel 2 – dążenie do osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego	Utrzymanie priorytetu poprawy jakości powietrza oraz rozwój systemu oceny jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby stacji pomiarowych uwzględnionych w pomiarach jakości powietrza w ramach PMŚ, Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego, Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego, Ograniczenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w miastach, polityka miejska, Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój OZE, Edukacja ekologiczna, Zapewnienie finansowania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza, Ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów mających wpływ na stan

		powietrza, w tym z uwzględnieniem działań dla sektora mieszkalnictwa do realizacji na obszarach wiejskich
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	Budowa sieci kanalizacyjnej, Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, Dostosowanie oczyszczalni do wymogów art. 5.2. Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu, Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu, Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami, Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu, Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu, Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu, Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.	Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW - działanie wskazane w harmonogramie; Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym; Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych; Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego; Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza; Prowadzenie edukacji ekologicznej - działanie wskazane w harmonogramie; Prowadzenie działań kontrolnych - działanie wskazane w harmonogramie; Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel strategiczny C	A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkaniec B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

	Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego	Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu, Cel: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska Cel: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Cel: Zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi Cel: Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi Cel: Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrożenie i udoskonalenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu Cel: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie śląskim OKJP 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych OKJP 3. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej OKJP 4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych OKJP 5. Wzmocnienie systemu wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego ZH 1. Zmniejszenie liczny mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu ZH 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych GW 1. Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód HW 2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi GWS 1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb GL 2. Ochrona przed osuwiskami GL 3. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych GO 1. Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wzrost efektywności systemu zbierania odpadów poddanych procesom odzysku ZP 1. Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych województwa oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych ZP 2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności ZP 3. Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu ZPA 1. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych

Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska", Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2021

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY UJSOŁY

Gmina Ujsoły położona jest w południowej części województwa śląskiego, w powiecie żywieckim i składa się z czterech sołectw: Ujsoły, Glinka, Złatna i Soblówka. Zajmuje powierzchnię 109,95 km^2. Gmina Ujsoły od północy graniczy z gminami: Węgierska Górka, Jeleśnia, Mikówka. Od zachodniej strony graniczy z gminą Rajcza. Za wschodnią i południową granicą gminy przebiega granica państwowa pomiędzy Polską i Słowacją.

Rysunek 1. Lokalizacja gminy Ujsoły na tle powiatu żywieckiego
Źródło: opracowanie własne

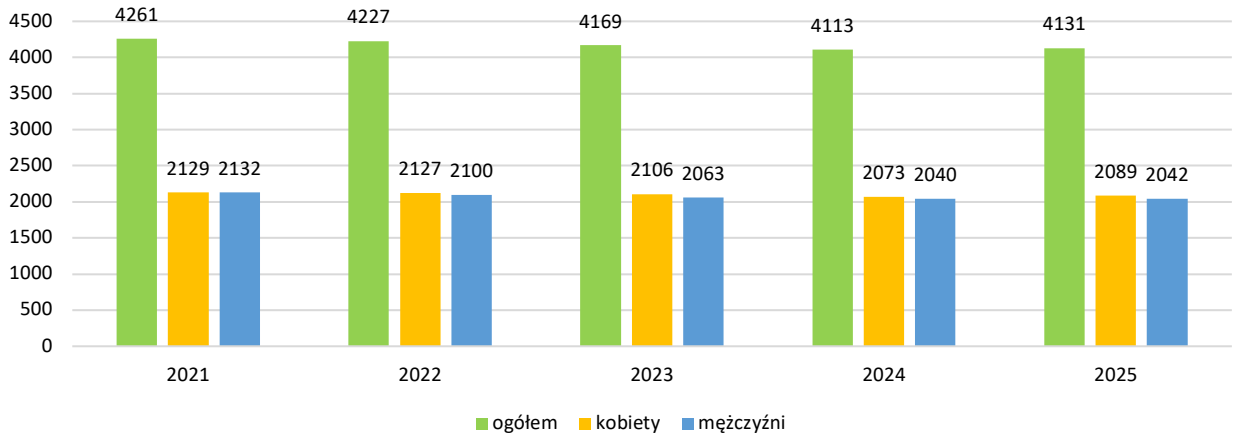
Gmina położona jest na pograniczu dwóch pasm górskich Beskidu Żywieckiego: Wielkiej Raczy i Rycerzowej oraz Pilska i Lipowskiej, w dolinie rzeki Ujsoły i jej dopływów. Jest to teren typowo górski. Znajduje się tu 21 szczytów powyżej 1000 m Wsie i przysiółki Gminy rozrzucone są po okolicznych zboczach aż do wysokości 800 m Od szczytu Wielkiej Raczy granica gminy pokrywa się z granicą państwa i biegnie licznymi wzniesieniami przez jeden z najdzikszych i najrozleglejszych kompleksów leśnych w całym Beskidzie Żywieckim.

Gmina nie leży przy żadnym ważniejszym szlaku transportowym i przez jej teren nie przebiega linia kolejowa. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga powiatowa prowadząca do przejścia granicznego ze Słowacją na przełęczy Glinka. Na siec drogową Gminy składają się drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi nie zaliczone do żadnych kategorii dróg publicznych.

Gmina Ujsoły jest położona w dolinie rzeki Soły, obejmując jej źródliskowe dopływy oraz górny odcinek. Sieć hydrograficzna na terenie gminy tworzą ją m.in. cieki wodne: Woda Ujsolska – prawobrzeżny dopływ rzeki Soły (za potok źródłowy Wody Ujsolskiej przyjęto Glinkę), Glinka – lewobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej, Cicha – lewobrzeżny dopływ rzeki Glinki, Potok Urwisko – prawobrzeżny dopływ rzeki Cichej, Bystra – prawobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej (Bystra zwana jest również Złatną), Danielka – lewobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej.

Sytuacja demograficzna

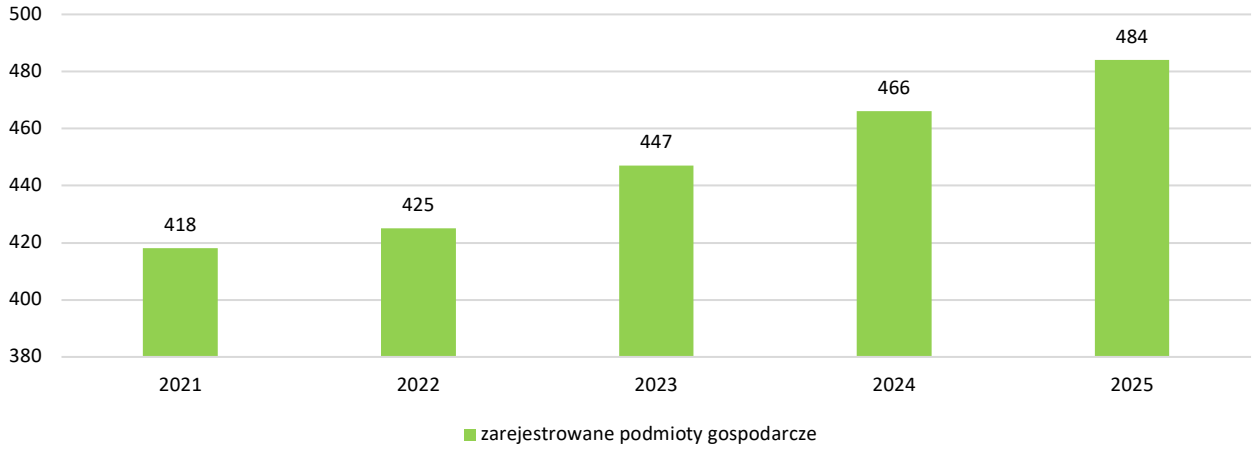
Na koniec 2025 roku gminę Ujsoły zamieszkiwało 4 131 osób, z czego 2 089 stanowiły kobiety (50,57%), a 2 042 stanowili mężczyźni (49,43%). W latach 2021-2024 odnotowywano spadek liczby ludności na terenie gminy, natomiast w 2025 roku nastąpił niewielki wzrost liczby mieszkańców. Na poniższym rysunku przedstawiono liczbę ludności na terenie gminy Ujsoły w latach 2021-2025.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Ujsoły w latach 2021-2025
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujsoły oraz danych BDL, GUS (dostęp: lipiec 2026 r.)

Działalność gospodarcza

Według danych GUS na koniec 2025 roku na terenie gminy Ujsoły zarejestrowane były 484 podmioty gospodarcze, co stanowiło wzrost o około 3,86% w stosunku do 2024 roku.

Rysunek 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Ujsoły w latach 2021-2025
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (dostęp: lipiec 2026 r.)

Na terenie gminy około 97,73% przedsiębiorstw stanowią mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Ponadto na terenie gminy około 2,07% wszystkich przedsiębiorstw stanowią małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy znajduje się jedno średnie przedsiębiorstwo zatrudniające od 50 do 249 pracowników.

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA

4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
Lp.	**Zadania**	**Podjęte działania**	**Efekt ze wskaźnikiem**
1.	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	W latach 2024-2025 nie opracowywano ani nie aktualizowano PGN i PONE.	nie opracowywano PGN i PONE
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Ujsoły	W 2025 roku przeprowadzono wymianę opraw sodowych na LED-owe w 40 punktach. Koszt realizacji zadania wyniósł 82 410,00 zł.	wymieniono 40 punktów oświetleniowych
3.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Przeprowadzono termomodernizację budynku organistówki w Ujsołach oraz zamontowano powietrzne pompy ciepła. Koszt realizacji zadania wyniósł 1 046 642,46 zł. Na 2026 rok zaplanowano termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Ujsołach, która będzie obejmowała: wymianę stolarki okiennej, drzwiowej, ocieplenie ścian, wymianę pokrycia dachowego, wymianę źródła ciepła na pompę ciepła oraz posadowienie fotowoltaiki. Szacunkowy koszt realizacji inwestycji ok. 7 mln zł.	termomodernizacja 1 budynku
4.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Programu ochrony powietrza w 2024 roku zlikwidowano 35 pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe. Przeprowadzono termomodernizacje 20 budynków (jednorodzinnych, wielorodzinnych, użyteczności publicznej), w 10 przypadkach termomodernizacje były połączone z wymianą źródła ciepła. Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Programu ochrony powietrza w 2025 roku zlikwidowano 24 pozaklasowe źródła ciepła na paliwo stałe. Przeprowadzono termomodernizacje 21 budynków (jednorodzinnych, wielorodzinnych, użyteczności publicznej), w 13 przypadkach termomodernizacje były połączone z wymianą źródła ciepła.	w latach 2024-2025 zlikwidowano 59 pozaklasowych źródeł ciepła
5.	Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Ujsoły co roku prowadzi działania informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony powietrza. Działania realizowane były m.in. poprzez: • prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenie dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza, • prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza, • prowadzenie akcji informacyjnych o wymaganiach obowiązującej uchwały antysmogowej na terenie województwa śląskiego oraz formach dofinansowania do wymiany kotła. W 2025 roku przeprowadzono 11 akcji informacyjno-edukacyjnych, w których łącznie wzięło udział 817 osób. Edukacja ekologiczna z zakresu ochrony powietrza prowadzona była również przez wszystkie placówki oświatowe.	bieżąca realizacja w 2025 roku przeprowadzono 11 akcji
6.	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazy spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	W ramach realizacji Programu ochrony powietrza w latach 2024-2025 przeprowadzono łącznie 52 kontrole. W 2024 roku przeprowadzono 25 rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych. W 2024 roku przeprowadzono również kontrole w ramach Planu Działań Krótkoterminowych: • 12 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu II, • 15 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu III. W 2025 roku przeprowadzono łącznie 27 rutynowych kontroli. Przeprowadzono 25 rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla	w latach 2024-2025 przeprowadzono 52 kontrole w ramach POP

		województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych. W przypadku jednej kontroli udzielono pouczenia. Ponadto przeprowadzono 2 rutynowe kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych. W 2025 roku przeprowadzono również kontrole w ramach Planu Działań Krótkoterminowych: • 38 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu II, • 15 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu III.	
7.	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	W 2024 roku realizowani zadanie „Przebudowa dróg w gminie Ujsoły". Całkowita wartość zadania wyniosła 6 124 840,23 zł, w tym dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych w wysokości 5 818 598,21 zł. W 2025 roku przeprowadzono modernizację drogi „Butorówka" w miejscowości Glinka. Całkowita wartość zadania wyniosła 173 853,27 zł, w tym dofinansowanie ze środków Województwa Śląskiego wyniosło 139 082,61 zł.	całkowieta wartość modernizacji dróg w latach 2024-2025 wyniosła 6 298 693,50 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2019/2020 r.	Stan aktualny
1.	Liczba aktualizacji PGN	1	0
2.	Liczba opraw w oświetleniu ulicznym	b.d.	832
3.	Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	2 w latach 2018-2020	1
4.	Liczba wymienionych źródeł ciepła w obiektach mieszkalnych	35 kotłów w latach 2018-2020	59 (2024-2025)
5.	Liczba akcji na rok	5	11
6.	Liczba kontroli nieruchomości	20	27
7.	Ilość odcinków dróg budowanych i przebudowywanych	4 odcinki dróg gminnych, 3 odcinki dróg powiatowych	2 odcinki dróg gminnych (2024-2025)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Ujsoły

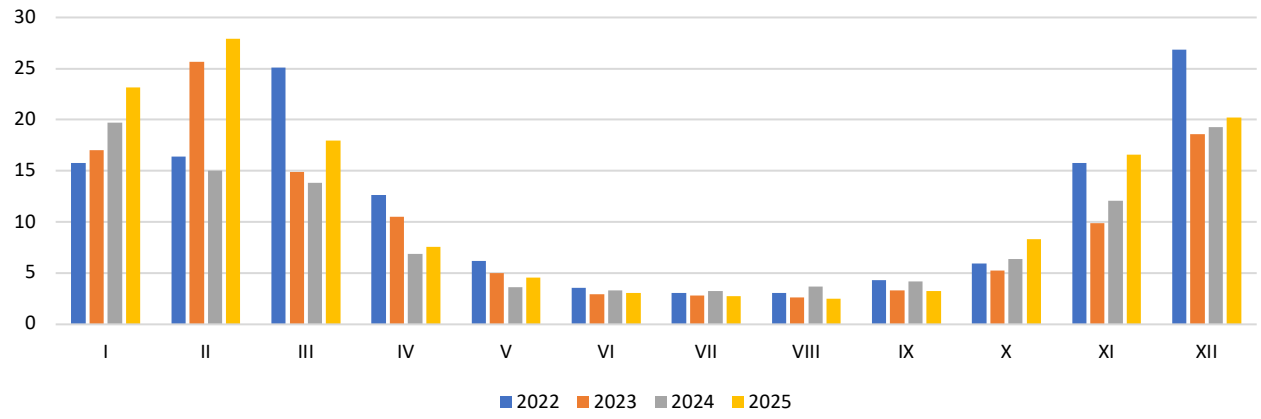
Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Ujsoły przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, tj.: Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2022, 2023, 2024 i 2025.

Ocena przeprowadzona została w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (Gmina Ujsoły).

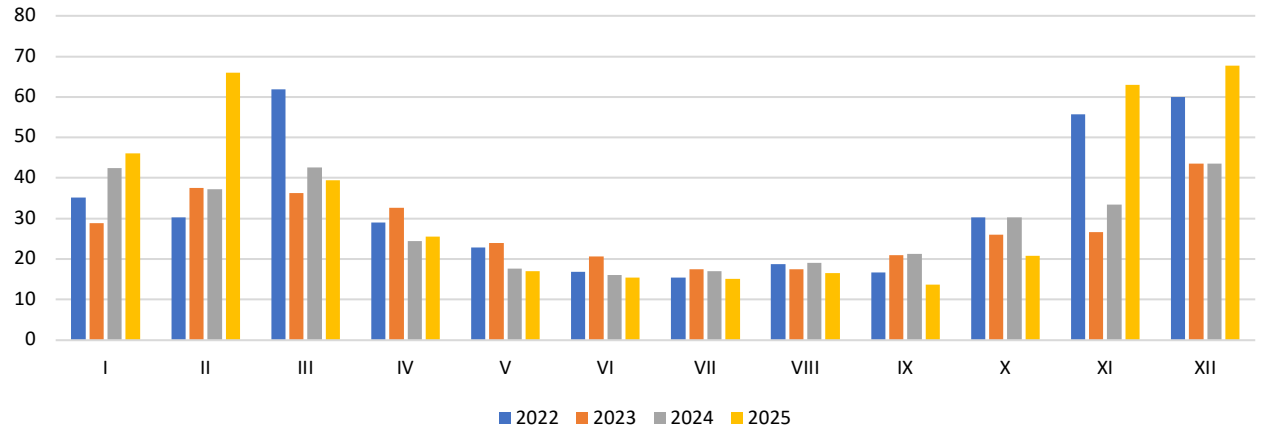
Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Ujsoły (na terenie gminy nie znajduje się stacja pomiarowa). Najbliżej granic gminy zlokalizowana jest stacja pomiarowa w Żywcu przy ul. Kopernika 83a (kod krajowy stacji: SlZywieKoper). Na stacji prowadzone są pomiary emisji stężeń: dwutlenku siarki, pyłu zawieszonego PM10, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku azotu, pyłu zawieszonego PM2,5, benzenu i benzo(a)pirenu w pyle PM10.

Poniżej przedstawiono analizę wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025.

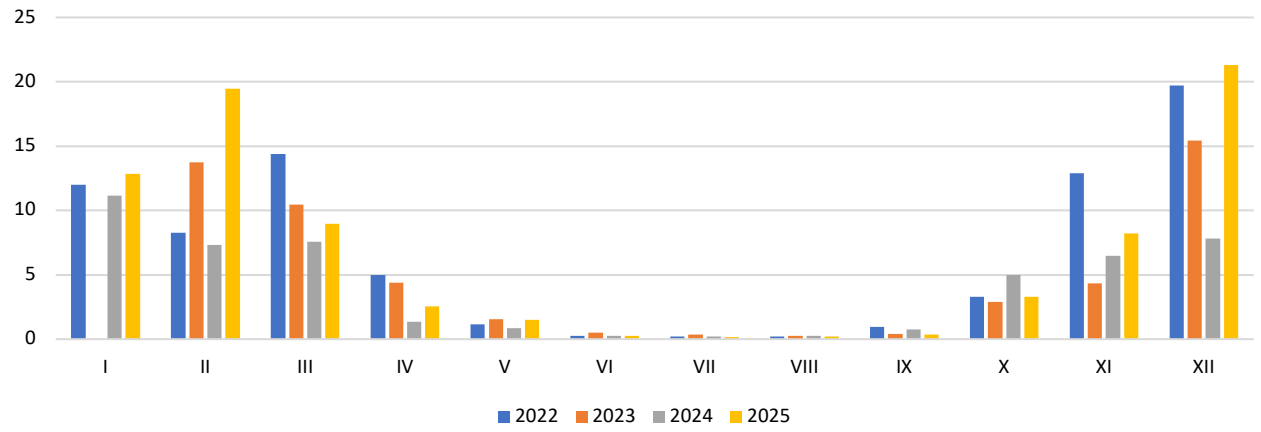
Rysunek 4. Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025 [µg/m³]
Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

Maksymalne miesięczne stężenie dwutlenku siarki odnotowano w lutym 2025 roku, tj. 27,91 µg/m³. Średnia wartość roczna wynosiła: 11,57 µg/m³ w 2022 roku, 9,88 µg/m³ w 2023 roku, 9,28 µg/m³ w 2024 roku oraz 11,49 µg/m³ w 2025 roku. W latach 2022-2024 wartości średnioroczne wskazywały na polepszanie się jakości powietrza, natomiast w 2025 roku nastąpiło pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie dwutlenku siarki.

Rysunek 5. Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025 [µg/m³]
Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w grudniu 2025 roku, tj. 67,66 µg/m³. Średnia wartość roczna wyniosła: 32,75 µg/m³ w 2022 roku, 27,67 µg/m³ w 2023 roku, 28,75 µg/m³ w 2024 roku oraz 33,86 µg/m³ w 2025 roku.. W latach 2022-2024 wartości średnioroczne wskazywały na polepszanie się jakości powietrza, natomiast w 2025 roku nastąpiło pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie pyłu PM10.

Rysunek 6. Średnie stężenie benzo(a)pirenu na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025 [µg/m³]
Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

Maksymalne miesięczne stężenie benzo(a)pirenu odnotowano w grudniu 2025 roku, tj. 21,32 µg/m³. Średnia wartość roczna wynosiła: 6,52 µg/m³ w 2022 roku, 4,94 µg/m³ w 2023 roku, 4,09 µg/m³ w 2024 roku oraz 6,60 µg/m³ w 2025 roku. Wartości średnioroczne wskazują na pogorszenie się jakości powietrza w 2025 roku ze względu na stężenie benzo(a)pirenu w stosunku do wcześniejszych lat.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie danych dla zanieczyszczeń, które mierzone są na stacji zlokalizowanej przy ul. Kopernika 83a w Żywcu.

Tabela 5. Zestawienie danych dla poszczególnych zanieczyszczeń ze stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2022-2025

Rok	Nazwa statystyki	pył PM10	dwutlenek siarki	B(a)P	benzen	tlenek azotu	dwutlenek azotu	tlenki azotu
2022	Roczne stężenie [µg/m³]	32,6	11,5	6,3	1,9	5,4	14,6	22,9
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	68	0	-	-	0	-	0
	Minimum roczne [µg/m³]	1,6	0,6	0,2	0,0	0,2	1,4	2,3
	Maksimum roczne [µg/m³]	379,8	116,1	28,5	34,1	183,5	86,0	315,0
2023	Roczne stężenie [µg/m³]	27,5	9,8	4,8	1,8	3,9	13,1	19,1
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	31	0	-	-	0	-	0
	Minimum roczne [µg/m³]	1,1	0,7	0,2	0,0	0,1	1,2	1,7
	Maksimum roczne [µg/m³]	217,5	137,9	38,5	32,9	134,6	80,2	241,1
2024	Roczne stężenie [µg/m³]	28,8	9,3	4,4	1,9	4,5	12,8	19,7
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	39	0	-	-	0	-	0
	Minimum roczne [µg/m³]	1,1	0,8	0,2	0,1	0,2	0,9	1,5
	Maksimum roczne [µg/m³]	312,4	102,4	25,0	35,9	134,3	101,0	267,9
2025	Roczne stężenie [µg/m³]	33,7	11,5	6,6	1,5	6,4	14,4	24,3
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	69	0	-	-	0	-	0
	Minimum roczne [µg/m³]	1,6	0,7	0,1	0,0	0,1	1,1	2,3
	Maksimum roczne [µg/m³]	327,0	85,0	32,9	18,1	222,4	82,4	405,6

Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w gminie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Okresowo występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń jak: benzo(a)piren i ozon.

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie śląskim, Gmina Ujsoły leży w strefie śląskiej. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie klas poszczególnych zanieczyszczeń występujących na terenie strefy.

Tabela 6. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej

Nazwa strefy	SO_2	NO_2	C_6H_6	CO	O_3[1)]	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5[2)]
strefa śląska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C1

[1)] dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

[2)] dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa śląska uzyskała klasę C, pozostałe strefy klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2025

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 r. przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego". Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz dwutlenki azotu (tylko w strefie aglomeracja górnośląska), a także poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględnia charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zwieszonego PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz Plan Działań Krótkoterminowych (PDK),
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,
- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w toku aktualizacji Programu wykorzystano dane dla roku 2022, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Obowiązki Wójta Gminy Ujsoły w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z Planem Działań Krótkoterminowych,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych, w zależności od ogłoszonego alarmu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Ujsoły

Niska emisja to zanieczyszczenia trafiające do powietrza, a pochodzące z komunikacji samochodowej, procesu spalania węgla o niskiej jakości czy śmieci – w domowych piecach, paleniskach, lokalnych kotłowniach. Zasadniczo są to te zanieczyszczenia, które są emitowane przez kominy o niskiej wysokości czy paleniska. Wysokość ma znaczenie, ponieważ to właśnie emisja z niskich kominów rozprzestrzenia się po najbliższej okolicy i najbardziej szkodzi okolicznym mieszkańcom.

Program Czyste Powietrze

Na terenie gminy Ujsoły działa Punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze". Punkt znajduje się w siedzibie Urzędu Gminy. W Punkcie mieszkańcy mogą m.in. uzyskać pomoc w wypełnieniu wniosku, zgromadzeniu

dokumentów o dofinansowanie do wymiany kotła, termomodernizacji lub rozliczenia inwestycji w ramach Programu Czyste Powietrze.

Zgodnie z informacją przekazaną przez WFOŚiGW w ramach Programu Czyste Powietrze w latach 2024-2025 na terenie gminy Ujsoły łącznie 162 beneficjentów zrealizowało inwestycje i otrzymało dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła, termomodernizację lub posadowienie instalacji fotowoltaicznej. W ramach Programu „Czyste Powietrze" na terenie gminy Ujsoły w latach 2024-2025 zamontowano:

- kocioł opalany węglem – 2 szt.,
- kocioł na pellet drzewny – 13 szt.,
- kocioł na pellet drzewny o podwyższonym standardzie – 67 szt.,
- kocioł zgazowujący drewno – 1 szt.,
- kocioł zgazowujący drewno o podwyższonym standardzie – 3 szt.,
- kocioł opalany gazem – 1 szt.,
- ogrzewanie elektryczne – 4 szt.,
- gruntową pompę ciepła o podwyższonej klasie efektywności energetycznej – 5 szt.,
- pompę ciepła powietrze/woda – 1 szt.,
- pompę ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej – 46 szt.

Ponadto przeprowadzono termomodernizacje 52 obiektów, dokonano wymiany stolarki okiennej w 38 obiektach oraz dokonano wymiany stolarki drzwiowej w 26 obiektach. W jednym obiekcie zamontowano wentylację mechaniczną. Zamontowano 28 mikroinstalacji fotowoltaicznych oraz przeprowadzono 51 audytów energetycznych.

Realizacja Programu Ochrony Powietrza

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Programu ochrony powietrza w 2024 roku zlikwidowano 35 pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe. Przeprowadzono termomodernizacje 20 budynków (jednorodzinnych, wielorodzinnych, użyteczności publicznej), w 10 przypadkach termomodernizacje były połączone z wymianą źródła ciepła.

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Programu ochrony powietrza w 2025 roku zlikwidowano 24 pozaklasowe źródła ciepła na paliwo stałe. Przeprowadzono termomodernizacje 21 budynków (jednorodzinnych, wielorodzinnych, użyteczności publicznej), w 13 przypadkach termomodernizacje były połączone z wymianą źródła ciepła.

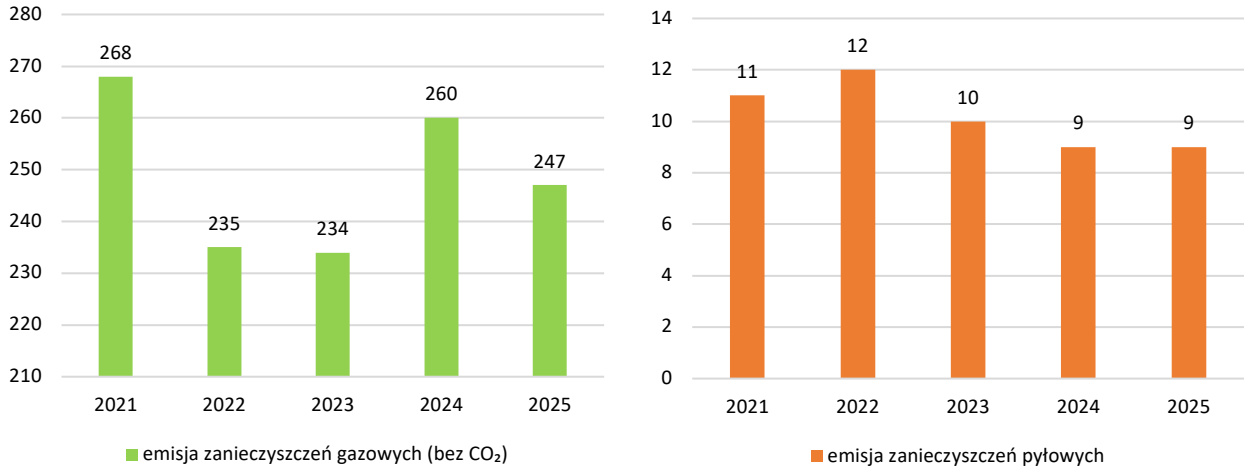
4.1.1.3. Źródła emisji na terenie gminy Ujsoły

Zanieczyszczenia powietrza pochodzą z czterech podstawowych źródeł:

- emisji przemysłowej – dzięki wprowadzeniu regulacji prawnych (m.in. pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z instalacji), opłat za korzystanie ze środowiska oraz zmianom procesów technologicznych ten rodzaj zanieczyszczeń nie stanowi obecnie wielkiego problemu,
- emisji z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych – związanej z nieefektywnym spalaniem paliw, spalaniem odpadów komunalnych oraz eksploatacją kotłów i pieców niskiej klasy – obecnie największe źródło zanieczyszczeń,
- emisji komunikacyjnej – zależnej od natężenia ruchu drogowego, stanu dróg oraz efektywności spalania paliw – modernizacje dróg, budowa obwodnic oraz coraz ostrzejsze normy dla efektywności układów spalania w pojazdach pozwalają na sukcesywne zmniejszanie ilości zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- emisji napływowej – zanieczyszczeń pochodzących z sąsiednich obszarów – niezależne od aktywności podejmowanych na terenie gminy.

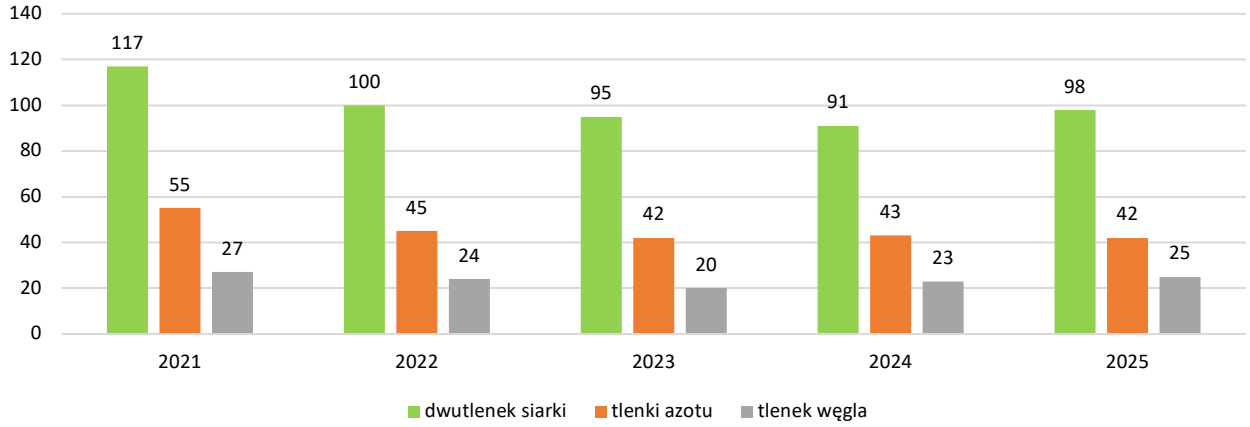
Emisja przemysłowa

Zgodnie z danymi GUS od 2021 roku do 2023 roku następował spadek emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu żywieckiego. W 2024 roku nastąpił wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych na terenie powiatu żywieckiego, po którym w 2025 roku odnotowano kolejny spadek emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych na terenie powiatu żywieckiego wzrosła w 2022 roku. Następnie w latach 2023-2024 odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych. W 2025 roku emisja zanieczyszczeń pyłowych utrzymywała się na stałym poziomie.

Rysunek 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO_2) i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu żywieckiego w latach 2021-2025 [Mg/rok]
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: lipiec 2026 r.)

Prawie całość zanieczyszczeń gazowych (99,53%) w 2025 roku stanowił dwutlenek węgla. Pozostałymi monitorowanymi gazami były: dwutlenek siarki, tlenki azotu i tlenek węgla.

Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz tlenku węgla z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu żywieckiego w latach 2021-2025 [Mg/rok]
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: lipiec 2026 r.)

Emisja z emitorów liniowych

Jednym z podstawowych czynników środowiskotwórczych, związanych z komunikacją jest zanieczyszczenie powietrza występujące w sąsiedztwie dróg. Pojazdy samochodowe poruszające się po drogach emitują do atmosfery duże ilości różnorodnych substancji toksycznych, powstających w wyniku spalania paliwa napędowego, a także na skutek wzajemnego oddziaływania opon i nawierzchni oraz zużywania się niektórych elementów pojazdu (powstają wtedy zanieczyszczenia w postaci pyłów gumowych, azbestowych, kamiennych oraz rdzy, sadzy itp.). Jest to problem narastający, zwłaszcza na terenie zwartej zabudowy mieszkalnej. Mimo prowadzonej tam modernizacji układów komunikacyjnych, wskutek lawinowo narastającej liczby samochodów, płynność ruchu w godzinach szczytu jest zakłócona. Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwalna jest w letnie oraz słoneczne dni, ponieważ oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

Obszar gminy Ujsoły obsługuje system dróg publicznych kategorii powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Aktualna długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Ujsoły wynosi 89,043 km, w tym:

- drogi powiatowe – 22,143 km, w tym:
  - nr 1439S – od granicy z gminą Rajcza do przejścia granicznego ze Słowacją w miejscowości Glinka – 10,901 km,
  - nr 1441S – Ujsoły – Złatna – 7,200 km,
  - nr 1442S – Ujsoły – Soblówka – 4,042 km,

- drogi gminne – o łącznej długości około 66,9 km.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Żywcu,
- dróg gminnych – Wójt Gminy Ujsoły.

Działania inwestycyjne

W 2024 roku realizowani zadanie „Przebudowa dróg w gminie Ujsoły". Całkowita wartość zadania wyniosła 6 124 840,23 zł, w tym dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych w wysokości 5 818 598,21 zł.

W 2025 roku przeprowadzono modernizację drogi „Butorówka" w miejscowości Glinka. Całkowita wartość zadania wyniosła 173 853,27 zł, w tym dofinansowanie ze środków Województwa Śląskiego wyniosło 139 082,61 zł.

Komunikacja publiczna

W 2026 roku Gmina Ujsoły przystąpiła do związku powiatowo-gminnego „Komunikacja Powiatu Żywieckiego". Na terenie gminy zlokalizowanych jest 35 przystanków. Kursy realizowane są przez operatora 7 dni w tygodniu.

4.1.1.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Ujsoły

Pod względem zasilania w energię elektryczną gmina obsługiwana jest przez przedsiębiorstwo TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie długości linii napowietrznych i kablowych SN i nN będących własnością TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej, zlokalizowanych na terenie gminy Ujsoły.

Tabela 7. Długość linii napowietrznych i kablowych na terenie gminy Ujsoły – stan na 2025 rok

		Długość sieci [m]
SN	napowietrzne	52 998
	kablowe	125
nN	napowietrzne	130 960
	kablowe	22 857

Źródło: pismo TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej, znak: TD26-03-0363833-03

Na terenie gminy Ujsoły zlokalizowanych jest 45 stacji transformatorowych SN/nN.

Tabela 8. Zestawienie stacji transformatorowych zlokalizowanych na terenie gminy Ujsoły

Lp.	Nazwa stacji	Rodzaj stacji	Maksymalna moc stacji [kVA]	Własność
1.	Ujsoły Moraniec	stacja SN/nN	250	własna
2.	Soblówka 7	stacja SN/nN	400	własna
3.	Złatna Bura Polana	stacja SN/nN	250	własna
4.	Złatna 5 Tartak	stacja SN/nN	400	własna
5.	Ujsoły Urząd Gminy	stacja SN/nN	250	własna
6.	Ujsoły 4 Nadleśnictwo	stacja SN/nN	250	własna
7.	Ujsoły Danielka Kawiarnia	stacja SN/nN	250	własna
8.	Ujsoły Danielka	stacja SN/nN	400	własna
9.	Soblówka 1 Królowa	stacja SN/nN	100	własna
10.	Glinka Zawodzie	stacja SN/nN	400	własna
11.	Glinka 2 Długi Groń	stacja SN/nN	250	własna
12.	Ujsoły 3 Góra	stacja SN/nN	160	własna
13.	Lipowska 1	stacja SN/nN	250	własna
14.	Złatna 4	stacja SN/nN	400	własna
15.	Złatna 1	stacja SN/nN	250	własna

16.	Złatna Sułki	stacja SN/nN	400	własna
17.	Ujsoły 5 Huta Baildon	stacja SN/nN	250	własna
18.	Ujsoły 2 Dół	stacja SN/nN	250	własna
19.	Ujsoły Hutyry	stacja SN/nN	250	własna
20.	Glinka 5 Jureczka	stacja SN/nN	250	własna
21.	Glinka Oczyszczalnia	stacja SN/nN	250	własna
22.	Glinka Butorówka	stacja SN/nN	400	własna
23.	Soblówka 8 WOP	stacja SN/nN	250	własna
24.	Złatna Huta	stacja SN/nN	250	własna
25.	Złatna 2	stacja SN/nN	400	własna
26.	Złatna 6	stacja SN/nN	400	własna
27.	Soblówka 3	stacja SN/nN	400	własna
28.	Młada Hora 2	stacja SN/nN	250	własna
29.	Soblówka 2	stacja SN/nN	160	własna
30.	Glinka Mały Smereków	stacja SN/nN	250	własna
31.	Złatna Głębokie	stacja SN/nN	250	własna
32.	Soblówka 9 Królowa 2	stacja SN/nN	250	własna
33.	Glinka 4 Wojniczka	stacja SN/nN	250	własna
34.	Ujsoły 1 Kościół	stacja SN/nN	250	własna
35.	Soblówka 4	stacja SN/nN	400	własna
36.	Ujsoły Wyciąg Na Polanicę	stacja SN/nN	630	własna
37.	Ujsoły Krzoski	stacja SN/nN	250	własna
38.	Soblówka 6	stacja SN/nN	400	własna
39.	Glinka 3 Most	stacja SN/nN	250	własna
40.	Ujsoły u Soblów	stacja SN/nN	250	własna
41.	Soblówka 5	stacja SN/nN	400	własna
42.	Młada Hora 1	stacja SN/nN	250	własna
43.	Glinka Sklep	stacja SN/nN	250	własna
44.	Złatna 3	stacja SN/nN	250	własna
45.	Ujsoły Tartak	stacja SN/nN		obca

Źródło: pismo TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej, znak: TD26-03-0363833-03

4.1.1.5. Warunki wykorzystania OZE

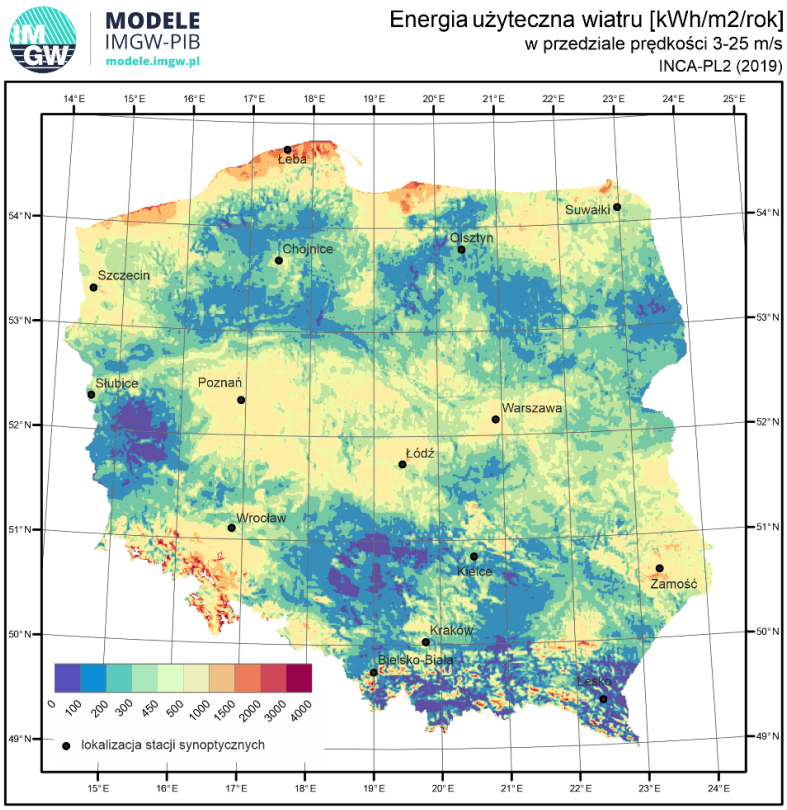
Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien wynieść 15%, a do 2030 roku – 21%.

Największy udział w polski rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa, ale intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

Energia wiatru

Trwający obecnie rozwój technologiczny siłowni wiatrowych pozwala na szersze wykorzystanie energii wiatru do produkcji energii elektrycznej. Energia wiatrowa jest ekologicznie czysta – do jej wytworzenia niepotrzebne jest wykorzystanie jakiegokolwiek paliwa.

Wybór miejsca pod lokalizację siłowni wiatrowych powinien opierać się na analizie warunków wiatrowych. Wstępna ocena może zostać dokonana w oparciu o atlasy i mapy wietrzności. Zasoby energii wiatru są silnie związane z lokalnymi warunkami klimatycznymi i terenowymi. Decydują one o tym, czy dany obszar jest korzystnym miejscem do zbudowania siłowni wiatrowej.

Rysunek 9. Średnia roczna suma energii wiatrowej [kWh/m²/rok] na poziomie 10 m n.p.g. na terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku
Źródło: Atlas Małej Energetyki Wiatrowej – https://modele.imgw.pl/

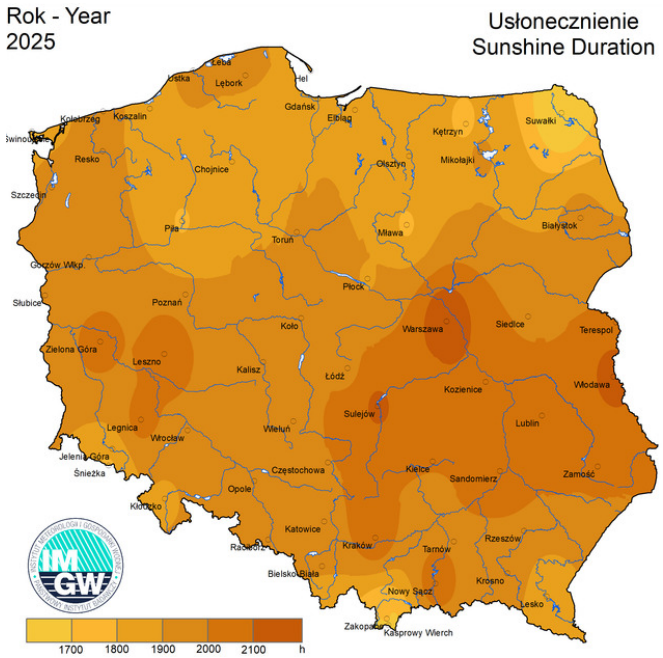
Po analizie powyższej mapy wywnioskować można, iż potencjał energetyczny wiatru na obszarze gminy Ujsoły mieści się w zakresie około 1500 kWh/ m²/rok, co może świadczyć, iż gmina na całym obszarze posiada korzystne warunki wykorzystania wiatru. Warunki lokalne terenu mogą sytuację tą dodatkowo polepszyć albo pogorszyć. Przed przystąpieniem do realizacji ewentualnego projektu należy przeprowadzić dokładne badania warunków wiatrowych, jednak jest to kosztowna inwestycja. Przyczyną zakłóceń przepływu wiatru mogą być przeszkody terenowe związane ze środowiskiem geograficznym (góry), przyrodniczym (lasy) czy działalnością człowieka.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub cieplną.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 10. Mapa usłonecznienia Polski w 2025 roku
Źródło: https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps (dostęp: lipiec 2026 r.)

Na terenie gminy Ujsoły usłonecznienie w ciągu roku wynosi ponad 1800 h/rok. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Zgodnie z informacją przekazaną przez TAURON Dystrybucja S.A. liczba instalacji fotowoltaicznych zlokalizowanych na terenie gminy Ujsoły na koniec 2025 roku wynosiła 384, w tym:

- instalacje z mocą zainstalowaną ≤10 kW – 365 szt., łączna moc zainstalowana instalacji wynosi 2,24 MW,
- instalacje z mocą zainstalowaną >10 kW – 19 szt., łączna moc zainstalowana instalacji wynosi 0,42 MW.

Na budynku PSZOK zlokalizowanym na terenie gminy posadowiona jest instalacja fotowoltaiczna, która została zamontowana w 2024 roku.

Na kolejne lata zaplanowano posadowienie instalacji fotowoltaicznych na budynku Urzędu Gminy i GeoParku Glinka. Szacunkowa wartość projektu wyniesie około 677 000,00 zł.

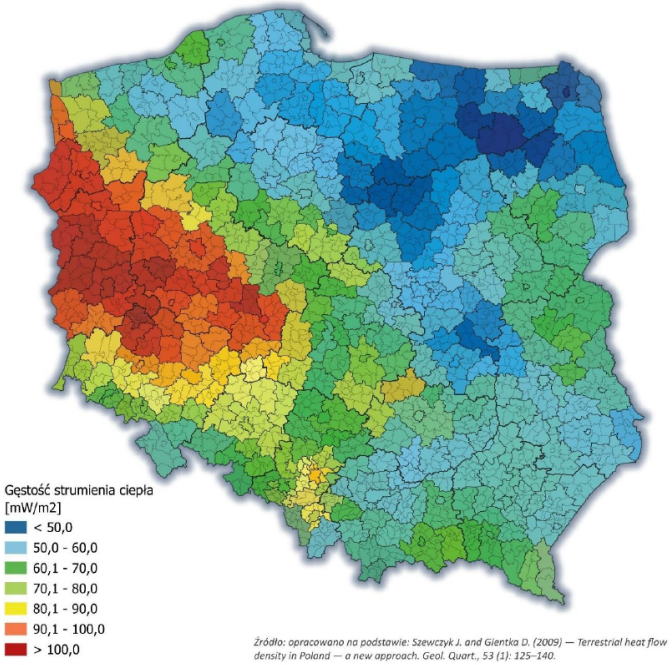
Energia Ziemi

Źródłem energii geotermalnej jest wnętrze Ziemi o temperaturze około 5400 °C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobycia wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) – pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 11. Mapa potencjału energii geotermalnej
Źródło: Projekt Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.

Analizując powyższą mapę potencjału energii geotermalnej można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w Gminie Ujsoły jest nieuzasadniona. Według mapy potencjału energii geotermalnej gęstość strumienia ciepła na terenie gminy wynosi między 50,0 a 60,0 mW/m^2.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalniających się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H_2S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podnoszących koszty produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej. Jednakże na terenie gminy można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepłą w postaci ciepła o wyższej temperaturze.

4.1.1.6. Kontrole

W latach 2023-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy trzy kontrole w zakresie ochrony powietrza. We wszystkich przypadkach stwierdzono naruszenia, natomiast w przypadku jednego podmiotu nałożono karę finansową.

W ramach realizacji Programu ochrony powietrza w latach 2024-2025 przeprowadzono łącznie 52 kontrole.

W 2024 roku przeprowadzono 25 rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych. W 2024 roku przeprowadzono również kontrole w ramach Planu Działań Krótkoterminowych:

- 12 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu II,
- 15 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu III.

W 2025 roku przeprowadzono łącznie 27 rutynowych kontroli. Przeprowadzono 25 rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych. W przypadku jednej kontroli udzielono pouczenia. Ponadto przeprowadzono 2 rutynowe kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych. W 2025 roku przeprowadzono również kontrole w ramach Planu Działań Krótkoterminowych:

- 38 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu II,
- 15 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu III.

4.1.1.7. Działania informacyjno-edukacyjne

Gmina Ujsoły co roku prowadzi działania informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony powietrza. Działania realizowane były m.in. poprzez:

- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenie dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza,
- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza,
- prowadzenie akcji informacyjnych o wymaganiach obowiązującej uchwały antysmogowej na terenie województwa śląskiego oraz formach dofinansowania do wymiany kotła.

W 2025 roku przeprowadzono 11 akcji informacyjno-edukacyjnych, w których łącznie wzięło udział 817 osób.

Edukacja ekologiczna z zakresu ochrony powietrza prowadzona była również przez wszystkie placówki oświatowe.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów oraz nieodpowiednich paliw szeroko prowadzone projekty związane z wymianą źródeł ciepła i termomodernizacją oraz dofinansowaniem w tym zakresie	nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków spalanie paliw stałych niskiej jakości niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych uzyskanie klasy C dla pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu na terenie strefy śląskiej, do której należy Gmina Ujsoły
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii regulacje ogólnokrajowe, unijne i światowe zobowiązujące do ochrony klimatu i podniesienia jakości powietrza	zmniejszenie dostępności zewnętrznych źródeł finansowania działań inwestycyjnych wzrost liczby pojazdów na drogach publicznych napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy brak zainteresowania mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska, ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszenie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Ujsoły przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz dane ze stacji pomiarowej na terenie Żywca (na terenie gminy Ujsoły nie znajduje się żadna stacja pomiarowa). Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza gmina leży w strefie śląskiej. Strefa śląska otrzymała klasę C dla pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Okresowo występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń jak: benzo(a)piren i ozon.

Wpływ na złą jakość powietrza w gminie niewątpliwie ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków, opalaniem budynków paliwem niskiej jakości. Znaczną emisją charakteryzuje się również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich liczbą, złym stanem technicznym oraz niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą ciągom komunikacyjnym.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również brak zainteresowanie mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zwiększającymi energooszczędność budynków i wymianę źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych, zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji Programu ochrony powietrza powinno być zmniejszenie wielkości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych i przemysłowych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzenie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców są termomodernizacje budynków, modernizacje kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i w zasobie komunalnym Gminy). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów planistycznych w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji Programu Ochrony Powietrza, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, a także poprawy jakości dróg.

4.2 Zagrożenie hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożenia hałasem.

Tabela 9. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
Lp.	**Zadania**	**Podjęte działania**	**Efekt ze wskaźnikiem**
1.	Ograniczenie hałasu drogowego	W 2024 roku realizowani zadanie „Przebudowa dróg w gminie Ujsoły”. Całkowita wartość zadania wyniosła 6 124 840,23 zł, w tym dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych w wysokości 5 818 598,21 zł. W 2025 roku przeprowadzono modernizację drogi „Butorówka” w miejscowości Glinka. Całkowita wartość zadania wyniosła 173 853,27 zł, w tym dofinansowanie ze środków Województwa Śląskiego wyniosło 139 082,61 zł.	całkowieta wartość modernizacji dróg w latach 2024-2025 wyniosła 6 298 693,50 zł
2.	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Brak realizacji zadania.	brak realizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 10. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	**Wskaźnik**	**Stan wyjściowy 2019/2020 r.**	**Stan aktualny**
1.	Ilość zmodernizowanych dróg powiatowych/ gminnych na rok	3-10 odcinków	2 odcinki (2024-2025)
2.	Ilość akcji edukacyjnych	2-3 w tym także w zakresie ochrony przed hałasem	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły

4.2.1. Opis stanu obecnego

Ocena stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością przemysłową na terenie gminy uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów, które stanowią źródło emisji hałasu. Na analizowanym obszarze działalność gospodarczą prowadzą średnie i mniejsze przedsiębiorstwa i to one stanowią źródło niekontrolowanej emisji hałasu. Większe przedsiębiorstwa posiadają uregulowany stan prawny i czynią starania w kierunku zmniejszenia lub całkowitego wyeliminowania uciążliwości związanych z ich działalnością.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasy lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów.

Na terenie gminy Ujsoły jeden podmiot posiada decyzję Starosty Żywieckiego ustalającą dopuszczalny poziom hałasu.

Za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wymierza, w drodze decyzji administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska polegającą na podjęciu niezbędnych działań naprawczych.

W latach 2020-2021 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził dwie kontrole w zakresie ochrony przed hałasem. W przypadku jednej kontroli stwierdzono naruszenia i nałożono karę finansową. W latach 2022-2025 WIOŚ nie prowadził na terenie gminy kontroli w zakresie ochrony przed hałasem.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również pojazdy ciężarowe i motocykle.

Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa i wojewódzka. Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- drogi powiatowe – 22,143 km,
- drogi gminne – około 66,9 km.

W granicach administracyjnych gminy nie ma ekranów akustycznych.

Na drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędna prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Żywcu środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych jest przyczyną emisji hałasu do środowiska. Obciążenie dróg na terenie gminy Ujsoły szczególnie w sezonie letnim należy zaliczyć do wysokich.

Na ograniczanie oddziaływanie hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie.

W latach 2024-2025 nie przeprowadzano oceny akustycznej na drogach gminy Ujsoły.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie gminy Ujsoły w latach 2024-2025 nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego.

4.2.1.3. Hałas kolejowy i lotniczy

Przez teren gminy Ujsoły nie przebiegają linie kolejowe. Najbliższa linia kolejowa relacji Żywiec – Zwardoń przebiega w odległości około 2 km od granicy gminy.

Hałas lotniczy nie występuje na terenie gminy Ujsoły.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
atrakcyjne położenie Gminy brak dużych przedsiębiorstw przyczyniających się do emisji hałasu brak dróg krajowych i wojewódzkich którymi prowadzony jest tranzytem transport ciężarowy	zwiększająca się liczba pojazdów brak badań hałasu na terenie gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja inwestycji drogowych, dalsze remonty dróg publicznych w miarę potrzeb wynikających z warunków technicznych dróg zapisy w MPZP dotyczące lokalizacji terenów mieszkaniowych i usługowych bieżące kontrole działalności gospodarczej prowadzone przez WIOŚ	zwiększanie się liczby pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie hałasu

Hałas jest jednym z czynników tzw. stresu miejskiego i ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców szczególnie na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu możliwie najlepszego klimatu akustycznego, który ogranicza dyskomfort i sprzyja wysokiej jakości życia.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadzi kontrole w zakresie emisji hałasu. W latach 2020-2021 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził dwie kontrole w zakresie ochrony przed hałasem. W przypadku jednej kontroli stwierdzono naruszenia i nałożono karę finansową. W latach 2022-2025 WIOŚ nie prowadził na terenie gminy kontroli w zakresie ochrony przed hałasem.

Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że nasilający się hałas może stanowić zagrożenie dla gminy, prowadząc do zwiększonego dyskomfortu mieszkańców, zwłaszcza tych zamieszkujących tereny wzdłuż dróg.

W harmonogramie działań ujęto zadania mające na celu ograniczenie emisji hałasu, w szczególności poprzez modernizację dróg oraz stosowanie nasadzeń zieleni izolacyjnej w razie potrzeby.

Uzupełnieniem tych działań (także w razie potrzeby) będą kontrole przedsiębiorstw, których działalność wiąże się z emisją hałasu, a także dalsze uwzględnianie zapisów dotyczących ochrony przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4.3 Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 11. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach			
Lp.	**Zadania**	**Podjęte działania**	**Efekt ze wskaźnikiem**
1.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP)	W 2024 roku przyjęto jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (uchwała nr LXII/449/2024 Rady Gminy Ujsoły z dnia 19 kwietnia 2024 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie Amfiteatru w Ujsołach), w którym nie zamieszczono zapisów promieniowania elektromagnetycznego. W 2025 roku nie przyjmowano nowych, ani nie aktualizowano miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	brak zapisów MPZP z 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi promieniowanie elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
  - stacje bazowe telefonii komórkowej,
  - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, prowadzący instalację oraz użytkownik urządzania emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest 1 stacja bazowa telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)[1].

Tabela 12. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie gminy Ujsoły

Lp.	**Lokalizacja**	**Sieć**
1.	wieża Emitel – TSR Ujsoły / Góra Kubiesówka	Plus, Orange, Play, T-Mobile

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych http://beta.btsearch.pl (dostęp: lipiec 2026 r.)

Zgodnie z informacją przekazaną przez Starostę Żywieckiego na terenie gminy Ujsoły 3 podmioty dokonały zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. Żadnego ze zgłoszeń nie dokonano w 2025 roku.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowana elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

[1] http://beta.btsearch.pl

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe,
- powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców.

Do oceny zgodności wyniku pomiaru monitoringowego z obowiązującymi poziomami dopuszczalnymi wykorzystano wskaźnik WM_E obliczany w oparciu o wartość maksymalną chwilową przyjętą jako jedna próbka cząstkowa (E max) o najwyższym poziomie powiększoną o niepewność.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, poziomy PEM w środowisku uznaje sia za dopuszczalne, jeżeli wartość wskaźnika WM_E nie przekracza 1.

W latach 2024-2025 nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego na terenie gminy Ujsoły.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
-	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania brak pomiarów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
badania poziomu promieniowania aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	zwiększający się nieznacznie poziom promieniowania elektromagnetycznego brak zapisów w miejscowych PZP dotyczących ograniczeń w powstawaniu nowych instalacji przekaźnikowych telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia, stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne. Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOŚ prowadząc pomiary w ramach PMŚ. Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia. Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. W latach 2024-2025 na terenie gminy nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego. W realizacji zadań monitorowanych zapisano, iż w kolejnych latach badania monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego będą kontynuowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w punktach na terenie całego województwa śląskiego, w tym gminy Ujsoły. W związku z dużą presją na rozwój sieci komórkowej i stałego zwiększania jej zasięgu istotnym elementem jest wprowadzenie do Planów Zagospodarowania Przestrzennego zapisów precyzujących możliwe lokalizacje stacji przekaźnikowych telefonii komórkowych. W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Żywieckiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie zgłoszeń Starosta prowadzi rejestr i udostępnia na stronie Urzędu informacje o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne objętych obowiązkiem zgłoszenia.

4.4 Gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 13. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
Lp.	**Zadania**	**Podjęte działania**	**Efekt ze wskaźnikiem**
1.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina prowadziła działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające widzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą przy okazji innych eventów i akcji edukacyjnych, również w placówkach oświatowych.	bieżąca realizacja
2.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Na terenie gminy Ujsoły funkcjonuje obiekt pełniący funkcję magazynu przeciwpowodziowego. W celu poprawy warunków przechowywania sprzętu oraz zwiększenia gotowości do prowadzenia działań związanych z ochroną przeciwpowodziową Gmina aktualnie realizuje zadanie pn.: „Remont budynku na cele magazynu”. W wyniku realizacji inwestycji powstanie docelowy magazyn przeciwpowodziowy. Gmina sukcesywnie doposaża magazyn w sprzęt i wyposażenie niezbędne do realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.	magazyn przeciwpowodziowy jest na bieżąco doposażany
3.	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	W 2024 roku przyjęto jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (uchwała nr LXII/449/2024 Rady Gminy Ujsoły z dnia 19 kwietnia 2024 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie Amfiteatru w Ujsołach), w którym zamieszczono zapisy dotyczące obszarów zagrożonych powodzią.	zapisy w MPZP z 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 14. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	**Wskaźnik**	**Stan wyjściowy 2019/2020 r.**	**Stan aktualny**
1.	Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie	1-2 rocznie	3-4/rok
2.	Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie Gminy	1	1*
3.	Liczba zmian MPZP uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym	100%	1

*magazyn przeciwpowodziowy powstanie w 2026 roku, aktualne na terenie gminy funkcjonuje obiekt pełniący funkcję magazynu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły

4.4.1. Opis stanu obecnego

4.4.1.1. Wody powierzchniowe i ich monitoring

Obszar Gminy Ujsoły leży w zlewni rzeki Soły będącej prawobrzeżnym dopływem Wisły, na terenie typowo górskim, obejmując jej źródliskowe dopływy oraz górny odcinek. Rzeka Soła nie przepływa przez obszar Gminy. Sieć hydrograficzna na terenie gminy jest bardzo dobrze rozwinięta. Na terenie gminy Ujsoły Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie administruje następującymi potokami:

- Ujsoła (Woda Ujsolska) – 4,6 km,
- Równinowy Potok – 2,1 km,
- Roztoka – 2,1 km,

- Smerechówka Mała – 3,0 km,
- Smerechówka Wielka – 4,1 km,
- Glinka – 7,8 km,
- Cicha – 9,9 km,
- Złatna (Bystra) – 11,8 km,
- Danielka – 9,2 km,
- Głęboki Potok – 2,5 km,
- Straceniec – 4,8 km,
- Urwisko – 4,7 km,
- Jakubowski Potok – 2,6 km,
- Potok z Gawłowskiego – 3,3 km,
- Śmierdzący Potok – 2,3 km,
- Moroniec – 1,8 km.

Ponadto PGW WP administruje również potokami Bez Nazwy prowadzącymi śródlądowe wody płynące.

Rysunek 12. Wody powierzchniowe na terenie gminy Ujsoły
Źródło: http://mapy.isok.gov.pl (dostęp: lipiec 2026 r.)

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW). Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027.

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjalne ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

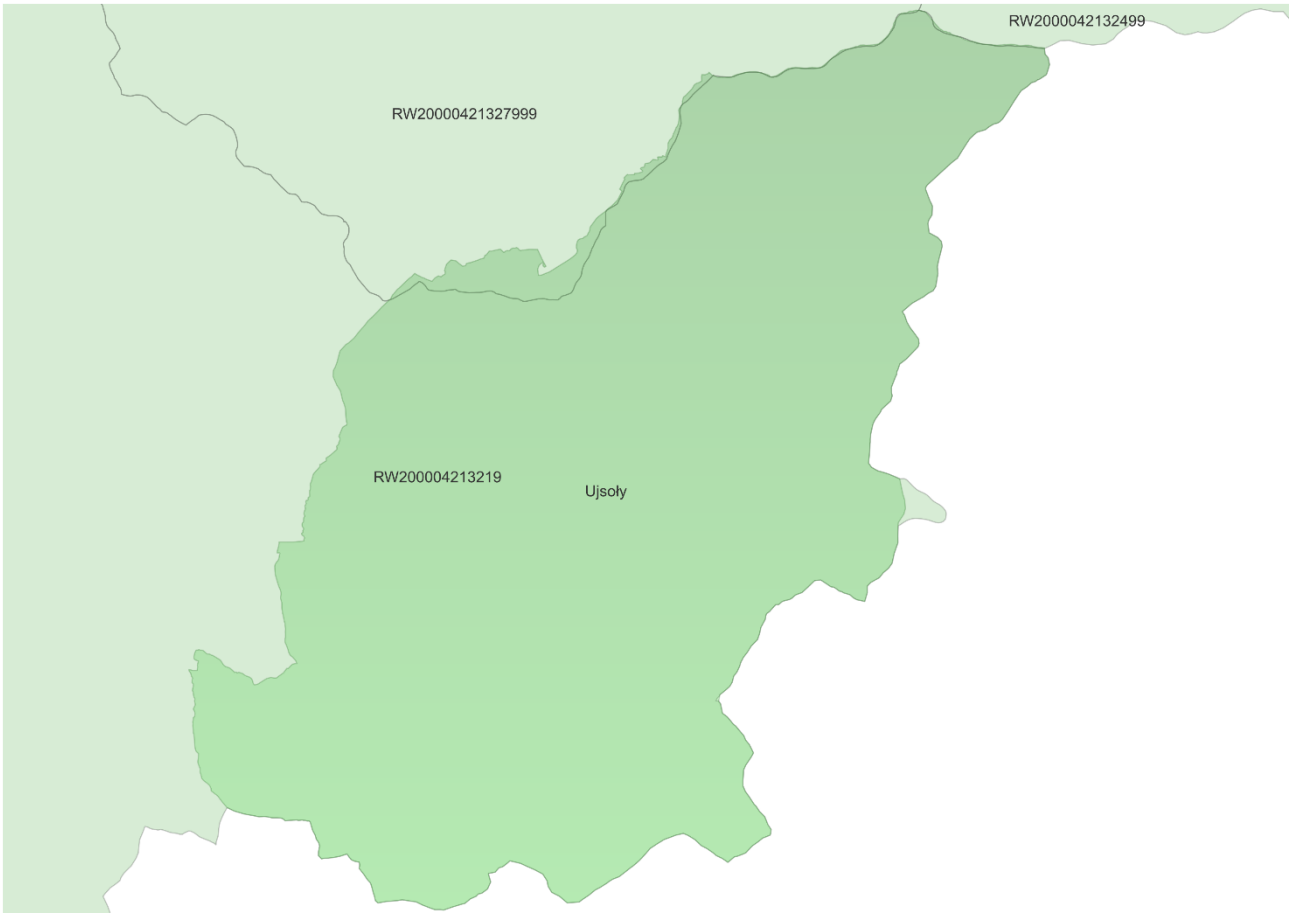
Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, na terenie gminy Ujsoły wyznaczono trzy jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Gmina położona jest w obrębie jednego regionu wodnego: Górnej-Zachodniej Wisły.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę JCWP występujących na terenie gminy, nie wszystkie JCWP w całości znajdują się na terenie gminy, jednak określają one stan wód na jej terenie.

Tabela 15. Charakterystyka JCWP na terenie gminy Ujsoły

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Aktualny stan JCWP	Cel środowiskowy - stan/potencjał ekologiczny	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	Soła do Wody Ujsolskiej	RW200004213219	zły stan wód, posiada umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
2.	Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna	RW20000421327999	zły stan wód, posiada umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),heptachlor(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
3.	Koszarawa	RW2000042132499	zły stan wód, posiada umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

Rysunek 13. JCWP na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę stanu JCWP występujących na terenie gminy, nie wszystkie JCWP w całości znajdują się na terenie gminy, jednak określają one stan wód na jej terenie.

Tabela 16. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Ujsoły w latach 2019-2024

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego			Klasyfikacja stanu chemicznego		Ocena stanu JCWP	
	Rok badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok badań	Stan chemiczny	Rok badań	Ocena
Soła do Wody Ujsolskiej (RW200004213219)	2024	3	umiarkowany stan ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód
Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna (RW20000421327999)	2024	3	umiarkowany potencjał ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód
Koszarawa (RW2000042132499)	2024	2	dobry potencjał ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2019-2024 – tabela (https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/568)

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewani w Żywcu, Nadzór Wodny w Żywcu prowadziło prace konserwacyjne polegające na usuwaniu Barszczu Sosnowskiego oraz rdestowca. Rośliny zostały usunięte.

Ponadto w 2024 roku PGW WP dokonało wycinki 5 sztuk drzew z terenu gminy Ujsoły.

4.4.1.2. Wody podziemne i ich monitoring

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obszar gminy Ujsoły znajduje się w obrębie jednej JCWPd nr 158 (PLGW2000158).

Rysunek 14. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę JCWPd występującej na terenie gminy Ujsoły.

Tabela 17. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Ujsoły

Lp.	Kod JCWP	Stan JCWPd	Cel środowiskowy – stan chemiczny	Cel środowiskowy - stan ilościowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	PLGW2000158	dobry stan, posiada dobry stan ilościowy i chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w latach 2022-2025, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019, poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (IV i V).

W latach 2022-2025 na terenie gminy Ujsoły nie prowadzono badań jakości JCWPd.

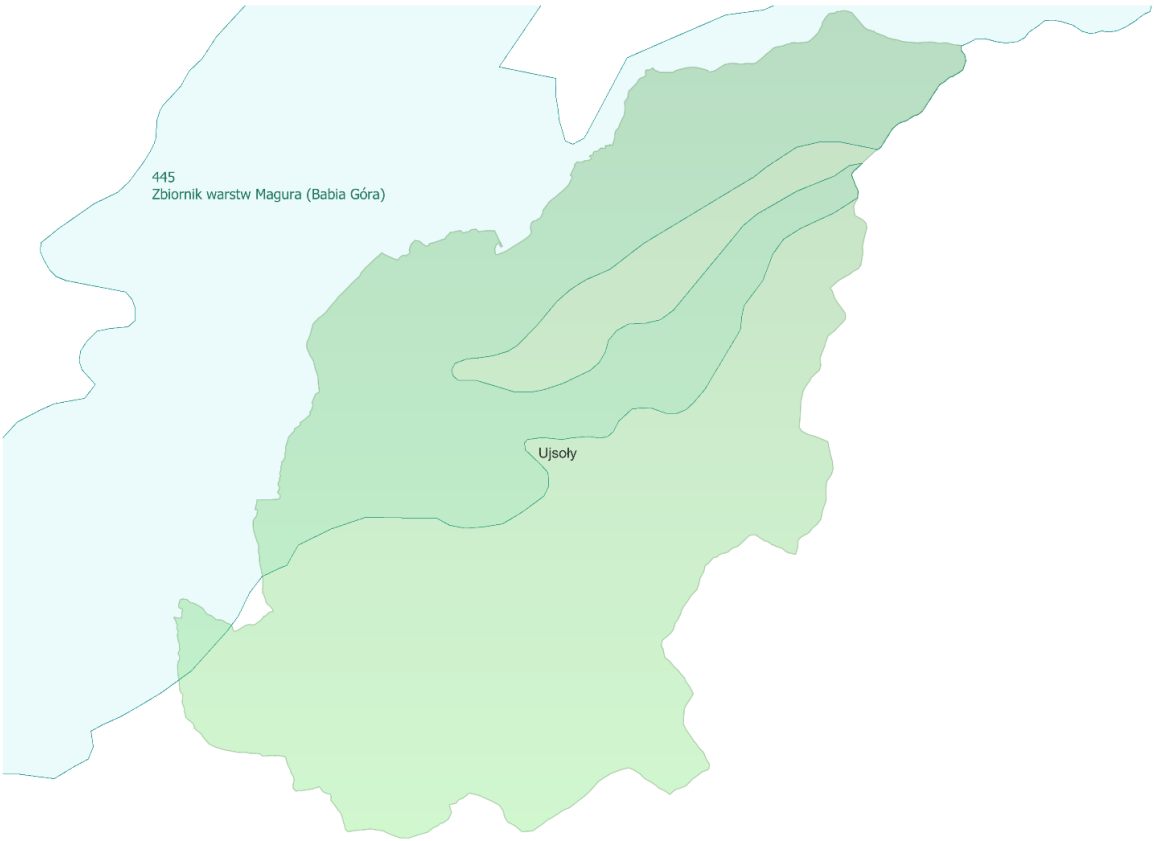
Oceny stanu ilościowego jednolitej części wód podziemnych dokonuje się przez ustalenie wielkości rezerw zasobów wód podziemnych jednolitej części wód podziemnych i interpretację wyników badań położenia zwierciadła wód podziemnych.

Ustalenia wielkości rezerw zasobów wód podziemnych jednolitych części wód podziemnych dokonuje się przez porównanie średniego wieloletniego poboru rzeczywistego z ujęć wód podziemnych, wyrażonego w m^3/dobę, z wielkością dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych, wyrażonych w m^3/dobę, wyznaczonych na podstawie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych ustalonych dla obszaru bilansowego, obejmującego daną jednolitą część wód podziemnych. Jeżeli dana jednolita część wód podziemnych nie została w całości objęta obszarem bilansowym, dla którego zostały ustalone zasoby dyspozycyjne wód podziemnych, dopuszcza się, do czasu ustalenia dla niej zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych, dokonanie porównania opartego na obliczeniach z wykorzystaniem zasobów perspektywicznych wód podziemnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300), stan ilościowy JCWPd nr 158 został określony jako dobry.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

W 2017 roku Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy opracował Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, zgodnie z którym Gmina Ujsoły położona jest w zasięgu występowania Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 445 – Zbiornik warstw Magura (Babia Góra).

Rysunek 15. Lokalizacja Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie Informatora PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę LZWP nr 445 zlokalizowanego na obszarze gminy.

Tabela 18. Charakterystyka LZWP nr 445 zlokalizowanego na terenie gminy Ujsoły

Zbiornik	LZWP nr 445 Zbiornik warstw Magura (Babia Góra) (dawny GZWP nr 445)
Powierzchnia [km^2]	601
Stratygrafia	paleogen, kreda
Typ zbiornika	porowo-szczelinowy
Podatność zbiornika na antropopresję (zanieczyszczenie)	na przeważającym obszarze bardzo podatny, lokalnie podatny
Proponowany obszar ochronny [km^2]	651,5
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m^3/d x km^2]	236,7
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m^3/d]	146 200,0

Źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce

4.4.1.3. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według Prawa wodnego (Dz.U. 2025, poz. 960 z późn.zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Głównie zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenie ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz organy administracji rządowej i samorządowej. PGW WP jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Wody Polskie realizują prace związane z przeglądem i aktualizacją dokumentów planistycznych z zakresu zarządzania ryzykiem powodziowym w 3 cyklu planistycznym (2022 – 2027) wdrażania Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywy Powodziowej). Zgodnie z ustawą - Prawo wodne wstępna ocena ryzyka powodziowego podlega przeglądowi co 6 lat oraz w razie potrzeby aktualizacji.

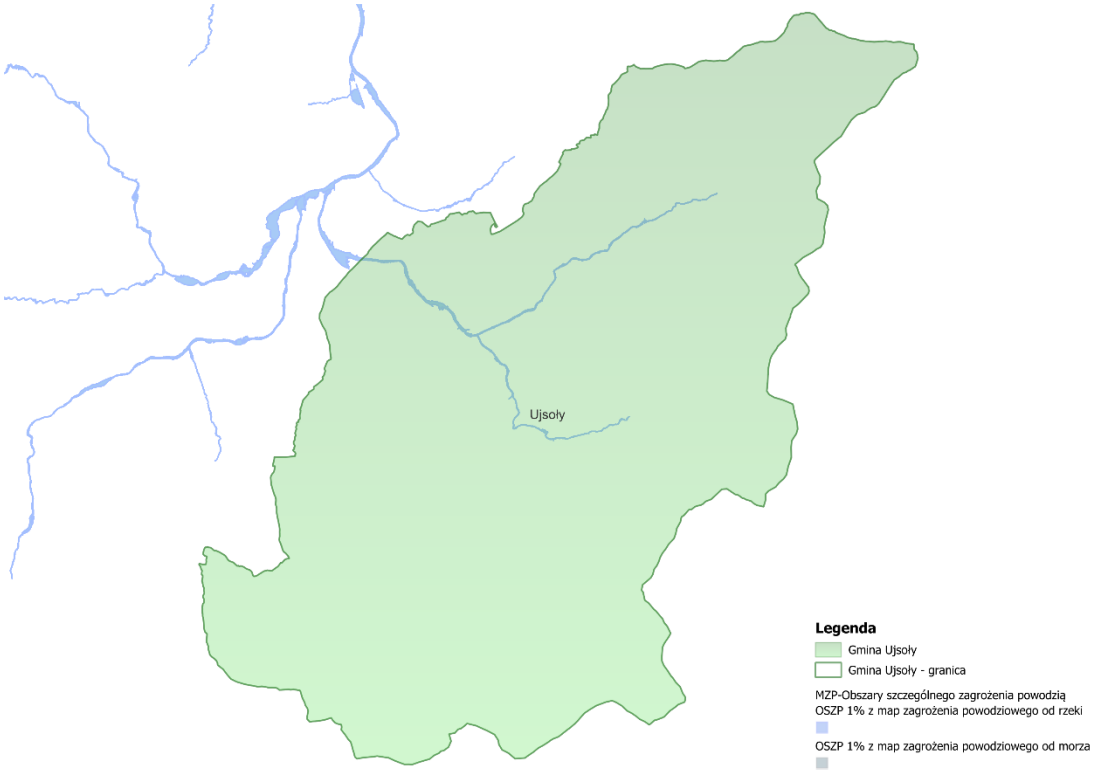
Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się obszary o określonym prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat),
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
  - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
  - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego,
  - zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej.

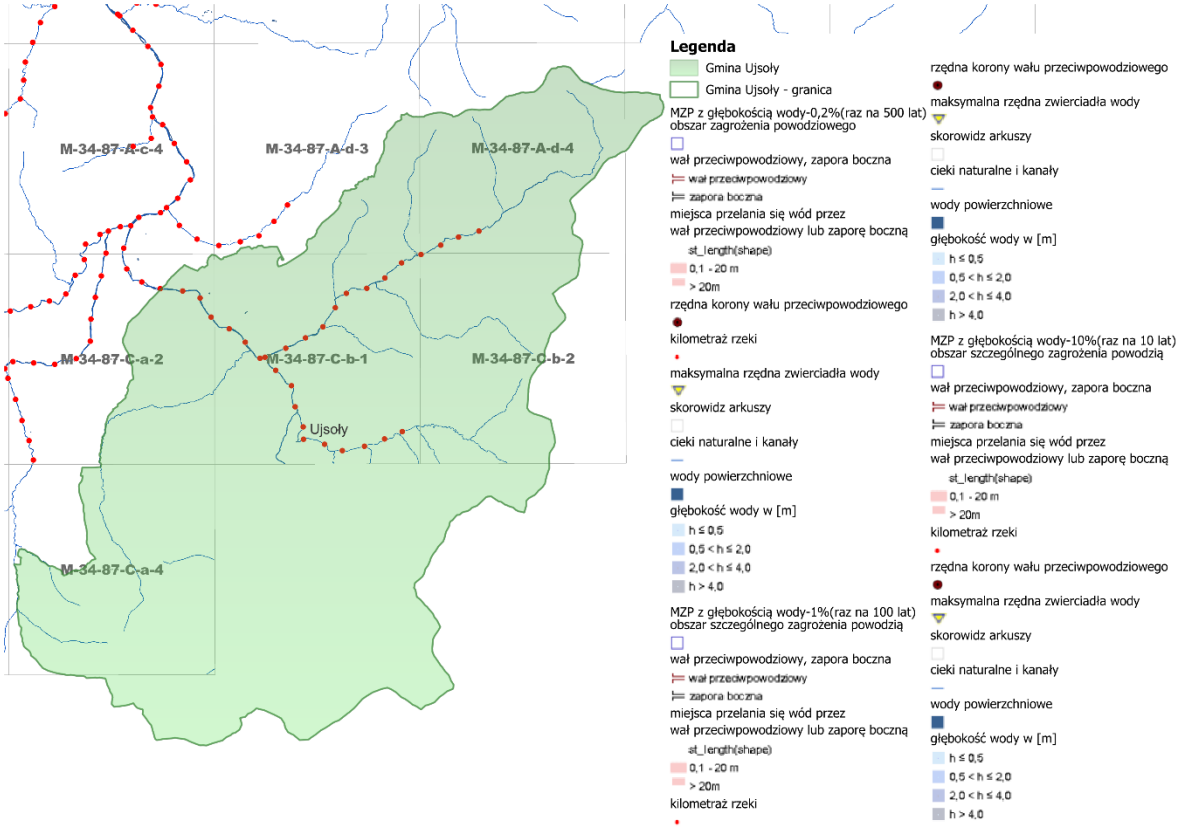
Mapy ryzyka powodziowego określają wartość potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to obiekty, które pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

Ponadto do 2027 roku zostanie wykonana analiza wstępnej oceny ryzyka powodziowego, aktualizacja map zagrożenia i map ryzyka powodziowego, aktualizacja planu przeciwdziałania skutkom suszy dla obszarów dorzeczy oraz aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na terenie gminy Ujsoły występują miejsca zagrożone powodzią. Lokalizację zagrożeń powodziowych na terenie gminy przedstawiono na poniższych rysunkach.

Rysunek 16. Mapa szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie ISOK (dostęp: lipiec 2026 r.)

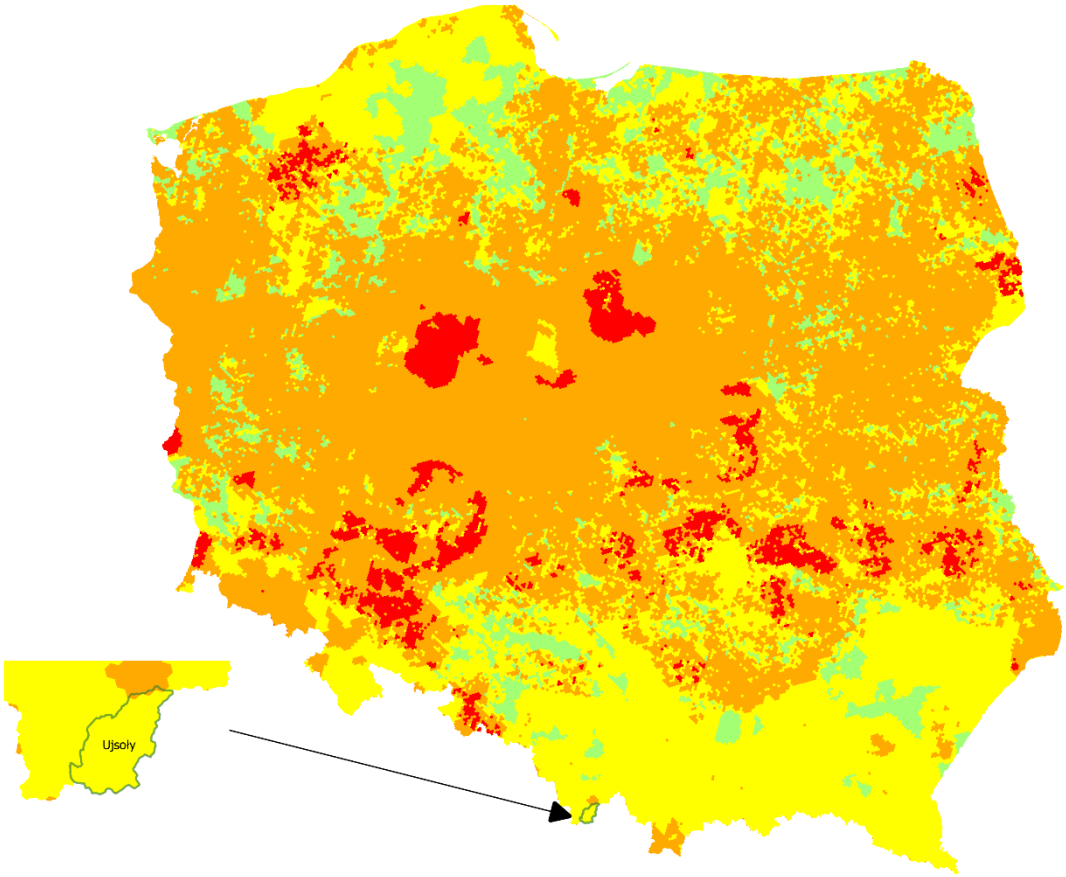
Rysunek 17. Mapa zagrożenia powodziowego z prawdopodobieństwem 10, 100 i 500 lat na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie ISOK (dostęp: lipiec 2026 r.)

Na terenie gminy Ujsoły funkcjonuje obiekt pełniący funkcję magazynu przeciwpowodziowego. W celu poprawy warunków przechowywania sprzętu oraz zwiększenia gotowości do prowadzenia działań związanych z ochroną przeciwpowodziową Gmina aktualnie realizuje zadanie pn.: „Remont budynku na cele magazynu". W wyniku realizacji inwestycji powstanie docelowy magazyn przeciwpowodziowy. Gmina sukcesywnie doposaża magazyn w sprzęt i wyposażenie niezbędne do realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Na terenie gminy Ujsoły występują rowy melioracyjne o łącznej długości 5 030 m.

Susza

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Susza jest również naturalnym zagrożeniem, o charakterze regionalnym, wywołanym głównie niedoborem opadu w połączeniu z innymi sprzyjającymi czynnikami. Skutki wystąpienia suszy odczuwalne są zarówno przez ludność jak i ich środowisko. Mogą osiągać różne rozmiary, porównywalne ze skutkami wystąpienia innych zagrożeń jak, np. powódź. Jednak skutki suszy odczuwalne są zazwyczaj powoli i często objawiają się jako inne zagrożenia, np. pożary lub erozja powierzchniowa. Najszerszy zakres wrażliwości na różne rodzaje suszy przypisano do sektora rolnictwa oraz środowiska i zasobów przyrodniczych. Rolnictwo jest wrażliwe na suszę glebową, zwaną także suszą rolniczą, niemniej susza atmosferyczna również może skutkować zmniejszeniem plonów. Ponieważ rolnictwo wykorzystuje wody powierzchniowe i podziemne (hodowla, nawodnienia) jest także wrażliwe na skutki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (dotyczy obszarów, gdzie wykorzystywane w sektorze rolnictwa zasoby wód są zagrożone deficytem).

Rysunek 18. Łączne zagrożenie suszą (rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) na terenie kraju oraz na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://stopsuszy.imgw.pl/ (dostęp: lipiec 2026 r.)

Przedziały zagrożenia suszą określają cztery klasy:

- klasa I – słabo zagrożone,
- klasa II – umiarkowanie zagrożone,
- klasa III – silnie zagrożone,
- klasa IV – ekstremalnie zagrożone.

Zgodnie z danymi na lipiec 2026 r. obszar gminy zalicza się do klasy II, charakteryzującej się umiarkowanym poziomem zagrożenia, jedynie niewielki fragment w północnej części gminy charakteryzuje się silnym zagrożeniem (klasa III).

Gmina Ujsoły znajduje się w obszarze:

- słabego zagrożenia suszą rolniczą,
- silnego zagrożenia suszą hydrologiczną, niewielki fragment w północnej części gminy znajduje się na obszarze ekstremalnego zagrożenia,
- umiarkowanego zagrożenia suszą hydrogeologiczną.

Program Moja Woda

Program „Moja Woda" ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury.

W latach 2023-2024 w gminie Ujsoły jeden beneficjent skorzystał z Programu „Moja Woda" na działania związane z utrzymaniem wody opadowej w obrębie nieruchomości.

4.4.1.4. Kontrole

W latach 2020-2021 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził trzy kontrole w zakresie ochrony wód. W przypadku dwóch kontroli stwierdzono naruszenia, jednak tylko w jednym przypadku nałożono karę finansową.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobry stan JCWPd	zły stan wszystkich JCWP występowanie obszarów zagrożenia powodziowego
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania edukacja w zakresie oszczędzania wody i jej zasobów podejmowanie działań z zakresu konserwacji cieków naturalnych i urządzeń melioracji wodnej	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (m.in. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną wód zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarowania wodami

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością. Do działań biernych z zakresu przeciwdziałania skutkom powodzi należą:

- monitoring powodziowy dla gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych z zakresu gospodarowania wodami należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń dróg,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych stabilizujących dno cieków,

- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury,
- zwiększenie retencji krajobrazowej i miejskiej.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zmieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także zadania dotyczące prac utrzymaniowych i remontowych cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej.

4.5 Gospodarka wodno-ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 19. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu co najmniej dobrego stanu wód			
Lp.	**Planowane zadania**	**Podjęte działania**	**Efekt ze wskaźnikiem**
1.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej poza obszarem aglomeracji w Gminie Ujsoły Wykup urządzeń przesyłowych – sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	W latach 2024-2025 nie realizowano zadań w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej.	brak realizacji
2.	Udzielenie dotacji celowej z budżetu celowej z budżetu Gminy Ujsoły za dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Brak realizacji zadania.	brak realizacji
3.	Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	W latach 2024-2025 nie realizowano zadań w zakresie budowy sieci wodociągowej. Na terenie gminy Ujsoły nie funkcjonuje publiczny system zbiorowego zaopatrzenia w wodę.	brak wodociągów publicznych na terenie gminy
4.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z oczyszczaniem ścieków prowadzone były przy okazji innych eventów i akcji edukacyjnych, również w placówkach oświatowych. Zamieszczano informacje na stronie internetowej Gminy.	bieżąca realizacja
5.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku na terenie gminy znajdowało się 417 zbiorników bezodpływowych i 22 przydomowe oczyszczalnie ścieków.	417 zbiorników bezodpływowych i 22 przydomowe oczyszczalnie ścieków
6.	Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	W 2025 roku Gmina przeprowadziła 35 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej.	35 kontroli w 2025 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 20. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	**Wskaźnik**	**Stan wyjściowy 2019/2020 r.**	**Stan aktualny**
1.	Długość kanalizacji sanitarnej	74,9 km	ok. 90,922 km
2.	Skanalizowanie gminy	ok. 80%	67,8%*
3.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	1	1
4.	Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej	1 289 szt.	1 455 szt.

5.	Zwodociągowanie gminy	b.d.	0
6.	Długość sieci wodociągowej	b.d.	0
7.	Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ w trakcie zajęć w szkołach i przedszkolach	3	2-3
8.	Liczba przydomowych oczyszczalni	13	22
9.	Liczba kontroli na posesjach	b.d.	35

** dane GUS na koniec 2024 roku*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy nie funkcjonuje zbiorcza sieć wodociągowa. Mieszkańcy korzystają z zasobów indywidualnych, opierając się na studniach grawitacyjnych oraz prywatnych ujęciach. Nadzór i modernizacja infrastruktury wodociągowej leży w gestii członków prywatnych spółek wodnych.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia na terenie gminy Ujsoły

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu prowadzi nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie gminy Ujsoły na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. 2024, poz. 416 z późn.zm.) i Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017. Poz. 2294).

W ramach monitoringu jakości wody, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu w 2025 roku obejmował nadzorem na terenie gminy Ujsoły wodociągi obiektów. Były to ujęcia indywidualne, z których woda dostarczana była do budynków użyteczności publicznej oraz obiektów w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, tj.:

- wodociąg Szkolnego Schroniska Młodzieżowego, Domu Wczasów Dziecięcych w Soblówce 193,
- wodociąg Szkoły Podstawowej w Glince 68,
- wodociąg Szkoły Podstawowej w Ujsołach, ul. Ks. Pr. J. Piotrowskiego 6,
- wodociąg Przedszkola w Ujsołach, ul. Ks. Pr. J. Piotrowskiego 4,
- wodociąg Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego „Medicus", Złatna 251a.

PPIS w Żywcu na podstawie analizy sprawozdań z własnych badań jakości wody oraz sprawozdań przekazanych przez ww. podmioty z badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznych według zatwierdzonego harmonogramu, pozytywnie ocenił jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dostarczanej przez ww. wodociągi obiektów.

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy na koniec 2025 roku wynosiła ok. 90,922 km. Liczba przyłączy wynosiła 1 455 szt. Stopień skanalizowania gminy w 2024 roku zgodnie z danymi GUS wynosił ok. 67,8%.

Na terenie gminy zlokalizowana jest Oczyszczalnia Ścieków w Glince, do której trafiają ścieki z miejscowości Glinka. Ścieki z miejscowości Ujsoły, Złatna i Soblówka oczyszczane są na Oczyszczalni Ścieków w Cięcinie.

Oczyszczalnia Ścieków w Glince

Oczyszczalnia stanowi mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków typu „COV 3 x TURBO SH". Przepustowość maksymalna oczyszczalni wynosi 180 m^3/d.

Oczyszczalnia wyposażona jest w komorę tlenowej stabilizacji osadu i przystosowana jest do biologicznej redukcji związków biogennych. Ścieki oczyszczone z Oczyszczalni odprowadzane są do potoku Glinka.

Aglomeracja

Gmina Ujsoły znajduje się w obrębie Aglomeracji Węgierska Górka, która została przyjęta uchwałą nr XVIII/197/2020 Wójta Gminy Węgierska Górka z dnia 29 grudnia 2020 r.

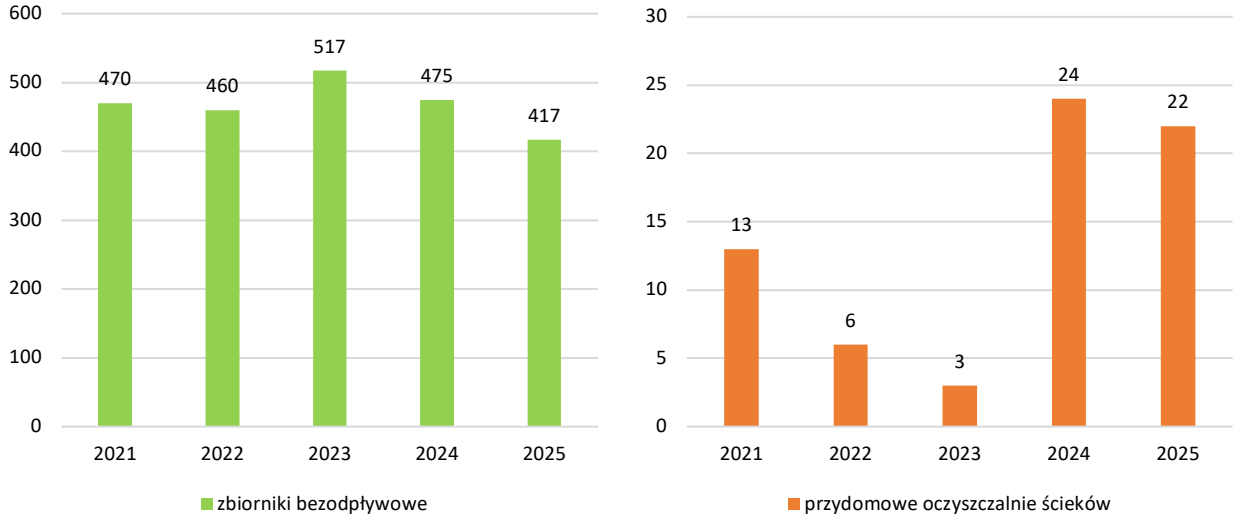
Tabela 21. Istniejąca sieć kanalizacyjna zlokalizowana na terenie gminy Ujsoły w obrębie Aglomeracji Węgierska Górka

Kanalizacja istniejąca	Długość [km]	Liczba osób korzystających z istniejącej kanalizacji		
		Mieszkańcy	Osoby czasowo przebywające na terenie aglomeracji	Sumaryczna liczba osób
Sanitarna grawitacyjna	67,90	3 191	874	4 065
Sanitarna tłoczna	0,00			
Ogólnospławna grawitacyjna	0,00			
Ogólnospławna tłoczna	0,00			
RAZEM	**67,90**	**3 191**	**874**	**4 065**

Źródło: uchwała nr XVIII/197/2020 Rady Gminy Węgierska Górka z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Węgierska Górka

Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków

Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku na terenie gminy znajdowało się 417 zbiorników bezodpływowych i 22 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Rysunek 19. Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Ujsoły w latach 2021-2025
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujsoły i BDL, GUS (dostęp: lipiec 2026 r.)

Właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe zobowiązani są do opróżniania szamb z częstotliwością zapewniającą niedopuszczenie do przepełniania i wylewania zawartości na powierzchnię terenu, nie rzadziej niż raz na kwartał. Przepustowość przydomowej oczyszczalni ścieków musi zostać dostosowana do ilości mieszkańców w sposób zabezpieczający uzyskanie stopnia ich oczyszczania, a osady w nich powstałe winny być usuwane zgodnie z instrukcją eksploatacji.

4.5.1.3. Kontrole

W 2020 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 1 kontrolę w zakresie gospodarki ściekowej. Podczas kontroli stwierdzono naruszenia, jednak nie nałożono kary finansowej. W latach 2021-2025 WIOŚ nie prowadził kontroli w zakresie gospodarki ściekowej.

Gmina Ujsoły w 2025 roku przeprowadziła 35 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobry stopień skanalizowania gminy	brak wodociągu gminnego brak komunalnej oczyszczalni ścieków*
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska inwentaryzacja oraz kontrola szczelności i opróżniania zbiorników bezodpływowych budowa gminnej sieci wodociągowej	nieszczelne zbiorniki bezodpływowe wysokie koszty inwestycyjne budowy/rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

* likwidacja istniejącej oczyszczalni ścieków pod koniec 2026 roku

Źródło: opracowanie własne

4.5.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych. W tym celu należy w dalszym ciągu weryfikować budynki pod kątem możliwości podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej oraz prowadzić procedury mające na celu przyłączenie tych nieruchomości do kanalizacji. Następnym niezwykle ważnym zadaniem jest kontrola częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych. Dodatkowo powinna być przeprowadzona inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), aby wyeliminować zbiorniki nieszczelne, będące źródłem zanieczyszczenia wód i gleby.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz Master Plan – aktualizacja z 2022 roku.

4.6 Zasoby geologiczne

W poprzednim Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ujsoły zadania własne związane z osuwiskami ujęto w rozdziale dotyczącym zasobów geologicznych. Zgodnie z aktualnym Programem ochrony środowiska dla województwa śląskiego, w niniejszym dokumencie zadania te przedstawiono w rozdziale 0 dotyczącym gleb.

4.6.1. Ocena stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2026, poz. 69 z późn.zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobycie złoża kopaliny jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złoża jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, a także do ochrony powierzchni ziemi. po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

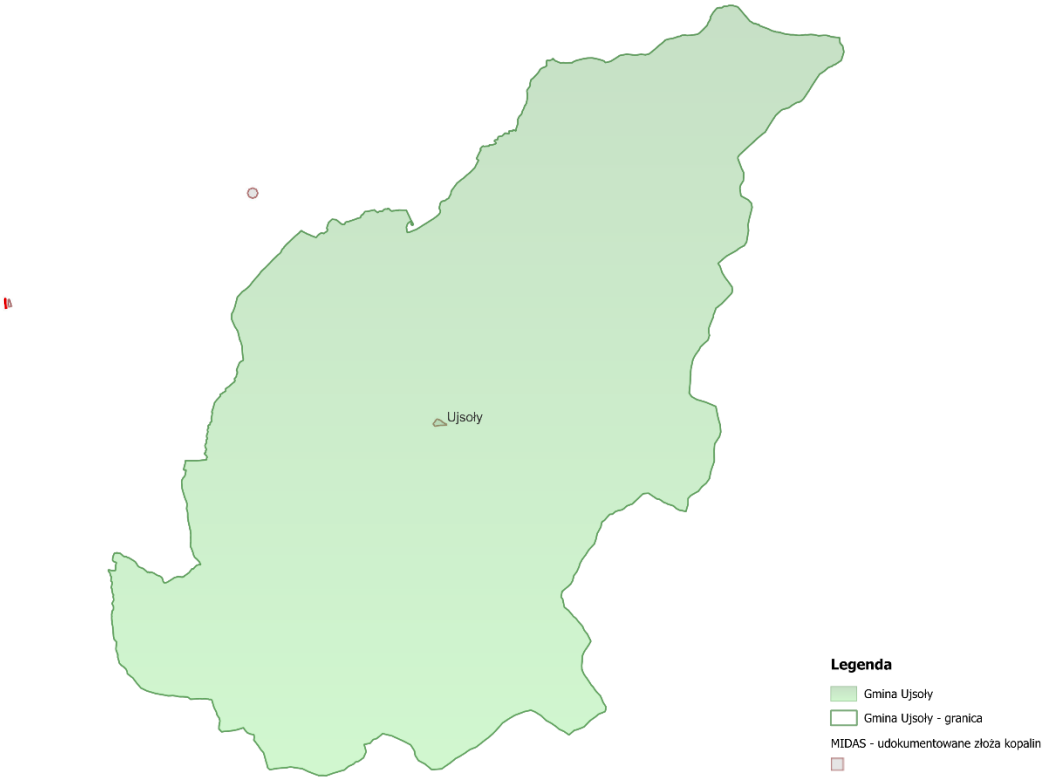
W 2026 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski pn.: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2025 r.”. W poniższej tabeli przedstawiono złoże udokumentowane na terenie gminy Ujsoły zgodnie z „Bilansem…”.

Tabela 22. Złoże naturalne na terenie gminy Ujsoły

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		geologiczne	przemysłowe	
KAMIENIE ŁAMANE I BLOCZNE [tys.t]				
Glinka	Z	333.70	-	-

Z – złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2025 r.

Rysunek 20. Lokalizacja złoża naturalnego na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie zasobów naturalnych	-
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwości rozwoju gospodarczego wynikające z występowania surowców	możliwe zagrożenie ze strony terenów górniczych

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2020, poz. 2187 z późn.zm.), a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2026 poz. 69 z późn.zm.), dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiskowa w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywania kopalin.

W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze, rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin. Na terenie gminy Ujsoły występuje 1 złoże naturalne.

4.7 Gleby

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb.

Tabela 23. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
Lp.	**Planowane zadania**	**Podjęte działania**	**Efekt ze wskaźnikiem**
1.	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Brak realizacji zadania.	brak realizacji
2.	Wprowadzanie zapisów w miejscowych PZP ograniczających zabudowę na terenach osuwiskowych	W 2024 roku przyjęto jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (uchwała nr LXII/449/2024 Rady Gminy Ujsoły z dnia 19 kwietnia 2024 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie Amfiteatru w Ujsołach), w którym nie zamieszczono zapisów dotyczących osuwisk. W 2025 roku nie przyjmowano nowych, ani nie aktualizowano miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	brak zapisów MPZP z 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

4.7.1. Opis stanu obecnego

Ze względu na warunki fizjograficzne, na terenie gminy Ujsoły występują wyłącznie gleby charakterystyczne dla terenów górzystych i podgórskich, a ich typy ściśle związane są z podłożem geologicznym, warunkami klimatycznymi, stosunkami wodnymi itp. Gleby zaliczane do gruntów ornych na terenie gminy Ujsoły zalicza się do ciężkich do uprawy, które zbudowane są z glin ciężkich pylastych lub ilastych zalegających na litej skale. Kolejny rodzaj gleb zalegających na analizowanym terenie to średnio ciężkie do uprawy w skład których wchodzą gliny średnio pylaste i częściowo gliny lekko pylaste. Większość gleb zalicza się do V i VI klasy bonitacji. Niewielkie połacie terenu zajmują gleby należące do klasy IV.

Na terenie Gminy Ujsoły w miejscach, gdzie występują dobre warunki glebowe uprawę roli utrudnia duże nachylenie terenu i zagrożenie degradacji pokrywy glebowej. We wsi Ujsoły około 90% stanowią gleby lekko średnie, w Soblówce około połowy gleb stanowią gleby ciężkie, we wsi Złatna oraz Glinka około 60% to gleby średnio ciężkie do uprawy. Większość gleb charakteryzuje się małą miąższością i jest położona na terenach o dużych spadkach.[2]

4.7.1.1. Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia gminy Ujsoły wynosi około 10 995 ha. Grunty rolne na terenie gminy stanowią około 25,23% powierzchni gminy. W poniższej tabeli przedstawiono strukturę gruntów rolnych na terenie gminy Ujsoły zgodnie z danymi przekazanymi przez Starostwo Powiatowe w Żywcu.

Tabela 24. Struktura gruntów rolnych na terenie gminy Ujsoły

Grunty rolne									
użytki rolne								**nieużytki**	**RAZEM**
grunty orne	**łąki trwałe**	**pastwiska trwałe**	**sady**	**grunty rolne zabudowane**	**grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych**	**grunty pod stawami**	**grunty pod rowami**		
R	**Ł**	**Ps**	**S**	**Br**	**Lzr**	**Wsr**	**W**	**N**	
ha									
1 783	142	756	18	57	1	0	2	15	2 774

Źródło: pismo Starostwa Powiatowego w Żywcu, znak: WOŚ.604.2.2026

Lasem zgodnie z ustawą o lasach (Dz.U. 2026, poz. 663 z późn.zm.), jest grunt:

- o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub przejściowo jej pozbawiony:

[2] Program ochrony środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026

  - przeznaczony do produkcji leśnej lub
  - stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo
  - wpisany do rejestru zabytków,
- związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Natomiast gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi są grunty porośnięte roślinnością leśną, których powierzchnia jest mniejsza niż 0,1000 ha, a także:

- tereny torfowisk, pokrytych częściowo kępami krzewów i drzew karłowatych,
- grunty porośnięte wikliną w stanie naturalnym oraz krzewistymi formami wierzb w dolinach rzek i obniżeniach terenu,
- przylegające do wód powierzchniowych grunty porośnięte drzewami lub krzewami, stanowiące biologiczną strefę ochronną cieków i zbiorników wodnych,
- jary i wąwozy pokryte drzewami i krzewami w sposób naturalny lub sztuczny w celu zabezpieczenia przed erozją, niezaliczone do lasów,
- wysypiska kamieni i gruzowiska porośnięte drzewami i krzewami,
- skupiska drzew i krzewów mające charakter parku, ale niewyposażone w rządzenia i budowle służące rekreacji i wypoczynkowi,
- zadrzewione i zakrzewione tereny nieczynnych cmentarzy.

Na terenie gminy Ujsoły lasy (Ls) zajmują łącznie 8 041 ha, natomiast grunty zadrzewione i zakrzewione (Lz) nie występują na terenie gminy.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. 2024, poz. 219 z późn.zm.) grunty zabudowane i zurbanizowane dzielą się na:

- tereny mieszkaniowe,
- tereny przemysłowe,
- inne tereny zabudowane,
- zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy,
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe,
- tereny komunikacyjne.

Powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Ujsoły (bez terenów komunikacyjnych) wynosi łącznie 53 ha. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe zestawienie gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na terenie gminy Ujsoły.

Tabela 25. Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na terenie gminy Ujsoły

Grunty zabudowane i zurbanizowane						RAZEM
tereny mieszkaniowe	tereny przemysłowe	inne tereny zabudowane	zurbanizowane tereny niezabudowane	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	użytki kopalne	
B	Ba	Bi	Bp	Bz	K	
ha						
34	3	8	0	8	0	53

Źródło: pismo Starostwa Powiatowego w Żywcu, znak: WOŚ.604.2.2026

Do gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zaliczają się również tereny komunikacyjne takie jak: drogi tereny kolejowe, inne tereny komunikacyjne oraz grunty przeznaczone pod budowę dróg. Łączna powierzchnia terenów komunikacyjnych w gminie Ujsoły wynosi 64 ha.

Tabela 26. Struktura terenów komunikacyjnych na terenie gminy Ujsoły

Tereny komunikacyjne				RAZEM
drogi	tereny kolejowe	inne tereny komunikacyjne	grunty przeznaczone pod budowę dróg publ. Lub linii kolejowych	
drogi	Tk	Ti	Tp	
ha				
64	0	0	0	64

Źródło: pismo Starostwa Powiatowego w Żywcu, znak: WOŚ.604.2.2026

Na terenie gminy Ujsoły znajduje się łącznie 60 ha gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi.

4.7.1.2. Rolnictwo

W 2020 roku przeprowadzony na terenie kraju został Powszechny Spis Rolny 2020, w którym to pytano rolników o powierzchnię gruntów i liczbę zwierząt gospodarskich, uprawy rolne i ogrodnicze. Ponadto zbierano dane o liczbie ciągników, maszyn rolniczych i budynków gospodarskich, ale tylko tych związanych z prowadzoną produkcją rolniczą. Dane udostępnione w ramach publikacji wyników PSR 2020 dla Gminy Ujsoły:

- średnia powierzchnia użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 3,6 ha,
- udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 0,3%,
- obsada bydła na 100 ha użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 4 szt.,
- udział gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki rolnicze w ogółem gospodarstw rolnych według gmin w 2020 r. – 22,8%,
- nakłady pracy w gospodarstwach rolnych ogółem poniesione na produkcję rolniczą według gmin w 2020 r. – 105 AWU.

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o liczbie hodowanych zwierząt według zgłoszeń składanych w biurach powiatowych przez posiadaczy zwierząt w poniższej tabeli przedstawiono pogłowie zwierząt na terenie gminy Ujsoły.

Tabela 27. Zestawienie zwierząt gospodarczych znajdujących się na terenie gminy Ujsoły w latach 2024-2026

Gatunek	Stan na dzień		
	01.01.2024	01.01.2025	01.01.2026
bydło	46	43	42
owce	17	21	21
kozy	2	2	2
świnie	0	0	0
drób	0	0	0
koniowate	25	0	27
wielbłądowate	0	0	0

Źródło: pismo ARiMR, znak: BDSiŚPB12.071.9.2026.AZ

W ramach programów rolno-środowiskowo-klimatycznych Departament Płatności Bezpośrednich Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w latach 2023-2025 zrealizował na terenie gminy Ujsoły płatności w zakresie wskazanym w poniższej tabeli.

Tabela 28. Dane dotyczące realizacji programów rolno-środowiskowo-klimatycznych na terenie gminy Ujsoły w latach 2023-2025

Rok	Typ płatności	Pakiet	Wariant	Wariant - opis	Liczba wniosków	Powierzchnia deklarowana	Liczba przyznanych płatności	Kwota przyznanych płatności [PLN]
2023	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Opcja 4.6.2	Torfowiska - wymogi	1	0,38	1	583,68

				obowiązkowe i uzupełniające				
2023	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.3	Murawy	3	33,56	3	54 098,72
2023	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.4	Półnaturalne łąki wilgotne	1	5,95	1	6 634,25
2023	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.5	Półnaturalne łąki świeże	6	54,07	6	80 942,79
2023	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.7	Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO)	2	2,57	2	2 264,17
2023	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	5	Wariant 5.5	Półnaturalne łąki świeże	2	2,97	2	4 446,09
2024	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.5	Półnaturalne łąki świeże	5	43,55	5	65 194,35
2024	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.7	Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO)	2	3,12	2	2 748,72
2024	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.4	Półnaturalne łąki wilgotne	1	5,92	1	6 600,80
2024	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.3	Murawy	3	39,14	3	63 093,68
2024	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	5	Wariant 5.5	Półnaturalne łąki świeże	2	2,97	2	4 446,09
2024	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (WPR 2023-2027)	1	Wariant 1.5	Półnaturalne łąki świeże	1	5,29	1	7 919,13
2024	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (WPR 2023-2027)	1	Wariant 1.3	Murawy	1	4,80	1	7 737,60
2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.4	Półnaturalne łąki wilgotne	1	5,93	1	6 611,95
2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.7	Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO)	2	3,12	2	2 748,72
2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.3	Murawy	2	26,17	1	19 198,92
2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	4	Wariant 4.5	Półnaturalne łąki świeże	5	33,90	5	50 748,30
2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (PROW 2014-2020)	5	Wariant 5.5	Półnaturalne łąki świeże	2	2,96	2	4 431,12

2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (WPR 2023-2027)	1	Wariant 1.3	Murawy	2	12,09	1	7 737,60
2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (WPR 2023-2027)	1	Wariant 1.5	Półnaturalne łąki świeże	2	11,65	1	7 919,13
2025	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna (WPR 2023-2027)	2	Wariant 2.5	Półnaturalne łąki świeże	1	0,49	1	733,53

Źródło: pismo ARiMR, znak: BDSiŚPB12.071.9.2026.AZ

Obszar gminy obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów kwarantannowych i nie kwarantannowych.

W latach 2020-2025 na terenie gminy Ujsoły przeprowadzono 2 kontrole stosowania środków ochrony roślin, podczas których nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

4.7.1.3. Program Owca Plus

Program Owca Plus jest przykładem praktycznej realizacji czynnej ochrony cennych przyrodniczo hal i polan górskich Beskidów oraz muraw Jury Krakowsko-Częstochowskiej poprzez powstrzymanie sukcesji lasu w oparciu o gospodarkę pasterską. Ponadto, wpływa na kultywowanie tożsamości kulturowej związanej z pasterstwem, krzewienie tradycji kultury ludowej, rozwój rzemiosła i przetwórstwa produktów pochodzenia owczego i koziego.

Realizacja wypasu na terenach gminy Ujsoły wskazanych w Wojewódzkim Programie Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027, w latach 2023-2025 była realizowana przez Fundację Pasterstwo Transhumancyjne, Koniaków 33, 43-474 Koniaków oraz Fundację Dobry Widok, ul. Modrzewiowa 4, 34-335 Krzyżowa.

Tabela 29. Zadania realizowane na terenie gminy Ujsoły w ramach Programu Owca Plus

2023		
Fundacja Pasterstwo Transhumancyjne	**"Pasterskie Beskidy – Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego poprzez prowadzenie wypasu owiec na wybranych halach, polanach i łąkach górskich w Beskidzie Śląskim i Żywieckim"**	**Dotacja: 479 166,00 zł**
Gmina	**Wypas [ha]**	**Nazwa obiektu**
Ujsoły	11,56	Muńcuł (koszenie 5)
Ujsoły	4,23	Głowa i Morgi I
Ujsoły	4,86	Głowa i Morgi II
Ujsoły	18,30	Królowa
Ujsoły	2,64	Kapokowa i Lizakowa I
Ujsoły	3,02	Kapokowa i Lizakowa II
Ujsoły	9,96	Hutyrowa
Ujsoły	8,70	Pod Grapy
Ujsoły	8,57	Soblówka
2024		
Fundacja Dobry Widok	**„Nigdy nie zaginie… w Beskidach wypasanie."**	**Dotacja: 561 660,00 zł**
Gmina	**Wypas [ha]**	**Nazwa obiektu**
Ujsoły	8,57	Soblówka
Ujsoły	9,96	Hutyrowa
Ujsoły	8,70	Pod Grapy
Ujsoły	3,02	Kapokowa i Lizakowa II

Ujsoły	18,30	Królowa
Ujsoły	2,64	Kapokowa i Lizakowa I
Ujsoły	4,23	Głowa i Morgi I
Ujsoły	6,96	Lipowska
2025		
Fundacja Dobry Widok	**„Gdzie owca beczy, tam tradycja tętni”**	**Dotacja: 398 403,00 zł**
Gmina	**Wypas [ha]**	**Nazwa obiektu**
Ujsoły	8,57	Soblówka
Ujsoły	9,96	Hutyrowa
Ujsoły	18,30	Królowa
Ujsoły	4,23	Głowy i Morgi I
Ujsoły	8,70	Pod Grapy
Ujsoły	6,96	Lipowska

Źródło: pismo Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego znak: OE-AD-UI.706.122.2026 OE-AD-UI.KW-000222/26

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są odgórnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych w Polsce”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonym przedziale czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

Na terenie gminy Ujsoły nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych w Polsce”.

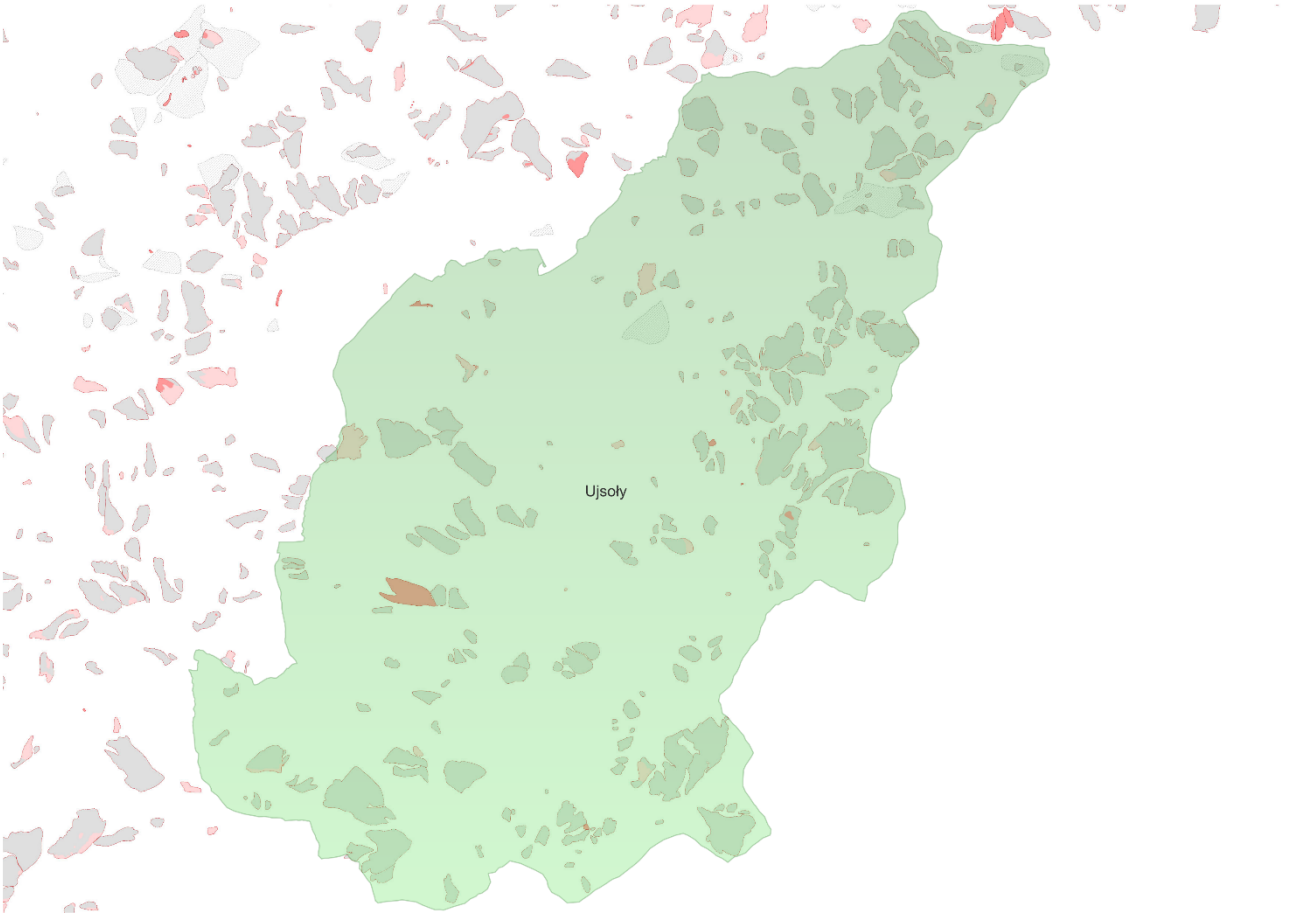
Od 2015 roku działa program „Grunt to wiedza”, jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu. Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwicach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia. W latach 2023-2024 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach nie prowadziła badań próbek gleby z gospodarstw zlokalizowanych na terenie gminy Ujsoły.

4.7.1.5. Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno-inżynieryjnych.

Stosownie do obowiązku wynikającego z art. 110a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn.zm.), Starosta Powiatu Żywieckiego prowadzi obserwacje terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach na podstawie bazy Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) – Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy. Na bieżąco prowadzony jest rejestr osuwisk zagrażających drodze powiatowej S1439.

Zgodnie z danymi ww. Bazy SOPO na ternie gminy Ujsoły zidentyfikowano 231 osuwisk oraz 6 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Rysunek 21. Lokalizacja osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie SOPO

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Program Owca Plus realizowany na terenie gminy	występowanie osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych możliwość wykonania badania gleby w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwicach	możliwe zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów ryzyko pojawienia się szkodników lub patogenów pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb

W celu racjonalnego, zarówno ekonomicznego, jak i ekologicznego, wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczenia użytkowania gleb wysokiej jakości w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania form zagospodarowania do ich naturalnego potencjału oraz rozwoju rolnictwa ekologicznego lub zmiany kierunków upraw na glebach zanieczyszczonych.

Istotnym działaniem w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej i rolniczej jest organizacja spotkań informacyjnych, konferencji, szkoleń oraz akcji edukacyjnych, w tym zajęć praktycznych skierowanych do rolników, osób zainteresowanych produkcją rolną, a także właścicieli gospodarstw predysponujących do prowadzenia działalności ekologicznej i agroturystycznej. Działania te realizowane są przez Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i finansowane są ze środków własnych tych instytucji.

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuacja badania

gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Zgodnie z danymi Bazy SOPO na terenie gminy występują zarówno osuwiska, jak i tereny zagrożone ryzykiem osuwania się mas ziemnych. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby będą realizowane projekty inwestycyjne związane z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk oraz usuwaniem szkód w infrastrukturze. W ramach zadań własnych gminy zaplanowano uwzględnianie osuwisk oraz obszarów zagrożonych ryzykiem osuwania się mas ziemnych w miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.8 Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadam i zapobiegania powstawaniu odpadów.

Tabela 30. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” Racjonalna gospodarka odpadami			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	W 2025 roku Gmina nie prowadziła kontroli mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami.	brak kontroli w 2025 roku
2.	Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Na terenie gminy nie zidentyfikowano tzw. „dzikich wysypisk odpadów”.	brak dzikich wysypisk
3.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy zinwentaryzowano 1 836,8170 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 832,0170 Mg na terenach należących do osób fizycznych i 4,8000 Mg na terenach administrowanych lub należących do osób prawnych. Do unieszkodliwienia pozostało 1 351,6310 Mg wyrobów zawierających azbest. Z terenu gminy usunięto około 26,4% wyrobów zawierających azbest.	z terenu gminy usunięto ok. 26,4% wyrobów zawierających azbest
4.	Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Ujsoły w 2024 roku uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy: • przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 49,62%, • ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 29,89%, • składowania odpadów komunalnych – 28,12%. Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Ujsoły w 2024 roku osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy. W 2025 roku Gmina Ujsoły uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy: • przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 57,02%, • ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 15,74%, • składowania odpadów komunalnych – 10,56%. Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Ujsoły w 2025 roku również osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.	w latach 2024-2025 Gmina Ujsoły osiągnęła ustawowo wymagane poziomy
5.	Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Ujsoły co roku prowadzi działania informacyjno-edukacyjne z zakresu gospodarki odpadami. Na stronie internetowej gminy zamieszczane są informacje dotyczące m.in.: • harmonogramu odbioru odpadów komunalnych, • obowiązującej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, • zasad segregacji odpadów. Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie gospodarowania odpadami w latach 2024-2025 prowadzone były przy okazji innych eventów i akcji edukacyjnych również w placówkach oświatowych. W 2025 roku w ramach działań informacyjno-edukacyjnych: • prowadzono zbiórkę makulatury w SP w Ujsołach, • uczniowie uczestniczyli w akcji „Sprzątamy dla Polski“, • zamieszczano artykuły w „Gazecie Ujsolskiej“ dotyczące m.in. segregowania odpadów komunalnych.	bieżąca realizacja

6.	Budowa nowego PSZOK-a	Na terenie gminy Ujsoły funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który znajduje jest przy ul. Ks. Pr. J. Piotrowskiego. W 2024 roku zakończono prace modernizacyjna PSZOK.	jeden PSZOK na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 31. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2019/2020 r.	Stan aktualny
1.	Ilość kontroli mieszkańców	2-5 kontroli rocznie	0
2.	Ilość rocznie usuwanych wysypisk	0	0
3.	Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2021 roku	86 Mg	485,1860 Mg*
4.	Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów	99%	ok. 83%**
5.	Ilość akcji edukacyjnych	4-5	6-8
6.	Ilość PSZOK-ów na terenie gminy	1	1

* zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej, stan na lipiec 2026 r.

** na podstawie danych zawartych w Rocznej analizie stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Ujsoły za 2025 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły oraz Bazy Azbestowej

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Ujsoły źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców,
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wybory rodzaju opakowania. Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z Urzędu Gminy Ujsoły zamieszczone w rocznych sprawozdaniach z gospodarowania odpadami za lata 2024-2025 oraz danych GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028 (uchwała nr VII/6/8/2024 z dnia 21 października 2024 roku Sejmiku Województwa Śląskiego). Celem Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2028 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Główne cele KPGO w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji to:

- wdrożenie ZPO (zapobiegania powstawania odpadów) oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów,
- wspieranie działań związanych z ponownym użyciem produktów, m.in. przez budowę sieci napraw i ponownego użycia (np. w ramach PSZOK) oraz promowania i wspierania budowy sieci napraw i ponownego użycia,

- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO i postępowania z odpadami,
- osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
  - 55% dla roku 2025,
  - 60% dla roku 2030,
  - 65% dla roku 2035,
- minimalizacja ilości składowanych odpadów:
  - do 30% w roku 2025,
  - do 20% w roku 2030,
  - do 10% w roku 2035,
- zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania bioodpadów „u źródła" przez mieszkańców,
- zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie selektywnego zbierania odpadów,
- zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych odpadów,
- zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu,
- utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.,
- ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca"), wprowadzono szereg zmian dotyczących udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi, odebranymi od właścicieli nieruchomości, odpady takie mogą być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

W ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025, poz. 733 z późn.zm.), ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawie o odpadach (Dz.U. 2023, poz. 1587 z późn.zm.) zawarto rozwiązania, które mają na celu ograniczenie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami.

W ramach ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- ustalono maksymalną wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obliczanej na podstawie metody „od ilości zużytej wody" w wysokości 7,8% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za gospodarstwo domowe,
- podwyższona została maksymalna stawka opłaty za odpady komunalne dla nieruchomości niezamieszkałych – 1,3% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik lub worek o pojemności 120 l, co umożliwi efektywne rozłożenie kosztów systemu pomiędzy nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- władze samorządowe mogą zdecydować o rzadszym odbiorze bioodpadów i niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich,
- umożliwiono gminom weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy (np. w celu potwierdzenia liczby osób zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym),
- właściciele nieruchomości rekreacyjno-letniskowych mogą rozliczać się z opłaty za odpady komunalne, jak właściciele nieruchomości niezamieszkałych, czyli od pojemnika,

- Minister właściwy do spraw klimatu może zezwolić w drodze decyzji na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na odstępstwa dla poszczególnych gmin, jeżeli chodzi o sposób selektywnego zbierania odpadów komunalnych (możliwość zbierania w jednym pojemniku: tworzyw sztucznych + metali + szkła),
- mieszkańcy budynków wielolokalowych mogą być indywidualnie rozliczani z obowiązku selektywnego zbierania odpadów (gmina w porozumieniu z właścicielem nieruchomości będzie mogła wdrożyć systemy, które pozwolą na rozliczenie poszczególnych mieszkańców, np. bloku z obowiązku selektywnego zbierania odpadów – możliwe będzie odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie),
- umożliwiono gminom dopłacanie ze środków własnych do systemu gospodarowania odpadami. Gminy mogą skorzystać z tego rozwiązania w szczególności, w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w przypadku znacznego wzrostu cen za gospodarowanie odpadów (brak możliwości pokrycia wszystkich kosztów z pobranych od mieszkańców opłat, konieczność znacznego podwyższenia pobieranych opłat).

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Zgodnie z uchwałą nr XVI/119/2025 Rady Gminy Ujsoły z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki tej opłaty oraz ustalenia stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności, obowiązujące stawki kształtują się następująco:

- 43,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, jeżeli odpady komunalne zbierane i odbierane są w sposób selektywny,
- 129,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

W przypadku nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy, opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn zadeklarowanej liczby worków o pojemności 120 l, przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych. Stawka opłaty za worek o pojemności 120 l z nieruchomości niezamieszkanej, jeżeli odpady komunalne są zbierane i oddawane w sposób selektywny wynosi 33,00 zł. Podwyższona stawka opłaty za worek o pojemności 120 l jeśli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny wynosi 99,00 zł.

Zgodnie z uchwałą nr XXXI/251/2021 Rady Gminy Ujsoły z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie zwolnienia z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi posiadających kompostownik przydomowy, wysokość zwolnienia wynosi 5,00 zł miesięcznie za każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość od stawki obowiązującej opłaty za gospodarowanie odpadami.

W przypadku nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, zgodnie z uchwałą nr XX/165/2026 Rady Gminy Ujsoły z dnia 28 kwietnia 2026 r. w sprawie ustalenia ryczałtowej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, ustalono stawkę ryczałtową w wysokości 350,00 zł za rok od domku letniskowego na nieruchomości albo od innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, jeśli odpady są zbierane i oddawane w sposób selektywny. Ustalono również podwyższoną ryczałtową stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe w wysokości 1050,00 zł za rok od domku letniskowego na nieruchomości albo od innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

Na terenie gminy Ujsoły nie ma możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. Wszystkie odpadu zgodnie z zawartą umową z Wykonawcą na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych przekazywane były w 2025 roku do Spółki Beskid Żywiec Sp. z o.o.

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Na terenie gminy Ujsoły funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który znajduje jest przy ul. Ks. Pr. J. Piotrowskiego.

W PSZOK przyjmowane są następujące odpady:

- tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych (butelki PET po wodzie i napojach, opakowania po płynach do prania, płukania, szamponach, artykuły gospodarstwa domowego z plastiku; miski, wiadra, duże folie opakowaniowe, reklamówki, plastikowe pojemniki, kubki np. po jogurtach, serkach itp.),
- metal opakowaniowy (puszki aluminiowe i stalowe po napojach, sokach, konserwach, żywności),
- opakowania z papieru i tektury, papier i tektura (opakowania z kartonu i papieru, książki, zeszyty, gazety, torby papierowe),
- szkło (opakowania ze szkła białego i kolorowego, butelki po sokach, mleku, napojach itp.),
- opakowania wielomateriałowe (m.in. opakowania po płynnej żywności typu TETRAPACK),
- styropian opakowaniowy,
- odpady wielkogabarytowe (meble domowe, meble ogrodowe, elementy wyposażenia mieszkań, sprzęt sportowy, zabawki dziecięce, okna, drzwi, wózki i chodziki dziecięce, żyrandole, dywany, chodniki, wykładziny dywanowe i z tworzywa sztucznego, szafy, szafki, stoły, krzesła, wersalki, kanapy, fotele),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (radioodbiorniki, telewizory, dyktafony, magnetofony, aparaty telefoniczne – tradycyjne i komórkowe, sprzęt AGD: chłodziarki, lodówki, zamrażarki, pralki itp.),
- baterie i akumulatory,
- przeterminowane leki,
- odpady niebezpieczne pochodzące ze strumienia odpadów komunalnych,
- tekstylia,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady kuchenne i zielone, które nie zostały poddane kompostowaniu na terenie nieruchomości,
- zużyte opony,
- świetlówki i lampy fluorescencyjne,
- odpady budowlano-remontowe, w tym gruz (odpady z betonu, gruz betonowy z rozbiórek i remontów, gruz ceglany, zmieszany odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowe materiały ceramiczne).

Transport odpadów do PSZOK mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie i na własny koszt.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

Gmina Ujsoły w 2024 roku uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 49,62%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 29,89%,
- składowania odpadów komunalnych – 28,12%.

Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Ujsoły w 2024 roku osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.

W 2025 roku Gmina Ujsoły uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 57,02%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 15,74%,
- składowania odpadów komunalnych – 10,56%.

Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Ujsoły w 2025 roku również osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.

Łącznie z terenu gminy w 2024 roku odebrano i zebrano 1 209,4330 Mg odpadów komunalnych. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie odpadów odebranych i zebranych z terenu gminy w 2024 roku.

Tabela 32. Ilość odebranych i zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Ujsoły w 2024 roku

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odpadów [Mg]
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	151,4200
15 01 07	Opakowania ze szkła	108,5800
16 01 03	Zużyte opony	21,5000
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	98,6000
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	78,9200
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,0250
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	2,8800
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0140
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,0340
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki[5)]	3,1200
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	13,2600
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	40,9400
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	22,7800
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	19,2600
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	468,7200
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	179,3800

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Ujsoły za 2024 rok

W 2025 roku z terenu gminy łącznie odebrano i zebrano 1 167,4070 Mg odpadów komunalnych. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie odpadów odebranych i zebranych z terenu gminy w 2025 roku.

Tabela 33. Ilość odebranych i zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Ujsoły w 2025 roku

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odpadów [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	7,2200
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	207,3600
15 01 07	Opakowania ze szkła	114,1100
16 01 03	Zużyte opony	19,4900
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	162,8400
20 01 10	Odzież	25,3200
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,0750
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	4,6700
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0830
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,1090
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki[5)]	3,3900
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	16,3100

20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	49,6600
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	17,7000
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	18,7600
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	330,5000
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	189,8100

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Ujsoły za 2025 rok

W 2025 roku odnotowano:

- spadek masy odpadów komunalnych o około 3,47% w stosunku do masy odpadów komunalnych odebranych i zebranych z terenu gminy w 2024 roku,
- spadek masy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych o około 29,49% w stosunku do 2024 roku,
- spadek masy odebranych/zebranych odpadów ulegających biodegradacji o około 22,30% w stosunku do 2024 roku.

4.8.1.3. Kontrole

W latach 2020-2023 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 3 kontrole w zakresie gospodarki odpadami. We wszystkich przypadkach stwierdzono naruszenia, jednak na żaden podmiot nie nałożono kary finansowej.

4.8.1.4. Działania informacyjno-edukacyjne

Gmina Ujsoły co roku prowadzi działania informacyjno-edukacyjne z zakresu gospodarki odpadami.

Na stronie internetowej gminy zamieszczane są informacje dotyczące m.in.:

- harmonogramu odbioru odpadów komunalnych,
- obowiązującej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- zasad segregacji odpadów.

Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie gospodarowania odpadami w latach 2024-2025 prowadzone były przy okazji innych eventów i akcji edukacyjnych również w placówkach oświatowych. W 2025 roku w ramach działań informacyjno-edukacyjnych:

- prowadzono zbiórkę makulatury w SP w Ujsołach,
- uczniowie uczestniczyli w akcji „Sprzątamy dla Polski“,
- zamieszczano artykuły w „Gazecie Ujsolskiej“ dotyczące m.in. segregowania odpadów komunalnych.

4.8.1.5. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkowniku nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację wójtowi. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Gmina Ujsoły posiada Gminny Program Usuwania Azbestu, który został przyjęty uchwałą nr XII/100/2019 Rady Gminy Ujsoły z dnia 31 października 2019 r.

W ramach zadania pn.: „Odbiór i utylizacja azbestu z terenu Gminy Ujsoły w roku 2025” do utylizacji przekazano 49,6400 Mg azbestu, który został odebrany z 32 posesji. Koszt realizacji zadania wyniósł 37 098,95 zł. zadanie było finansowane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz środków własnych gminy. Dofinansowanie wyniosło 34 744,50 zł.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy zinwentaryzowano 1 836,8170 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 832,0170 Mg na terenach należących do osób fizycznych i 4,8000 Mg na terenach administrowanych lub należących do osób prawnych. Do unieszkodliwienia pozostało 1 351,6310 Mg wyrobów zawierających azbest. Z terenu gminy usunięto około 26,4% wyrobów zawierających azbest.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
rosnący udział selektywnej zbiórki odpadów w stosunku do odpadów zmieszanych sprawnie działający PSZOK na terenie gminy osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu (2024 r. i 2025 r.)	niskie tempo usuwania wyrobów zawierających azbest
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
uszczelnienie systemu gospodarki odpadami edukacja ekologiczna mieszkańców i promocja racjonalnej gospodarki odpadami inwentaryzacje odpadów zawierających azbest pozyskanie środków zewnętrznych na usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	wzrost kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi, co wiąże się ze wzrostem opłat ponoszonych przez mieszkańców gminy występowanie tzw. „dzikich wysypisk” przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko. W harmonogramie zadań własnych zapisano, iż Gmina w dalszym ciągu będzie opracowywać coroczne sprawozdania z gospodarki odpadami oraz doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów. Bardzo ważnym zadaniem jest osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz poziomu składowania. Zadania te będą finansowane ze środków własnych z ewentualnym dofinansowaniem ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

W zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest corocznie z terenu gminy usuwane są wyroby zawierające azbest, ale stopień ich usunięcia jest w dalszym ciągu na niskim poziomie (ok. 26,4%).

Na terenie gminy prowadzone są corocznie akcje edukacyjne i informacyjne, zarówno przez Gminę jak i inne instytucje zajmujące się ochroną środowiska czy edukacją. Są to działania okazjonalne, okresowe, a także cykliczne, które już na stałe wpisały się w harmonogram imprez i wydarzeń z udziałem różnych instytucji zaangażowanych w ekologię i ochronę środowiska.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, dlatego też konieczne jest przeprowadzanie edukacji ekologicznej. W harmonogramie realizacji zadań prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami zostało zapisane jako zadanie własne Gminy Ujsoły. Źródłem finansowania zadania będą środki własne gminy oraz dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach.

4.9 Zasoby przyrodnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych.

Tabela 34. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu Zwiększenie lesistości			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Działania edukacyjne w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody prowadzone były przy okazji innych eventów i akcji edukacyjnych, również w placówkach oświatowych.	bieżąca realizacja
2.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	W latach 2024-2025 nie prowadzono nasadzeń oraz wycinek drzew na terenie Gminy.	brak realizacji
3.	Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina nie ustanowiła nowych korytarzy ekologicznych.	brak realizacji
4.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych	W 2025 roku rozpoczęto realizację zadania „Budowa ścieżki historycznej do zabytkowej leśniczówki w Złatnej”. Zadanie zostało ukończone w 2026 roku. W ramach zadania wybudowano drogę dla pieszych o długości 1,3 km. Koszt realizacji zadania wyniósł 1 855 428,61 zł. Na 2026 rok zaplanowano realizację zadania polegającą na przeprowadzeniu prac pielęgnacyjnych roślinności przybrzeżnej, utworzeniu ternu zielonego wraz z infrastrukturą wypoczynkową – Bulwary nad Bystrą.	wybudowano 1,3 km drogi dla pieszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 35. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2019/2020 r.	Stan aktualny
1.	Liczba działań/akcji edukacyjnych	2-3 rocznie	> 20
2.	Liczba nasadzeń/wycinka drzew w pasach drogowych	b.d.	0/0
3.	Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania	b.d.	0
4.	Długość ścieżek rowerowych	b.d.	ok. 2,5 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły

4.9.1. Opis stanu obecnego

Według podziału fizycznogeograficznego Kondrackiego (2002) Gmina Ujsoły położona jest w obrębie następujących jednostek:

- Megaregion: Karpaty, Podkarpackie i Nizina Panońska,
- Prowincja: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym,
- Podprowinacja: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie,
- Makroregion: Beskidy Zachodnie,
- Mezoregion: Beskid Żywiecko-Kysucki, Beskid Żywiecko-Orawski.

Według regionalizacji geobotanicznej Polski Matuszkiewicza (2008) obszar gminy Ujsoły leży w zasięgu następujących jednostek geobotanicznych:

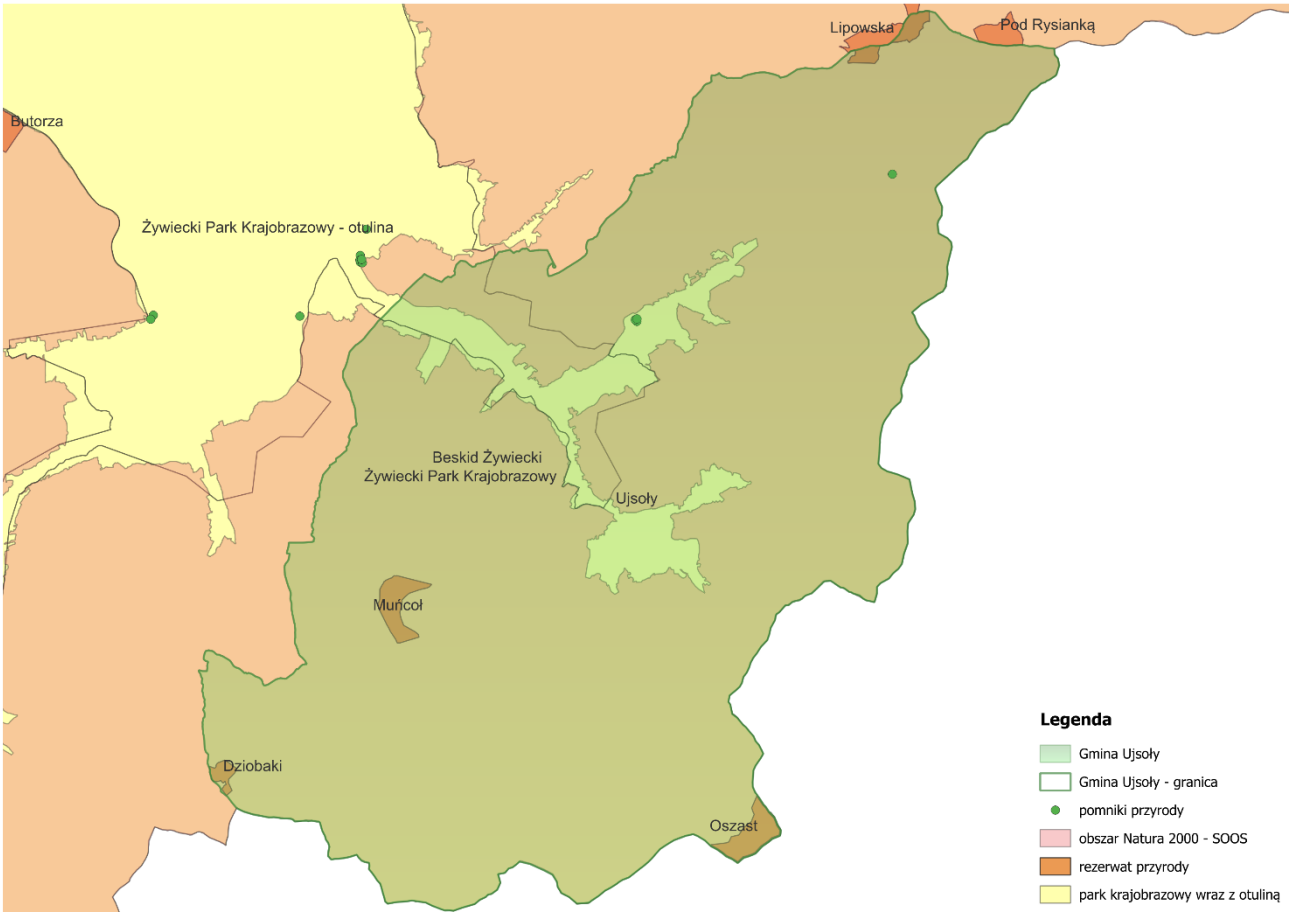
- Prowincja Karpacka,

- Dział Zachodniokarpacki,
- Kraina Karpat Zachodnich,
- Podkraina Zachodniobeskidzka,
- Okręg Beskidzki Żywiecki,
- Podokręg Zachodniej Części Beskidu Żywieckiego.

4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ujsoły

Formami ochrony przyrody na terenie gminy Ujsoły są:

- rezerwat przyrody Oszast,
- rezerwat przyrody Dziobaki,
- rezerwat przyrody Muńcoł,
- rezerwat przyrody Lipowska,
- Żywiecki Park Krajobrazowy,
- obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki (PLH240006),
- obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki (PLB240002),
- użytek ekologiczny Stawek w Złatnej,
- 2 pomniki przyrody.

Rysunek 22. Lokalizacja form ochrony przyrody (pomników przyrody, rezerwatów, obszaru Natura 2000 – SOOS, parku krajobrazowego wraz z otuliną) na terenie gminy Ujsoły
Źródło: http://geoserwis.gdos.gov.pl

Obszar Natura 2000 – Beskid Żywiecki (PLH240006)

Został utworzony Decyzją Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny

(notyfikowana, jako dokument nr C(2008) 271) (2008/218/WE). Zajmuje powierzchnię 35 276,05 ha na terenie powiatu żywieckiego, w tym w gminie Ujsoły.

Obszar obejmuje fragment Beskidu Żywieckiego, który charakteryzuje się różnorodnością form geomorfologicznych - grzbietów, garbów, żeber, murów skalnych, gołoborzy na stokach i osuwisk skalnych. Zbudowany jest z fliszowych utworów serii magurskiej. Najciekawsze zespoły form skalnych znajdują się w szczytowych partiach Pilska, w obrębie grzbietowej części pasma Lipowskiej, Romanki, Boraczej i Prusowa. Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami górskimi (leśnymi i nieleśnymi). Występuje tu 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród licznych zbiorowisk roślinnych, których stwierdzono tu 56, należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu *Valeriano- Caricetum flavae*, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis subsp. alpestris* oraz na obecność na wierzchowinach i grzbietach górskich torfowisk. W obszarze stwierdzono występowanie 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Kompleksy leśne stanowią ostoje dużych drapieżników (niedźwiedzia, wilka i rysia). W masywie Pilska znajduje się jedno z 3 znanych z Polski stanowisk darniówki tatrzańskiej (endemit karpacki). Brak jest aktualnych danych potwierdzających występowanie chrząszcza *Phryganophilus ruficollis*, stwierdzonego tu w XIX w. Flora tego obszaru liczy około 1 000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich). Jest tu jedno z 4 stanowisk tojadu morawskiego w Polsce i jeden z 4 rejonów występowania tocji karpackiej. Utrzymuje się także, (choć stosunkowo nieliczna) populacja dzwonka piłkowanego. Obszar jest również ważny dla ochrony ptaków (m.in. głuszca).

Żywiecki Park Krajobrazowy

Został utworzony na mocy Uchwały Nr XII/79/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bielsku – Białej z dnia 13 marca 1986 roku. To najstarszy park krajobrazowy na terenie polskich Karpat. Powierzchnia Parku wynosi 358,70 km^2, a cały obszar Parku jest otoczony strefą ochronną o powierzchni 217,90 km^2. Zróżnicowanie wysokościowe terenu Parku powoduje, iż leży on w zasięgu czterech pięter roślinnych. Do wysokości ok. 600 m n.p.m. sięga piętro pogórza, niemal całkowicie zajęte pod uprawy rolne i zabudowę gospodarczą. Piętro regla dolnego (600 – 1 150 m n.p.m.) zajmowała niegdyś prawie całkowicie buczyna karpacka, z dużym udziałem jodły oraz domieszką świerka i jawora. Obecnie ww. gatunki stanowią zazwyczaj tylko domieszkę w drzewostanach świerkowych. Najbardziej naturalny charakter ma piętro górnoreglowe (1 150 – 1 400 m n.p.m.) porośnięte przez zachodniokarpacką świerczynę górnoreglową. Drzewa mają tu często wiek 200 - 300 lat. Jedyny szczyt na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego z piętrem kosodrzewiny (subalpejskim) to Pilsko (1 557 m n.p.m.).

Na terenie Parku zostało stwierdzonych ponad 1 000 gatunków roślin naczyniowych. Znaczna część gatunków wysokogórskich koncentruje się w piętrze kosodrzewiny, ale bardzo interesujące skupienia flory występują w rejonie źródlisk, wycieków i wysięków oraz wzdłuż płynących strużek wody, młak i torfowisk, również w obrębie regla górnego. Fauna Parku reprezentowana jest przez około 40 gatunków ssaków, ponad 100 gatunków ptaków lęgowych, 5 gatunków gadów, 12 gatunków płazów, 23 gatunki ryb oraz 1 gatunek minoga. Rozległe kompleksy leśne tzw. „Worka Raczańskiego", masywu Pilska, Romanki czy Rysianki i Lipowskiej są ostoją dużych ssaków drapieżnych, reprezentowanych przez niedźwiedzie, wilki, rysie oraz borsuki. Licznie występują tu ssaki kopytne: dziki, jelenie i sarny. Na obszarze Parku występuje wiele rzadkich i ginących ptaków, między innymi kuraki leśne (głuszec i jarząbek), drapieżniki dzienne (jastrząb, kobuz, krogulec, myszołów, pustułka) i sowy (puszczyk, pójdźka, płomykówka i puchacz). Gady reprezentowane są przez jaszczurkę zwinkę i żyworódkę, padalca oraz 2 gatunki węży: zaskrońca i jadowitą żmiję zygzakowatą. Obok gadów najlepiej poznaną grupę kręgowców stanowią płazy: traszka - górska, grzebieniasta, zwyczajna oraz (będąca endemitem karpackim) karpacka, ropucha szara i zielona, żaba zielona i brunatna, rzekotka drzewna, kumak górski i salamandra plamista.

Rozmieszczone na obszarze Parku rezerwaty przyrody obejmują fragmenty najlepiej zachowanych lasów regla dolnego i górnego, będących świadectwem różnorodności i bogactwa zbiorowisk leśnych. Najcenniejsze obszary leśne objęte są ochroną w postaci 10 rezerwatów przyrody, w tym 4 na terenie gminy Ujsoły: Lipowska, Oszast, Muńcoł i Dziobaki.

Powierzchnia Żywieckiego Parku Krajobrazowego na terenie gminy wynosi 10 160,00 ha.

Rezerwat Przyrody Oszast

Leśny rezerwat przyrody położony na terenie wsi Soblówka w gminie Ujsoły. Został utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 13 października 1971 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Powierzchnia rezerwatu wynosi 46,27 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych naturalnego fragmentu mieszanych lasów dolnoreglowych w Beskidzie Żywieckim, stanowiących pozostałość pierwotnej puszczy karpackiej.

Rezerwat Przyrody Dziobaki

Rezerwat przyrody „Dziobaki", mający charakter częściowego rezerwatu leśnego, znajduje się na północnych zboczach Majcherowej (1105 m n.p.m.), szczytu leżącego w Paśmie Raczańskim, stanowiącego w tym miejscu część głównego grzbietu Karpat. Obszar chroniony, zajmujący powierzchnię 13,06 ha, utworzony został w 1995 r. Sama nazwa pochodzi od potoku Dziobaki, ku którego dolince opadają lesiste zbocza, na których znajduje się rezerwat. Na tym obszarze zachowały się charakterystyczne zbiorowiska leśne, należące do regla dolnego (piętra klimatyczno-roślinnego, zajmującego w Beskidzie Żywieckim stoki górskie na wysokości od ok. 600 do 1150 m. n.p.m.). Rezerwat (położony na wysokości 850 -1020 m) objął dolnoreglowe zbiorowiska żyznej buczyny karpackiej oraz jaworzyny ziołoroślowej. Żyzna buczyna karpacka w dawnych czasach zajmowała większą część powierzchni leśnej Karpat, a dziś w naturalnym stanie zachowała się jedynie częściowo. Jest to zbiorowisko leśne, w którym obok dominującego buka zwyczajnego o wielkich nieraz rozmiarach, rosną także jodły, wiązy górskie, jawory i świerki. Jaworzyna ziołoroślowa to rzadsze siedlisko na terenie polskich Karpat, zajmujące niekiedy wyższe partie regla dolnego. W rezerwacie „Dziobaki" jaworzyna ziołoroślowa wykształciła się na stromym zboczu, zbudowanym częściowo z trudnoprzepuszczalnych skał łupkowych. Rosną tu przede wszystkim buki i jawory, z niewielkim udziałem świerka. Bardzo dobrze wykształcona jest na terenie rezerwatu warstwa runa leśnego z dominującymi gatunkami ziołoroślowymi, do których należą: miłosna górska, wietlica alpejska czy lepiężnik biały. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconych powierzchni buczyny karpackiej i jaworzyny ziołoroślowej w reglu dolnym.

Rezerwat Przyrody Muńcoł

Rezerwat został utworzony Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Powierzchnia rezerwatu wynosi 45,20 ha. Las w rezerwacie posiada skład związany z klimatyczno-roślinnym piętrem regla dolnego, zdominowanym przez buki, jodły, jawory i świerki. Pośród należących do tego piętra kilku zbiorowisk leśnych, na terenie rezerwatu „Muńcuł" znajduje się tzw. żyzna buczyna. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych licznego stanowiska śnieżyczki przebiśnieg, występującego w żyznej buczynie karpackiej.

Rezerwat Przyrody Lipowska

Leśny rezerwat przyrody utworzony Rozporządzeniem nr 26/08 Wojewody Śląskiego z dnia 9 czerwca 2008 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Powierzchnia rezerwatu wynosi 62,60 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, przyrodniczych i dydaktycznych górnoreglowego boru świerkowego oraz torfowisk z systemem oczek wodnych wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny.

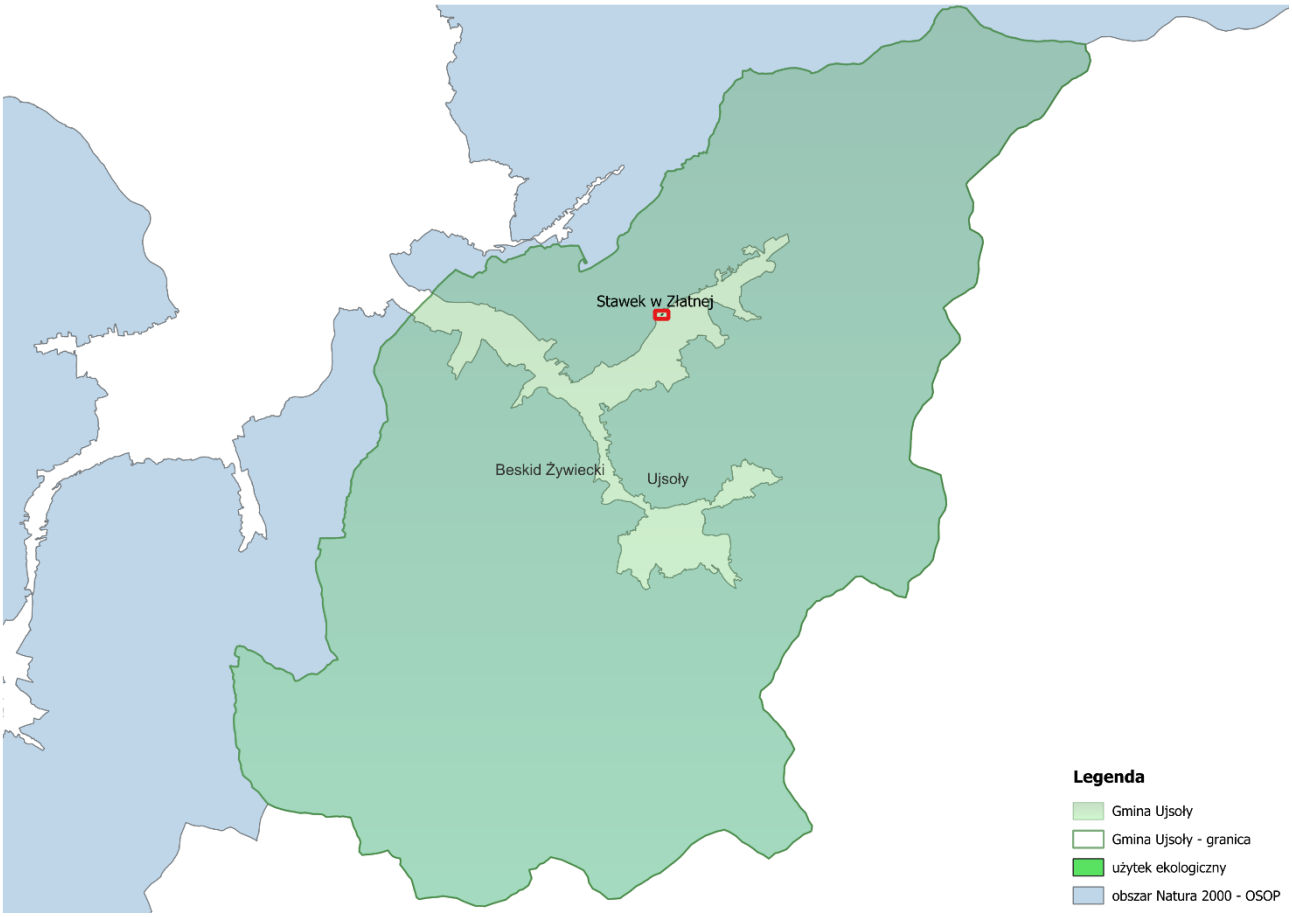
Pomniki przyrody

Na terenie gminy zgodnie z informacją pozyskaną z CRFOP znajdują się 2 pomniki przyrody. Szczegółowe informacje dotyczące pomników przyrody zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Pomniki przyrody zlokalizowany na terenie gminy Ujsoły wg CRFOP

Lp.	Typ pomnika przyrody	Rodzaj pomnika przyrody	Data ustanowienia	Opis pomnika przyrody	Podstawa prawna
1	wieloobiektowy	grupa drzew	31.12.1988	4 szt. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*)	Decyzja Woj. Bielskiego Nr 262 z dnia 31 grudnia 1988 r w sprawie uznania drzew za pomnik przyrody Uchwała nr XXI/173/2026 z dnia 28 maja 2026 r. w sprawie pomnika przyrody – 4 lip drobnolistnych
2	jednoobiektowy	krzew	20.08.2009	Stanowisko storczyków w Złatnej Hucie	ROZPORZĄDZENIE Nr 9/2009 Wojewody Śląskiego z dnia 28 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody pod nazwą "Stanowisko storczyków w Złatnej Hucie" w gminie Ujsoły

Źródło: https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/ (dostęp: lipiec 2026 r.)

Rysunek 23. Lokalizacja form ochrony przyrody (obszaru Natura 2000 – OSOP i użytku ekologicznego) na terenie gminy Ujsoły
Źródło: http://geoserwis.gdos.gov.pl

Obszar Natura 2000 – Beskid Żywiecki (PLB240002)

Został utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27.10.2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Zajmuje powierzchnię 34 988,81 ha na terenie powiatu żywieckiego, w tym w gminie Ujsoły. Występują tu, co najmniej 4 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 1gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje powyżej 1% populacji krajowej (C6) głuszca (PCK).Obszar charakteryzuje się dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami górskimi (leśnymi i nieleśnymi). Duże kompleksy leśne stanowią ostoję dużych drapieżników. Flora tego obszaru liczy około 1000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich).Spośród licznych zbiorowisk roślinnych należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu *Valeriano-Caricetumflavae*, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis subsp. alpestris*, oraz na bardzo rzadkie w Polsce jaworzyny *Aceri- Fagetum*.

Użytek ekologiczny Stawek w Złatnej

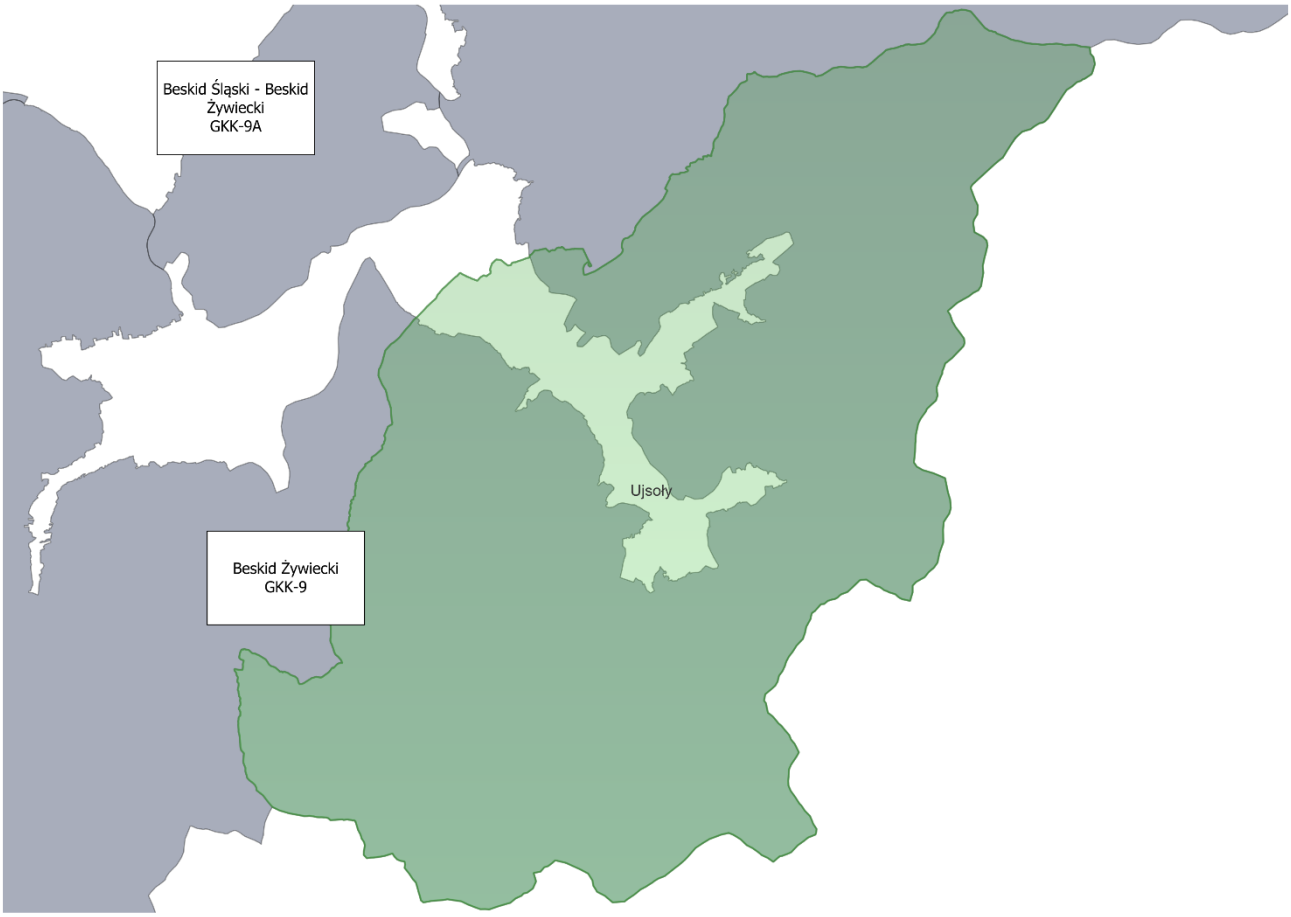
Został utworzony Rozporządzeniem Nr 26/07 Wojewody Śląskiego z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą "Stawek w Złatnej" w gminie Ujsoły. Obejmuje on powierzchnię 0,07 ha w gminie Ujsoły. Celem ochrony przyrody jest tu zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych oczka wodnego ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin i zwierząt. Sprawowanie nadzoru nad użytkiem ekologicznym powierzono Wójtowi Gminy Ujsoły.

4.9.1.2. Korytarze ekologiczne

Podstawową funkcją sieci korytarzy ekologicznych jest połączenie ważnych przyrodniczo obszarów, w tym obszarów Natura 2000 w jedną całość ekologiczną oraz zmniejszenie w ten sposób izolacji subpopulacji rzadkich gatunków zwierząt i roślin. Korytarze główne to najważniejsze drogi wędrówek i migracji gatunków w Polsce, zapewniające jednocześnie łączność siedlisk i populacji w skali kontynentalnej (europejskiej). Umożliwia to migracje zwierząt w skali kontynentalnej

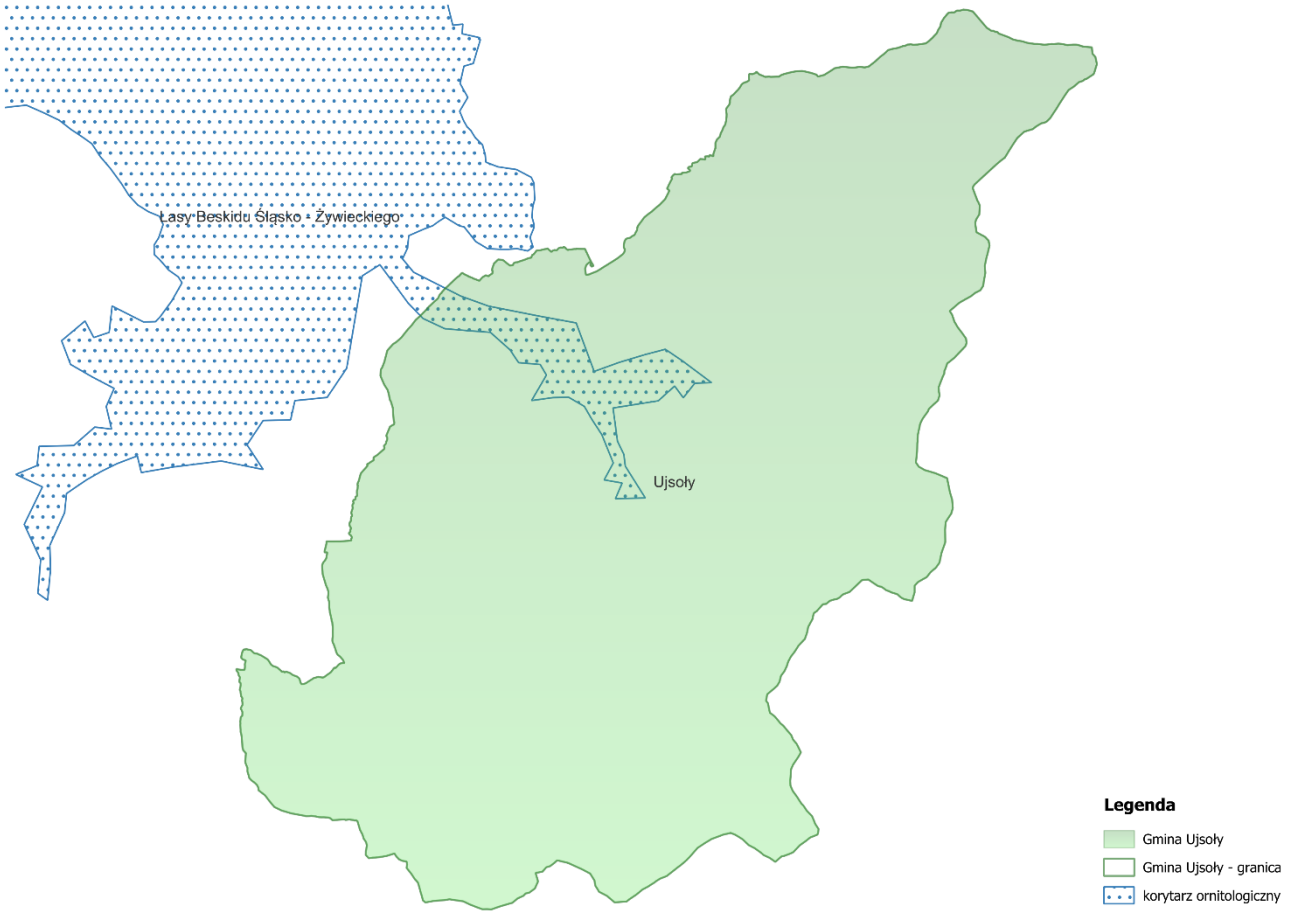
i wpływa na możliwość ponownej kolonizacji Polski i Europy przez rzadkie gatunki zwierząt i roślin, które uprzednio miały tutaj swoje habitaty.

Przez teren gminy Ujsoły przebiega ogólnopolski korytarz ekologiczny – Beskid Żywiecki (kod: GKK-9).

Rysunek 24. Lokalizacja ogólnopolskich korytarzy ekologicznych na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://mapa.korytarze.pl/ (dostęp: lipiec 2026 r.)

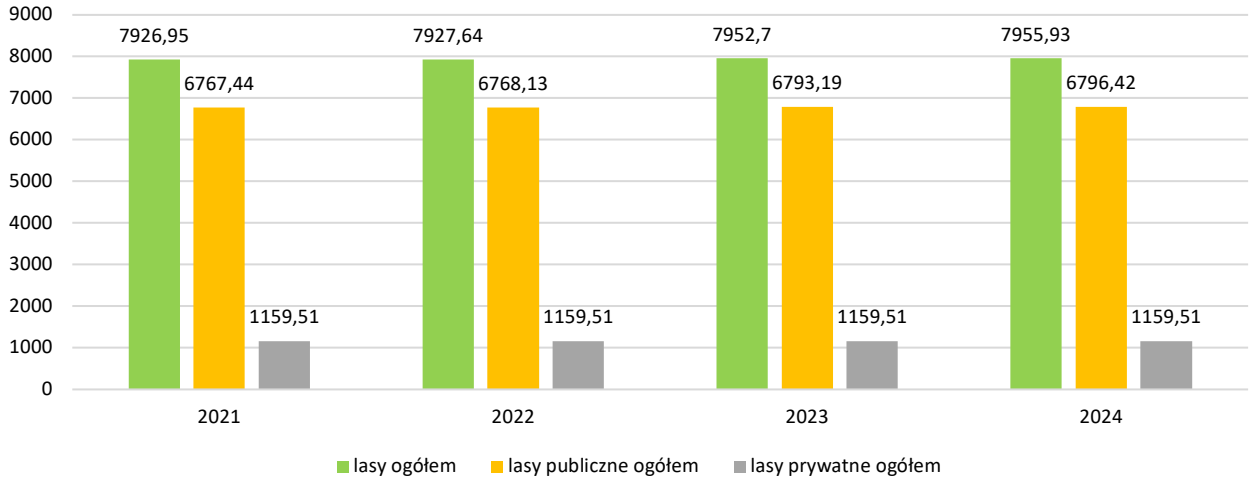
Ponadto na terenie gminy Ujsoły występuje regionalny korytarz ornitologiczny – Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego.

Rysunek 25. Lokalizacja korytarzy ekologicznych (regionalnych) przebiegających przez teren gminy
Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ oraz https://przyroda.slaskie.pl/

4.9.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Powierzchnia lasów na terenie gminy Ujsoły wg stanu na koniec 2024 roku wynosiła 7 955,93 ha, co stanowiło około 72,4% powierzchni gminy.

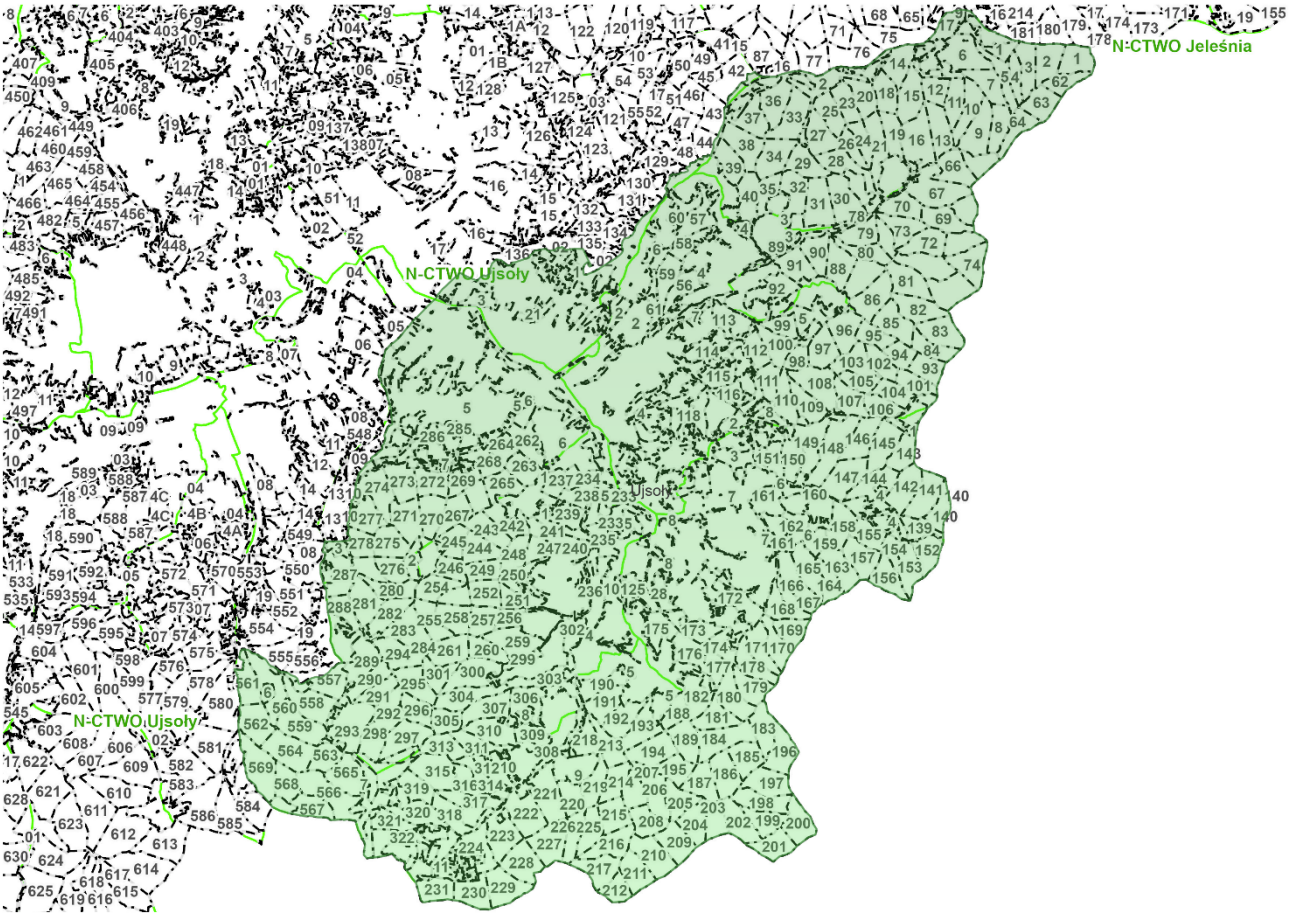
Rysunek 26. Powierzchnie lasów znajdujących się na terenie gminy Ujsoły w latach 2021-2024 [ha]
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL, GUS (dostęp: lipiec 2026 r.)

Na terenie gminy Ujsoły obecnie obowiązują na okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r. następujące Uproszczone Planu Urządzania Lasu:

- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Glinka o powierzchni opracowania 184,2508 ha,
- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Soblówka o powierzchni opracowania 164,6248 ha,

- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Ujsoły o powierzchni opracowania 543,5430 ha,
- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Złatna o powierzchni opracowania 220,7438 ha,
- UPUL dla lasów Wspólnoty Ujsoły o powierzchni opracowania 4,0303 ha,
- UPUL dla lasów Wspólnoty Las Ekwiwalentowy Zarząd w Ujsołach położone w obrębie Glinka o powierzchni opracowania 28,9104 ha,
- UPUL dla lasów Wspólnoty Las Ekwiwalentowy Zarząd w Ujsołach położone w obrębie Soblówka o powierzchni opracowania 3,7695 ha.

Gospodarkę leśną na terenie gminy prowadzi Nadleśnictwo Ujsoły oraz właściciele lasów prywatnych.

Rysunek 27. Obszary leśne na terenie gminy Ujsoły
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach

Nadleśnictwo Ujsoły

Powierzchnia zakwalifikowana jako lasy (grunty zalesione i niezalesione) administrowana przez Nadleśnictwo Ujsoły na terenie gminy Ujsoły wynosi 7 982,12 ha, z czego 6 799,03 ha stanowią lasy w zarządzie Nadleśnictwa Ujsoły, a 1 183,09 ha stanowią lasy prywatne.

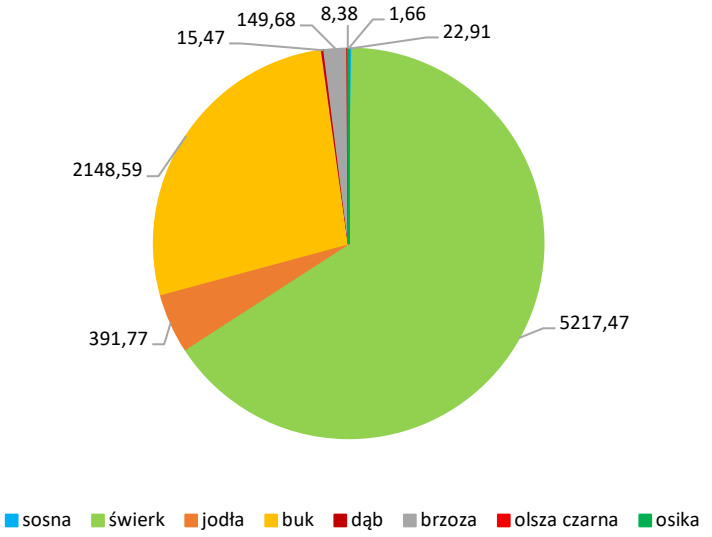
Na terenie gminy Ujsoły powierzchnia lasów państwowych wynosi 7 067,51 ha (łączna powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Ujsoły), natomiast powierzchnia lasów prywatnych wynosi 1183,09 ha.

W ramach nadzoru nad lasami prywatnymi Nadleśnictwo prowadzi doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej, wydaje decyzje dotyczące usuwania posuszu, wiatrołomów i wiatrowałów raz decyzje dotyczące pielęgnowania i odnawiania lasu.

Jednym z podstawowych elementów działań prowadzonych przez Nadleśnictwo Ujsoły jest przebudowa drzewostanów. Odbywa się ona przede wszystkim przez wprowadzanie na uprawy leśne gatunków zgodnych z siedliskiem. Do realizacji odnowień związanych z przebudową drzewostanów Nadleśnictwo Ujsoły stosuje sadzonki buka i jodły z ograniczonym udziałem świerka oraz domieszkowo olchy, modrzewia i inne. Przebudowa realizowane jest również poprzez prowadzenie cięć pielęgnacyjnych regulujących skład gatunkowy w uprawach i młodnikach. Przebudowa drzewostanów podczas odnowień w latach 2024-2025 prowadzona była na powierzchni 86 ha. Nadleśnictwo nie prowadziło zalesień.

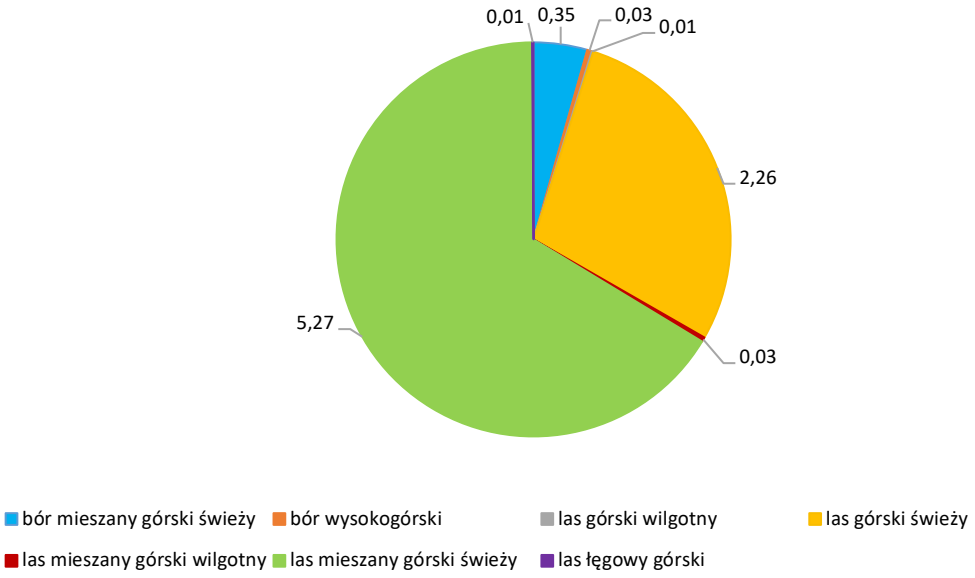
Bank Danych o Lasach

Zgodnie z informacjami zawartymi w Banku Danych o Lasach na terenie gminy Ujsoły gatunkiem dominującym jest świerk (65,6%) oraz buk (27,0%). Na poniższym rysunku przedstawiono powierzchnię lasów na gruntach leśnych według gatunków panujących na terenie gminy Ujsoły wg stanu na 01.01.2025 rok.

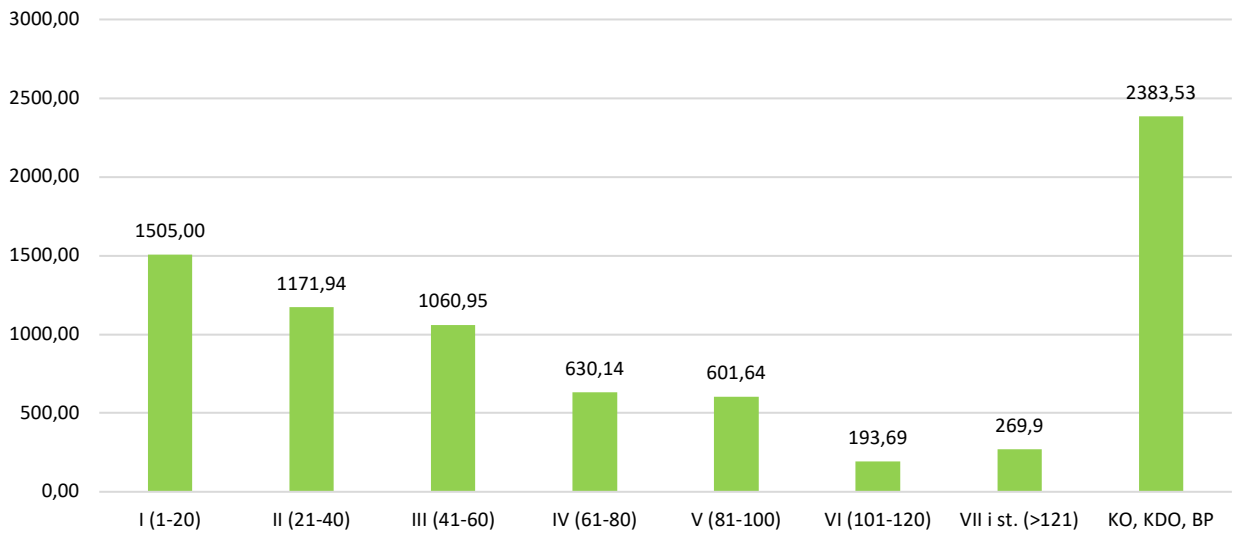
Rysunek 28. Powierzchnia lasów na gruntach leśnych wg gatunków panujących na terenie gminy Ujsoły [ha]
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://www.bdl.lasy.gov.pl/ (dostęp: lipiec 2026 r.)

Na terenie gminy występują jedynie siedliska górskie. Największą powierzchnię na terenie gminy Ujsoły zajmuje las mieszany górski świeży (5,27 tys. ha), najmniejszą natomiast zajmują las górski wilgotny (0,01 tys. ha) oraz las łęgowy górski (0,01 tys. ha). Na poniższym rysunku przedstawiono typy siedliskowe lasów wraz zajmowaną przez nie powierzchnią na terenie gminy Ujsoły.

Rysunek 29. Powierzchnia typów siedliskowych lasów występujących na terenie gminy Ujsoły [tys. ha]
Źródło: opracowanie własne na podstawie https://www.bdl.lasy.gov.pl/ (dostęp: lipiec 2026 r.)

W strukturze wiekowej drzewostanów znajdujących się na terenie gminy Ujsoły dominują drzewostany w klasie odnowienia (KO), drzewostany w klasie do odnowienia (KDO) oraz drzewostany o budowie przerębowej (BP). Najmniejszą powierzchnię zajmują lasy VI klasy.

Rysunek 30. Struktura wiekowa drzewostanów na terenie gminy Ujsoły [ha]

KO – klasy odnowienia

KDO – klasy do odnowienia

BP – budowy przerębowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://www.bdl.lasy.gov.pl/ (dostęp: lipiec 2026 r.)

Zgodnie z danymi zawartymi w Banku Danych o Lasach powierzchnia leśna zalesiona na terenie gminy wynosi 7 816,79 ha, natomiast powierzchnia niezalesiona wynosi 139,14 ha.

4.9.1.4. Roślinność inwazyjna

Na terenie będącym w zarządzie Nadleśnictwa Ujsoły zidentyfikowano rośliny z rodzaju rdestowiec na powierzchni 0,48 ha.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewani w Żywcu, Nadzór Wodny w Żywcu prowadziło prace konserwacyjne polegające na usuwaniu Barszczu Sosnowskiego oraz rdestowca. Rośliny zostały usunięte.

W 2025 roku Gmina realizowano zadanie polegające na usunięciu skupiska rdestowca ostrokończystego. Koszt realizacji zadania wyniósł 1 102,93 zł netto.

4.9.1.5. Ochrona czynna przyrody

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w latach 2023-2025 zrealizował na obszarze gminy Ujsoły następujące działania z zakresu ochrony czynnej:

- w latach 2023-2024 zadanie pn.: „Zapobieganie ekspansji szczawiu alpejskiego w cennych siedliskach nieleśnych Żywieckiego Parku Krajobrazowego” – zadanie było współfinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- w 2025 roku kontynuacja zabiegów dotyczących zapobiegania ekspansji szczawiu alpejskiego w ramach projektu pn.: „Bioróżnorodne Parki Krajobrazowe Województwa Śląskiego” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 Priorytet FESL.02, „Fundusze Europejskie na zielony rozwój” Działanie FESL.02.14 „Ochrona przyrody i bioróżnorodność”.

W ramach działań zaplanowanych do realizacji na terenie gminy Ujsoły na lata 2026-2032 ZPKWŚ zaplanował:

- kontynuację projektu pn.: „Bioróżnorodne Parki Krajobrazowe Województwa Śląskiego” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 Priorytet FESL.02, „Fundusze Europejskie na zielony rozwój” Działanie FESL.02.14 „Ochrona przyrody i bioróżnorodności”. Projekt będzie realizowany w latach 2025-2028 na terenie całego województwa śląskiego, w tym na obszarze gminy Ujsoły,
- prowadzenie działań ustawowych zgodnych ze Statutem Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego.

4.9.1.6. Działania informacyjno-edukacyjne

W latach 2024-2025 Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach, Oddział Biura w Żywcu prowadził działania promocyjne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Ujsoły.

ZPKWŚ realizuje działania z zakresu edukacji przyrodniczej i ekologicznej. Tematyka warsztatów przyrodniczych porusza zagadnienia związane z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi Żywieckiego Parku Krajobrazowego, chronionego w ramach europejskiej sieci Natura 2000. Warsztaty dedykowane są przedszkolakom, młodzieży szkolnej oraz dorosłym, a ich tematyka obejmuje gatunki roślin i zwierząt występujących na obszarze Żywieckiego Parku Krajobrazowego, formy ochrony przyrody, osobliwości przyrodnicze, uwrażliwienie na wartości przyrodnicze i krajobrazowe. Ponadto poruszane są kwestie związane z szeroko pojętą edukacją ekologiczną oraz dobrymi praktykami w życiu codziennym mającym wpływ na stan środowiska (m.in. tematyka związana ze smogiem, segregacją odpadów).

Placówki oświatowe na terenie gminy Ujsoły są na bieżąco informowane o prowadzonych przez ZPKWŚ Oddział Biura w Żywcu działaniach z zakresu edukacji przyrodniczej, ekologicznej i korzystają z oferty poprzez uczestnictwo w konkursach przyrodniczych i ekologicznych, akcjach ekologicznych, warsztatach terenowych i stacjonarnych, m.in.:

- Ogólnopolski Konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”,
- Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Magia Beskidów”,
- wojewódzkie konkursy plastyczne i fotograficzne koordynowane przez Ośrodki Edukacyjne ZPKWŚ,
- warsztaty terenowe na obszarze parków krajobrazowych,
- warsztaty terenowe na sensorycznej ścieżce przyrodniczej w Ośrodku,
- pogadanki w Ośrodku oraz w placówkach oświatowych,
- akcje ekologiczne (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Święto Drzewa),
- zajęcia okazjonalne o tematyce przyrodniczej (Międzynarodowy Dzień Roślin, Międzynarodowy Dzień Krajobrazu, zajęcia z okazji Świąt Wielkanocnych, Mikołaja i Świąt Bożego Narodzenia, w czasie trwania ferii i wakacji).

Nadleśnictwo Ujsoły w latach 2023-2025 przeprowadziło 35 zajęć edukacyjnych, w których wzięło udział około 1100 osób (dzieci, młodzieży, dorosłych). Ponadto Nadleśnictwo brało udział w 20 imprezach lokalnych, podczas których również prowadziło edukację, w trakcie wydarzeń stoisko edukacyjne Nadleśnictwa Ujsoły odwiedziło około 2400 osób. Na zajęciach i podczas wydarzeń poruszano tematykę zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony lasu i ochrony przyrody.

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
duże kompleksy leśne (72,4%) występowanie cennych obszarów przyrodniczo – krajobrazowych	przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka w zakresie m.in. urbanizacji, budowania nowej infrastruktury występowanie roślinności inwazyjnej
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych akcje edukacyjne prowadzone przez Gminę, Nadleśnictwo, ZPKWŚ, szkoły i przedszkola	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry, powodzie), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza) niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz ich niewłaściwa struktura

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów przyrodniczych

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Powinny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), w sytuacji zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk, bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocję i pielęgnację obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh),
- bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach,
- uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienionych dokumentach planistycznych,
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, terenów zieleni łęgowej,
- koordynację rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- promocję rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.10 Zagrożenia poważnymi awariami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 37. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026” Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	W 2025 roku z budżetu gminy Ujsoły na działania bieżące jednostek OSP przekazano 211 915,28 zł. OSP Złatna w 2025 roku otrzymała dotację z Urzędu Gminy Ujsoły na zakup średniego samochodu. Wartość dotacji wyniosła 200 000,00 zł. Ponadto na doposażenie samochodu ratowniczo-gaśniczego OSP w Złatnej otrzymało dofinansowanie w kwocie 17 159,00 zł. OSP Ujsoły otrzymała dotację z Urzędu Gminy na zakup quada. Wartość dotacji wynosiła 45 594,60 zł. Ponadto w 2025 roku wykonano dokumentację projektową dla zadania polegającego na rozbudowie garażu przy budynku OSP w Ujsołach. Koszt dokumentacji wyniósł 37 500,00 zł.	w 2025 roku wydatkowano 211 915,28 zł na działania bieżące jednostek OSP
2.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Brak realizacji zadania.	brak realizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 38. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2019/2020 r.	Stan aktualny
1.	Ilość jednostek Straży Pożarnej, które dostały wsparcie	2	4
2.	Ilość akcji edukacyjnych	1-2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły

4.10.1. Opis stanu obecnego

Podstawowym aktem prawnym w zakresie ochrony środowiska związanym z przeciwdziałaniem poważnym awariom przemysłowym jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025, poz. 647 z późn.zm.), w której zawarte są: przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie występowania poważnej awarii przemysłowej, obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową oraz zagadnienie współpracy między narodowej w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej o zasięgu transgranicznym. Zgodnie z ww. ustawą poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe podczas procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi oraz środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem, ponadto przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię w zakładzie. W Polsce do kategorii poważnej awarii zalicza się także zdarzenia polegające na uwolnieniu w trakcie magazynowania lub transportu dowolnej substancji niebezpiecznej dla życia, zdrowia, zdrowia ludzi lub dla środowiska substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Wystąpienie poważnej awarii przemysłowej związane jest z bezpośrednim zagrożeniem środowiska naturalnego. Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska. Prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji są zobowiązane do ochrony środowiska przed awariami.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska w razie wystąpienia takiej awarii Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania niezbędna do usunięcia awarii i jej skutków. O podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych. W razie wystąpienia awarii Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska może w drodze decyzji:

- zarządzić przeprowadzenie właściwych badań dotyczących przyczyn, przebiegu i skutków awarii,
- wydać zakazy lub ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.

Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku sporządza program zapobiegnia poważnym awariom przemysłowym, zwanej dalej „programem zapobiegania awariom". Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku wdraża program zapobiegania awariom za pomocą systemu zarządzania bezpieczeństwem, gwarantującego odpowiedni do zagrożeń poziom ochrony ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania i wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem, gwarantującego odpowiedni do zagrożeń poziom ochrony ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem. W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

Ilość substancji niebezpiecznych znajdujących się w danym zakładzie lub dużym przedsiębiorstwie decyduje o kwalifikacji tego zakładu do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Kwalifikacji dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku występowania poważnej awarii przemysłowej. Ilość i rodzaj substancji niebezpiecznych i stwarzających ryzyko, które określone jest m.in. przez zwroty zagrożenia (tzw. kody H) determinuje podział zakładów na 2 grupy – zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) oraz zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR).

Według rejestru prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie gminy Ujsoły nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Nie istnieje zatem ze strony istniejących zakładów zwiększone bądź duże ryzyko zagrożenia awarią przemysłową. Nie zachodzi również konieczność sporządzania zewnętrznego planu ratowniczo-gaśniczego.

Głównymi zagrożeniami na ternie gminy jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary, powodzie i zalania. Zagrożenia chemiczne i pożarowe wynikają głównie z gęstości zaludnienia, charakteru zabudowy i stopnia uprzemysłowienia. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

4.10.1.1. Ochotnicza Straż Pożarna

Na terenie gminy Ujsoły funkcjonują 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym jedna jednostka włączona do KSRG: OSP Glinka, OSP Soblówka OSP Złatna, OSP Ujsoły (KSRG).

Jednostki OSP z terenu gminy Ujsoły w 2025 roku wzięły udział łącznie w 115 zdarzeniach, w tym: 34 pożarach, 69 miejscowych zagrożeniach i 12 fałszywych alarmach.

Tabela 39. Zestawienie wyjazdów OSP z terenu gminy Ujsoły w 2025 roku

Jednostka	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Zdarzenia (ogółem)
OSP Glinka	5	14	3	22
OSP Soblówka	4	8	0	12
OSP Złatna	7	10	3	20
OSP Ujsoły	18	37	6	61

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://remiza.pl/wyjazdy-osp-ksrg-w-2025-roku-lista/ i https://remiza.pl/wyjazdy-osp-spoza-ksrg-w-2025-lista/ (dostęp: lipiec 2026 r.)

Gmina Ujsoły w 2025 roku udzieliła dofinansowania na zakup quada z przyczepą do przewozu quada dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żywcu, w kwocie 10 000,00 zł oraz udzieliła dofinansowania w kwocie 10 000,00 zł na zakup łodzi z silnikiem spalinowym wraz z przyczepą dla Komendy powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żywcu.

W 2025 roku z budżetu gminy Ujsoły na działania bieżące jednostek OSP przekazano 211 915,28 zł. OSP Złatna w 2025 roku otrzymała dotację z Urzędu Gminy Ujsoły na zakup średniego samochodu. Wartość dotacji wyniosła 200 000,00 zł. Ponadto na doposażenie samochodu ratowniczo-gaśniczego OSP w Złatnej otrzymało dofinansowanie w kwocie 17 159,00 zł. OSP Ujsoły otrzymała dotację z Urzędu Gminy na zakup quada. Wartość dotacji wynosiła 45 594,60 zł. Ponadto w 2025 roku wykonano dokumentację projektową dla zadania polegającego na rozbudowie garażu przy budynku OSP w Ujsołach. Koszt dokumentacji wyniósł 37 500,00 zł.

4.10.1.2. Kontrole

W latach 2020-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 8 kontroli na terenie gminy Ujsoły. Podczas 6 kontroli stwierdzono naruszenia, w dwóch przypadkach nałożono kary finansowe.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
prawidłowe funkcjonowanie jednostek OSP będących w razie potrzeby w stałej gotowości doposażenie jednostek OSP brak zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej	brak obwarowań dotyczących przewozu materiałów niebezpiecznych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg prowadzone akcje edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie zachowania się w sytuacji zagrożeń	zagrożenia wypadkowe związane z transportem pożary

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia poważnymi awariami

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiałów łatwopalnych (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.). Na terenie gminy nie ma zakładów zakwalifikowanych do zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stronę Gminy wskazała, funkcjonowanie dobrze wyposażonych Ochotniczych Straży Pożarnych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ.

Istotnym zadaniem jest prowadzenie i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje edukacyjno-szkoleniowe, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Ujsoły oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanym w niniejszym Programie.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakimi są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Obszary interwencji, na których opiera się niniejszy Program zawierają aspekty działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1 Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030". Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. „Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucenie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystywania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawalnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.[3]

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030".

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" powinny być realizowane należy wymienić: rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu

[3] Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale też osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.[4]

5.2 Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny przewożącej substancje niebezpieczne, awarię obiektów hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenie pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych Gminy Ujsoły przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym zagrożenia poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3 Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2032 roku, do którego można się zbliżać poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 z późn.zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu, w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej Gminy Ujsoły odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową, średnią i wyższą placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych

[4] Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnie zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

W każdej dziedzinie środowiskowej wspomniano o potrzebie prowadzenia stale i na bieżąco i w całej perspektywie realizacji Programu akcji edukacyjnych jednak, ze względu na fakt, że najwięcej działań edukacyjnych na terenie gminy realizowanych jest w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami, temat ten został w tych częściach potraktowany najszerzej.

5.4 Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmienia ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 1479 z późn.zm.), od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska realizuje zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie: powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2026-2030 powstał na podstawie art. 4a ust.1 pkt 5 oraz art. 23 ust. 19 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 2024, poz. 425). Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych.[5]

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzenie gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub ich poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

[5] http://poznan.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE

Tabela 40. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Liczba aktualizacji dokumentacji dotyczącej ochrony powietrza **źródło danych:** Gmina Ujsoły	0	3	Zarządzanie jakością powietrza	Aktualizacja programów sektorowych: (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Program Ograniczania Niskiej Emisji oraz Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe)	Zadanie własne Gminy Ujsoły	zmiana w przepisach prawnych dotyczących dokumentów
			Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne – klasyfikacja strefy, w której leży gmina **źródło danych:** GIOŚ	pył zawieszony PM10, benzo(a)piren, pył zawieszony PM2,5	brak przekroczeń		Wdrożenie obecnego Programu Ochrony Powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów w tym prowadzenie działań kontrolnych	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba stanowisk pomiarowych na terenie gminy **źródło danych:** GIOŚ	0	1		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane GIOŚ	
			Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych w ciągu roku **źródło danych:** Gmina Ujsoły	11	10-12		Organizacja akcji edukacyjnych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba odcinków dróg budowanych, remontowanych i modernizowanych **źródło danych:** Gmina Ujsoły, PZDP	2 odcinki dróg gminnych (2024-2025)	wg potrzeb	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane PZDP	brak środków finansowych
			Długość dróg rowerowych na terenie gminy [km] **źródło danych:** Gmina Ujsoły	ok. 2,5 km	> 2,5 km		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	Zadanie własne Gminy Ujsoły	

								Zadanie monitorowane PZDP	
			Liczba nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy **źródło danych:** operatorzy transportu publicznego	b.d.	zwiększenie ilości		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (autobusy, pociągi) mającego na celu przesiadką z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane operatorzy transportu publicznego	
			Liczba przeprowadzonych termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej **źródło danych:** Gmina Ujsoły, WFOŚiGW	52 (WFOŚiGW 2024-2025) 21 (Gmina w ramach POP, 2025 r.) 1 (bud. Użyteczności publicznej)	wg potrzeb	Ograniczanie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba wymienionych systemów grzewczych na niskoemisyjne **źródło danych:** Gmina Ujsoły, WFOŚiGW	162 (WFOŚiGW, 2024-2025)	wg potrzeb		Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane mieszkańcy	
			Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie ochrony powietrza **źródło danych:** Gmina Ujsoły	27 w ramach POP 25 (uchwała antysmogowa) 53 w ramach PDK	wg potrzeb		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba opraw w oświetleniu ulicznym **źródło danych**: Gmina Ujsoły	832	wg potrzeb		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Ujsoły	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba instalacji stosujących niskoemisyjne technologie i OZE **źródło danych:** Gmina Ujsoły,	28 mikroinstalacji fotowoltaicznych, 52 pompy ciepła (WFOŚiGW 2024-2025) 1 (Gmina)	zwiększenie ilości	Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych i w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane mieszkańcy	

			przedsiębiorstwa energetyczne, WFOŚiGW	384 (Tauron Dystrybucja S.A.)					
			Liczba kontroli zakładów/liczba naruszeń **źródło danych:** WIOŚ	3/3 (2023-2025)	wg potrzeb	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych	Sukcesywna kontrola zanieczyszczeń emitowanych przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	

Tabela 41. Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Aktualizacja programów sektorowych: (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Program Ograniczania Niskiej Emisji oraz Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe)	Gmina Ujsoły	ok. 90						środki własne Gminy Ujsoły, możliwe dofinansowanie	
		Wdrożenie obecnego Programu Ochrony Powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów w tym prowadzenie działań kontrolnych	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły, fundusze krajowe, unijne	
		Organizacja akcji edukacyjnych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Ujsoły	ok. 5/rok						środki własne Gminy Ujsoły (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji						środki własne Gminy Ujsoły, POiŚ/RPO, FDS, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)	
		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji						środki własne Gminy Ujsoły, fundusze krajowe, unijne	
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Gmina Ujsoły	ok. 3 500 - 5 000/rok						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania	
		Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	Gmina Ujsoły								
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych i w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina Ujsoły								

		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne Gminy Ujsoły	
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Ujsoły	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów	środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 42. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	w ramach działań własnych jednostki	środki własne GIOŚ	
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	PZDP	koszty wg planów inwestycyjnych	środki własne PZDP, dofinansowania	
		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	PZDP	koszty wg planów inwestycyjnych	środki własne PZDP, dofinansowania	
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (autobusy, pociągi) mającego na celu przesiadką z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	operatorzy transportu publicznego	wymiana taboru: ok 1 500 za jeden autobus	środki własne jednostek realizujących oraz fundusze krajowe i unijne	
		Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych i w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Sukcesywna kontrola zanieczyszczeń emitowanych przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 43. Cele, kierunki inwestycji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zagrożenie hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Liczba odcinków zmodernizowanych/ remontowanych dróg publicznych **źródło danych**: Gmina Ujsoły, administratorzy dróg	2 odcinki dróg gminnych (2024-2025)	wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych" oraz budowa ścieżek rowerowych	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane PZDP	brak środków finansowych
			Liczba decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu **źródło danych**: Powiat Żywiecki	1	wg potrzeb		Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Zadanie monitorowane przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie gminy	realizacja w razie potrzeby
			Liczba zmian w MPZP uwzględniających zapisy ograniczające emisję hałasu **źródło danych**: Gmina Ujsoły	0	wg potrzeb		Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba akcji edukacyjnych **źródło danych**: Gmina Ujsoły	0	3-4/rok		Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba przeprowadzonych kontroli/liczba naruszeń **źródło danych:** WIOŚ	0	wg potrzeb		Zwiększenie działalności kontrolnej i inspekcyjnej obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania
			Liczba punktów monitoringowych na terenie gminy **źródło danych:** GIOŚ	0	1	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 44. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Zagrożenie hałasem	Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych" oraz budowa ścieżek rowerowych	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowanie UE	
		Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów						środki własne Gminy Ujsoły	
		Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu	Gmina Ujsoły	ok. 5/rok						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowanie WFOŚiGW	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 45. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia hałasem	Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych" oraz budowa ścieżek rowerowych	PZDP	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	Środki własne PZDP, dofinansowanie UE	
		Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	przedsiębiorcy	wg kosztorysów	środki własne przedsiębiorstw, fundusze unijne	koszty w zależności od ilości przedsiębiorstw realizujących zadania
		Zwiększenie działalności kontrolnej i inspekcyjnej obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne WIOŚ	
		Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne GIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 46. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pól elektromagnetycznych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego **źródło danych**: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Zadanie własne Gminy Ujsoły	zmiana w przepisach dotyczących praw właścicielskich, ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane Powiatu Żywieckiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania, a tym samym brak monitoringu

Tabela 47. Harmonogram zadań własnych w zakresie pól elektromagnetycznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Pola elektromagnetyczne	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 48. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie pól elektromagnetycznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Pola elektromagnetyczne	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Powiat Żywiecki	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne Powiatu Żywieckiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 49. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarowanie wodami	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Ocena JCWP **źródło danych:** GIOŚ	3 JCWP stan zły	3 JCWP stan dobry	Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane GIOŚ	
			Ocena JCWPd **źródło danych:** GIOŚ	1 JCWPd stan dobry	1 JCWPd stan dobry				
			Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie **źródło danych:** Gmina Ujsoły, PGW WP	3-4/rok	3-4/rok		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Ujsoły	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
		Zwiększenie odporności gospodarki wodnej na zmiany klimatu	Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków **źródło danych:** PGW WP	b.d.	wg potrzeb	Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych **źródło danych:** Gmina Ujsoły	b.d.	5,030 km		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane PGW WP	
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych **źródło danych:** Gmina Ujsoły	1*	1		Utrzymanie, doposażanie i optymalizacja wykorzystania magazynu przeciwpowodziowego	Zadanie własne Gminy Ujsoły	niewystarczające środki finansowe

			Liczba zmian MPZP uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym **źródło danych:** Gmina Ujsoły	1 (2024 r.)	wg potrzeb		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Zadanie własne Gminy Ujsoły	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania
			Liczba obiektów błękitno-zielonej infrastruktury **źródło danych:** Gmina Ujsoły	1 (2023-2024, WFOŚiGW)	wg potrzeb		Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie retencji krajobrazowej i miejskiej	Zadanie własne Gminy Ujsoły	

*magazyn przeciwpowodziowy powstanie w 2026 roku, aktualne na terenie gminy funkcjonuje obiekt pełniący funkcję magazynu

Tabela 50. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Gospodarowanie wodami	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Ujsoły	ok. 5/rok						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowanie WFOŚiGW	
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Gmina Ujsoły	realizacja wg potrzeb						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania	
		Utrzymanie, doposażanie i optymalizacja wykorzystania magazynu przeciwpowodziowego	Gmina Ujsoły	realizacja wg potrzeb						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania	
		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły oraz zewnętrzne źródła finansowania	
		Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie retencji krajobrazowej	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów						środki własne Gminy Ujsoły oraz zewnętrzne źródła finansowania	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 51. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby wodne	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne GIOŚ	
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP, RZSW	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki PGW WP	
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	PGW WP	wg potrzeb	środki PGW WP	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 52. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość kanalizacji sanitarnej **źródło danych:** Gmina Ujsoły	ok. 90,922 km	zwiększenie długości	Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak środków finansowych
			Skanalizowanie Gminy **źródło danych:** Gmina Ujsoły	ok. 67,8% (GUS, 2024 r.)	100%				
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków **źródło danych**: Gmina Ujsoły	1	1				
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej **źródło danych**: właściciele nieruchomości	1 455	wg potrzeb		Budowa przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączenie nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Zadanie monitorowane właściciele nieruchomości	brak środków finansowych
			Długość sieci wodociągowej **źródło danych**: Gmina Ujsoły	0 km	wybudowanie gminnej sieci wodociągowej		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak środków finansowych
			Liczba zrealizowanych akcji edukacyjnych **źródło danych:** Gmina Ujsoły	2-3/rok	3-4/rok		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak środków finansowych
			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych **źródło danych:** Gmina Ujsoły	22/417	zmniejszenie ilości		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak kadr i przeszkolonych pracowników

			Liczba kontroli na posesjach **źródło danych:** Gmina Ujsoły	35	zgodnie z wymaganiami ustawy utrzymaniu czystości i porządku w gminach		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak środków finansowych, brak kadr
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi **źródło danych:** WIOŚ	0	wg potrzeb		Kontrola podmiotów w zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 53. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania, środki WFOŚiGW	(w zakresie przyłączy zadanie realizują również mieszkańcy, ponieważ nowe przyłącza do istniejącej sieci robią mieszkańcy na własny koszt)
		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania, środki WFOŚiGW	
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Ujsoły	ok. 5/rok						środki własne Gminy Ujsoły, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły	
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 54. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączenie nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	właściciele nieruchomości	koszty ustalane indywidualnie w zależności od zakresu prac	środki własne właścicieli nieruchomości	
		Kontrola podmiotów w zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 55. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby geologiczne	Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi	Liczba złóż surowców naturalnych **źródło danych:** Gmina Ujsoły	1	wg rozpoznania	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	Dokumentowanie złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach zasobów	Zadanie monitorowane Organów administracji geologicznej	
			Liczba szkód w środowisku **źródło danych:** GDOŚ	0	0		Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych	Zadania monitorowane: PIG, GDOŚ	
			Ilość wydanych decyzji rekultywacyjnych **źródło danych:** Powiat Żywiecki	0	wg potrzeb		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Zadanie monitorowane użytkowników złóż	

Tabela 56. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby geologiczne	Dokumentowanie złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach zasobów	organy administracji geologicznej	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne organów	
		Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych	organy administracji geologicznej	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne organów	
		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	użytkownicy złóż	zgodnie z dokumentacja kosztorysową	środki władających terenem	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 57. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gleby	Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi	Liczba działań promocyjnych **źródło danych:** dane ŚODR	kilka/rok	kilka/rok	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	małe zainteresowanie rolników
			Powierzchnia hal, na których prowadzono wypas owiec **źródło danych:** Urząd Marszałkowski	56,72 ha	> 56,72 ha		Kontynuacja Programu OWCA – PLUS Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027	Zadanie monitorowane: Województwo Śląskie	
			Liczba punktów monitoringowych na terenie gminy **źródło danych:** GIOŚ	0	wg potrzeb		Monitorowanie chemizmu gleb	GIOŚ	
			Liczba przebadanych gospodarstw **źródło danych:** OSChR	b.d.	wg zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwicach	badania na zlecenie rolników
			Liczba kontroli stosowania środków ochrony roślin **źródło danych:** WIORiN	2 (2020-2025)	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	
			Liczba złożonych wniosków o płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne **źródło danych:** ARIMR	17	wg potrzeb		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo-klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników
			Grunty wymagające rekultywacji [ha]	0	wg potrzeb	Rekultywacja terenów	Rekultywacja terenów i rewitalizacja terenów,	Zadanie monitorowane	

			źródło danych: Powiat Żywiecki			zdegradowanych i zdewastowanych	w tym zagospodarowanie krajobrazowo-przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne terenów poprzemysłowych i zdegradowanych	Powiatu Żywieckiego, użytkownicy/ właściciele gruntów	
			Powierzchnia gruntów zrekultywowanych [ha] **źródło danych:** Powiat Żywiecki	0	wg potrzeb				
			Liczba terenów, na których zidentyfikowano historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi **źródło danych:** Powiat Żywiecki, RDOŚ	0	0		Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 101d POŚ)	Zadanie monitorowane Powiatu Żywieckiego	
			Wprowadzenie do nowych MPZP zapisów dotyczących osuwisk oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi **źródło danych:** Gmina Ujsoły	0	wg potrzeb	Ochrona przed osuwiskami	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizacjach dokumentów planistycznych	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba terenów osuwiskowych **źródło danych:** Powiat Żywiecki	231 osuwiska, 6 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych	wg zgłoszeń		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane administratorzy dróg	

Tabela 58. Harmonogram zadań własnych w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Gleby	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizacjach dokumentów planistycznych	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły	
		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 59. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gleba	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	w zależności od zakresu akcji i ich liczby	środki własne Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	
		Kontynuacja Programu OWCA – PLUS Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027	Województwo Śląskie	wg potrzeb	środki własne jednostek realizujących fundusze unijne (w tym RPO)	
		Monitorowanie chemizmu gleb	GIOŚ	wg kosztorysów	środki GIOŚ	
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od liczby zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo-klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od liczby złożonych wniosków	środki ARiMR	
		Rekultywacja terenów i rewitalizacja terenów, w tym zagospodarowanie krajobrazowo-przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne terenów poprzemysłowych i zdegradowanych	Powiat Żywiecki	wg kosztorysów	środki własne Powiatu Żywieckiego	
		Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 101d POŚ)	Powiat Żywiecki	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne Powiatu Żywieckiego	
		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	administratorzy dróg	wg kosztorysów inwestycji	środki własne administratorów dróg	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 60. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu	Liczba rocznie wykonywanych sprawozdań **źródło danych:** Gmina Ujsoły	1	1	Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba kontroli mieszkańców **źródło danych:** Gmina Ujsoły	b.d.	wg potrzeb		Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego gospodarowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba rocznie usuwanych tzw. „dzikich wysypisk" **źródło danych:** Gmina Ujsoły	b.d.	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie tzw. dzikich wysypisk odpadów	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Procent usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową **źródło danych:** Gmina Ujsoły	26,4%	100%		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Ujsoły (możliwe dofinansowanie z WFOŚiGW)	
			Masa zebranych odpadów zmieszanych [Mg] **źródło danych:** Gmina Ujsoły	330,5000	< 330,5000		Zmniejszenie ilości zbieranych odpadów komunalnych, rozwój selektywnej zbiórki odpadów	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych **źródło danych:** Gmina Ujsoły	57,02%	62%		Zwiększenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba akcji edukacyjnych **źródło danych:** Gmina Ujsoły	6-8	10-12		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności	Zadanie własne Gminy Ujsoły	

							właściwego postępowania z odpadami		
			Liczba kontroli/liczba nieprawidłowości **źródło danych:** WIOŚ	3/3 (2020-2023)	wg potrzeb i zgłoszeń		Kontrola podmiotów w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	Zadanie monitorowane WIOŚ	

Tabela 61. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły	
		Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego gospodarowania odpadów)	Gmina Ujsoły	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Gminy Ujsoły	
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie tzw. dzikich wysypisk odpadów	Gmina Ujsoły	koszty zależne od liczby tzw. dzikich wysypisk odpadów						środki własne Gminy Ujsoły	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Ujsoły	ok. 50/rok						środki własne Gminy Ujsoły, WFOŚiGW	
		Zmniejszenie ilości zbieranych odpadów komunalnych, rozwój selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Ujsoły	ok. 2 000 – 3 000/rok						środki własne Gminy Ujsoły, WFOŚiGW	
		Zwiększenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi	Gmina Ujsoły								
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Ujsoły	ok. 10/rok						środki własne Gminy Ujsoły, WFOŚiGW	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 62. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Kontrola podmiotów w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 63. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej	Liczba działań/akcji edukacyjnych **źródło danych:** Gmina Ujsoły, Nadleśnictwo, ZPKWŚ	> 20/rok	ok. 20/rok	Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane Nadleśnictwa, ZPKWŚ	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew w pasach drogowych **źródło danych**: Gmina Ujsoły, administratorzy dróg	0/0	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zdanie monitorowane administratorzy dróg	
			Liczba pomników przyrody poddanych pracom pielęgnacyjno-konserwatorskim **źródło danych:** Gmina Ujsoły	1	wg potrzeb		Prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich pomników przyrody	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania **źródło danych:** Gmina Ujsoły	b.d.	wg potrzeb		Wyznaczenie o ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba oznakowanych form ochrony przyrody **źródło danych**: Gmina Ujsoły, RDOŚ	10	>10		Objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo	Zadanie monitorowane RDOŚ	
			Liczba zinwentaryzowanych stanowisk roślinności inwazyjnej **źródło danych:** Gmina Ujsoły, PGW WP, Nadleśnictwo	3	wg potrzeb		Usuwanie roślinności inwazyjnej	Zadanie własne Gminy Ujsoły	

			Długość dróg rowerowych [km] **źródło danych**: Gmina Ujsoły	ok. 2,5 km	wg potrzeb		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym wykorzystanie walorów środowiskowych byłego kamieniołomu w Glince	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Powierzchnia odnowień drzewostanów [ha] **źródło danych:** Nadleśnictwo, Gmina Ujsoły, właściciele lasów	86 ha (2024-2025 w ramach przebudowy drzewostanów)	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Odnowienia drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem	Zadanie monitorowane Nadleśnictwa, właścicieli lasów	
			Liczba uproszczonych planów urządzania lasu **źródło danych:** Powiat Żywiecki	7	wg potrzeb		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane Powiatu Żywieckiego	
			Powierzchnia terenów zieleni [ha] **źródło danych**: Gmina Ujsoły	1 ha (2024 r., cmentarze)	> 1 ha	Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu	Zwiększenie potencjału adaptacyjnego do zmian klimatycznych poprzez tworzenie nowych terenów zieleni, wprowadzanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie ilości powierzchni biologicznie czynnej szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych	Zadanie własne Gminy Ujsoły	

Tabela 64. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Ujsoły	ok. 10/rok						środki własne Gminy Ujsoły (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	

		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów	środki własne Gminy Ujsoły	
		Prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich pomników przyrody	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów	środki własne Gminy Ujsoły, środki WFOŚ	
		Wyznaczenie o ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Ujsoły	wg potrzeb	środki własne Gminy Ujsoły	
		Usuwanie roślinności inwazyjnej	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów		
		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym wykorzystanie walorów środowiskowych byłego kamieniołomu w Glince	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów	środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania	
		Zwiększenie potencjału adaptacyjnego do zmian klimatycznych poprzez tworzenie nowych terenów zieleni, wprowadzanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie ilości powierzchni biologicznie czynnej szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów	środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowania	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 65. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo, ZPKWŚ	ok. 20/rok	środki własne Nadleśnictwa, ZPKWŚ, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	PZDP	wg kosztorysów	środki własne PZDP	
		Objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo	RDOŚ	wg potrzeb	środki własne RDOŚ	
		Odnowienia drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem	właściciele lasów pod nadzorem Nadleśnictwa	wg kosztorysów	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych	Powiat Żywiecki	wg kosztorysów	środki własne Powiatu Żywieckiego	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 66. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Liczba kontroli w zakresie ochrony środowiska/liczba naruszeń **źródło danych:** WIOŚ	8/6 (2020-2025)	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Liczba jednostek Straży Pożarnych, które dostały wsparcie **źródło danych**: Gmina Ujsoły	4	4		Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Liczba akcji edukacyjnych **źródło danych**: Gmina Ujsoły	0	3-4/rok	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji występowania zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowej	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 67. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Ujsoły	w zależności od potrzeb i pozyskanych środków						środki własne Gminy Ujsoły, środki województwa śląskiego	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Ujsoły	ok. 5/rok						środki własne Gminy Ujsoły, dofinansowanie	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 68. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	WIOŚ, przedsiębiorstwa	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Policja, Straż Pożarna	ok. 15/rok	środki własne Policji, Straży Pożarnej, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r., poz. 198 z późn.zm.). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu (np. sieć kanalizacji sanitarnej czy zmodernizowana droga).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonanie zadań własnych Gminy Ujsoły oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 69. Działania w ramach zarządzania środowiskiem

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2027-2032	Instytucje uczestniczące
1.	Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Wójt Gminy Ujsoły
		Okresowa aktualizacja Programu Ochrony Środowiska	Wójt Gminy Ujsoły
2.	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu Ochrony Środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Gmina Ujsoły, WIOŚ, GIOŚ, Organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Ujsoły, Wojewoda, Fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi – Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Ujsoły jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem Ochrony Środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2032" (zwany dalej: Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" z 2015 roku (aktualizacja 2017 i 2020) oraz zmiany prawne. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z 2020 roku z obecnym według informacji z 2025 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2024 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Ujsoły zawiera takie elementy jak:

- wstęp – rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu,
- w rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego,
- rozdział trzeci to informacje ogóle o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy,
- rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Ochrona klimatu i jakości i powietrza

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Ujsoły przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, tj.: Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2022, 2023, 2024 i 2025.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Ujsoły (na terenie gminy nie znajduje się stacja pomiarowa). Najbliżej granic gminy zlokalizowana jest stacja pomiarowa w Żywcu przy ul. Kopernika 83a (kod krajowy stacji: SlZywieKoper). Na stacji prowadzone są pomiary emisji stężeń: dwutlenku siarki, pyłu zawieszonego PM10, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku azotu, pyłu zawieszonego PM2,5, benzenu i benzo(a)pirenu w pyle PM10.

Maksymalne miesięczne stężenie dwutlenku siarki odnotowano w lutym 2025 roku, tj. 27,91 $\mu g/m^3$. Średnia wartość roczna wynosiła: 11,57 $\mu g/m^3$ w 2022 roku, 9,88 $\mu g/m^3$ w 2023 roku, 9,28 $\mu g/m^3$ w 2024 roku oraz 11,49 $\mu g/m^3$ w 2025 roku. W latach 2022-2024 wartości średnioroczne wskazywały na polepszanie się jakości powietrza, natomiast w 2025 roku nastąpiło pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie dwutlenku siarki.

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w grudniu 2025 roku, tj. 67,66 $\mu g/m^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: 32,75 $\mu g/m^3$ w 2022 roku, 27,67 $\mu g/m^3$ w 2023 roku, 28,75 $\mu g/m^3$ w 2024 roku oraz 33,86 $\mu g/m^3$ w 2025 roku.. W latach 2022-2024 wartości średnioroczne wskazywały na polepszanie się jakości powietrza, natomiast w 2025 roku nastąpiło pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie pyłu PM10.

Maksymalne miesięczne stężenie benzo(a)pirenu odnotowano w grudniu 2025 roku, tj. 21,32 $\mu g/m^3$. Średnia wartość roczna wynosiła: 6,52 $\mu g/m^3$ w 2022 roku, 4,94 $\mu g/m^3$ w 2023 roku, 4,09 $\mu g/m^3$ w 2024 roku oraz 6,60 $\mu g/m^3$ w 2025 roku. Wartości średnioroczne wskazują na pogorszenie się jakości powietrza w 2025 roku ze względu na stężenie benzo(a)pirenu w stosunku do wcześniejszych lat.

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w gminie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Okresowo występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń jak: benzo(a)piren i ozon.

W latach 2023-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy trzy kontrole w zakresie ochrony powietrza. We wszystkich przypadkach stwierdzono naruszenia, natomiast w przypadku jednego podmiotu nałożono karę finansową.

W ramach realizacji Programu ochrony powietrza w latach 2024-2025 przeprowadzono łącznie 52 kontrole.

Zagrożenia hałasem

Na terenie gminy Ujsoły jeden podmiot posiada decyzję Starosty Żywieckiego ustalającą dopuszczalny poziom hałasu.

W latach 2020-2021 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził dwie kontrole w zakresie ochrony przed hałasem. W przypadku jednej kontroli stwierdzono naruszenia i nałożono karę finansową. W latach 2022-2025 WIOŚ nie prowadził na terenie gminy kontroli w zakresie ochrony przed hałasem.

Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa i wojewódzka. Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- drogi powiatowe – 22,143 km,
- drogi gminne – około 66,9 km.

W granicach administracyjnych gminy nie ma ekranów akustycznych.

Pola elektromagnetyczne

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest 1 stacja bazowa telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch).

Zgodnie z informacją przekazaną przez Starostę Żywieckiego na terenie gminy Ujsoły 3 podmioty dokonały zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. Żadnego ze zgłoszeń nie dokonano w 2025 roku.

W latach 2024-2025 nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego na terenie gminy Ujsoły.

Gospodarowanie wodami

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, na terenie gminy Ujsoły wyznaczono trzy jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Gmina położona jest w obrębie jednego regionu wodnego: Górnej-Zachodniej Wisły.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obszar gminy Ujsoły znajduje się w obrębie jednej JCWPd nr 158 (PLGW2000158).

W 2017 roku Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy opracował Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, zgodnie z którym Gmina Ujsoły położona jest w zasięgu występowania Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 445 – Zbiornik warstw Magura (Babia Góra).

Na terenie gminy Ujsoły zlokalizowany jest magazyn przeciwpowodziowy. Magazyn jest stale utrzymywany w gotowości. Na terenie gminy występują rowy melioracyjne o łącznej długości 5 030 m.

Zgodnie z danymi na lipiec 2026 r. obszar gminy zalicza się do klasy II, charakteryzującej się umiarkowanym poziomem zagrożenia, jedynie niewielki fragment w północnej części gminy charakteryzuje się silnym zagrożeniem (klasa III).

Gmina Ujsoły znajduje się w obszarze:

- słabego zagrożenia suszą rolniczą,
- silnego zagrożenia suszą hydrologiczną, niewielki fragment w północnej części gminy znajduje się na obszarze ekstremalnego zagrożenia,
- umiarkowanego zagrożenia suszą hydrogeologiczną.

W latach 2023-2024 w gminie Ujsoły jeden beneficjent skorzystał z Programu „Moja Woda” na działania związane z utrzymaniem wody opadowej w obrębie nieruchomości.

Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie gminy nie funkcjonuje zbiorcza sieć wodociągowa. Mieszkańcy korzystają z zasobów indywidualnych, opierając się na studniach grawitacyjnych oraz prywatnych ujęciach. Nadzór i modernizacja infrastruktury wodociągowej leży w gestii członków prywatnych spółek wodnych.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy na koniec 2025 roku wynosiła ok. 90,922 km. Liczba przyłączy wynosiła 1 455 szt. Stopień skanalizowania gminy w 2024 roku zgodnie z danymi GUS wynosił ok. 67,8%.

Na terenie gminy zlokalizowana jest Oczyszczalnia Ścieków w Glince, która do końca 2026 roku zostanie zlikwidowana. Ścieki z miejscowości Glinka, które odprowadzane były do oczyszczalni zostaną przekierowane na Oczyszczalnię Ścieków w Cięcinie. Obecnie ścieki z miejscowości Ujsoły, Złatna i Soblówka oczyszczane są na Oczyszczalni Ścieków w Cięcinie.

Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku na terenie gminy znajdowało się 417 zbiorników bezodpływowych i 22 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zasoby geologiczne

Na terenie gminy Ujsoły występuje jedno złoże naturalne (kamienie łamane i bloczne).

Gleba

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Obszar gminy obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów kwarantannowych i nie kwarantannowych.

W latach 2020-2025 na terenie gminy Ujsoły przeprowadzono 2 kontrole stosowania środków ochrony roślin, podczas których nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Realizacja wypasu na terenach gminy Ujsoły wskazanych w Wojewódzkim Programie Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027, w latach 2023-2025 była realizowana przez Fundację Pasterstwo Transhumancyjne, Koniaków 33, 43-474 Koniaków oraz Fundację Dobry Widok, ul. Modrzewiowa 4, 34-335 Krzyżowa.

Zgodnie z danymi Bazy SOPO na ternie gminy Ujsoły zidentyfikowano 231 osuwisk oraz 6 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Na terenie gminy Ujsoły funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który znajduje jest przy ul. Ks. Pr. J. Piotrowskiego.

Gmina Ujsoły w 2024 roku uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 49,62%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 29,89%,
- składowania odpadów komunalnych – 28,12%.

Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Ujsoły w 2024 roku osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.

W 2025 roku Gmina Ujsoły uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 57,02%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 15,74%,
- składowania odpadów komunalnych – 10,56%.

Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Ujsoły w 2025 roku również osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.

W 2025 roku odnotowano:

- spadek masy odpadów komunalnych o około 3,47% w stosunku do masy odpadów komunalnych odebranych i zebranych z terenu gminy w 2024 roku,
- spadek masy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych o około 29,49% w stosunku do 2024 roku,
- spadek masy odebranych/zebranych odpadów ulegających biodegradacji o około 22,30% w stosunku do 2024 roku.

W latach 2020-2023 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 3 kontrole w zakresie gospodarki odpadami. We wszystkich przypadkach stwierdzono naruszenia, jednak na żaden podmiot nie nałożono kary finansowej.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy zinwentaryzowano 1 836,8170 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 832,0170 Mg na terenach należących do osób fizycznych i 4,8000 Mg na terenach administrowanych lub należących do osób prawnych. Do unieszkodliwienia pozostało 1 351,6310 Mg wyrobów zawierających azbest. Z terenu gminy usunięto około 26,4% wyrobów zawierających azbest.

Zasoby przyrodnicze

Formami ochrony przyrody na terenie gminy Ujsoły są: rezerwat przyrody Oszast, rezerwat przyrody Dziobaki, rezerwat przyrody Muńcoł, rezerwat przyrody Lipowska, Żywiecki Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki (PLH240006), obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki (PLB240002), użytek ekologiczny Stawek w Złatnej oraz 2 pomniki przyrody.

Przez teren gminy Ujsoły przebiega ogólnopolski korytarz ekologiczny – Beskid Żywiecki (kod: GKK-9). Ponadto na terenie gminy Ujsoły występuje regionalny korytarz ornitologiczny – Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego.

Powierzchnia lasów na terenie gminy Ujsoły wg stanu na koniec 2024 roku wynosiła 7 955,93 ha, co stanowiło około 72,4% powierzchni gminy. Na terenie gminy Ujsoły obowiązuje 7 UPUL obowiązujących od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.

Gospodarkę leśną na terenie gminy prowadzi Nadleśnictwo Ujsoły oraz właściciele lasów prywatnych.

Zagrożenia poważnymi awariami

Według rejestru prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie gminy Ujsoły nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

Na terenie gminy Ujsoły funkcjonują 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym jedna jednostka włączona do KSRG: OSP Glinka, OSP Soblówka OSP Złatna, OSP Ujsoły (KSRG). Jednostki OSP z terenu gminy Ujsoły w 2025 roku wzięły udział łącznie w 115 zdarzeniach, w tym: 34 pożarach, 69 miejscowych zagrożeniach i 12 fałszywych alarmach.

W latach 2020-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 8 kontroli na terenie gminy Ujsoły. Podczas 6 kontroli stwierdzono naruszenia, w dwóch przypadkach nałożono kary finansowe.

W rozdziale piątym opisano zagadnienia horyzontalne takie jak: adaptacja do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia, działania edukacyjne czy monitoring środowiska.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2025 oraz wartością do osiągnięcia w 2032 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji Programu.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Żywieckiego. W trakcie procedur opracowania Programu Gmina Ujsoły zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach konsultacji społecznych.

Po podjęciu uchwały Rady Gminy, Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury, opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania a także podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.